

Universitätsbibliothek Wuppertal

Renati Des-Cartes Principia Philosophiae

Descartes, René

Amstelodami, 1664

Obiectiones septimæ cum notis authoris, sive Dissertatio de prima
philosophia

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1384)

O B I E C T I O N E S

S E P T I M Æ

Cum notis Authoris,

Sive

D I S S E R T A T I O

De

P R I M A P H I L O S O P H I A .

A **B** **M**ulta ex me quæris, VC. circa novam vestigandi veri methodum, iisque ut respondeam, non modo postulas, sed instanter urges. Silebo tamen, nec morem geram, mihi nisi illud antè concesseris, abducamus animum penitus tota in dissertatione ab iis, qui ea de re aut scripsere, aut dixere aliquid, addoq; quæ sita tua sic componas, ut ne videaris postulare quid senserint, & quo animo, quo exitu rectene an secus; sed perinde quasi nemo senserit, scripserit, dixerit iis de rebus quicquam, quæras dumtaxat ea, quæ meditati tibi, & novam aliquam Philosophandi methodum vestiganti, aliquid difficultatis habere videbuntur, ut hoc pacto, & verum quæramus, & ita quæramus, ut amicitia, observantiaque leges erga viros doctos, salva & incolumes retineantur. Quia annuis, & spondes, ego quoque tuos ad nuntius respondeo. Itaque.

N O T Æ.

Multa ex me quæris. *Cum hanc dissertationem ab ejus auctore acceperim, postquam enixè rogassem, ut ea quæ ab ipso in meas Meditationes de prima Philosophia, conscripta fuisse audirebam,*

bam, vel in lucem ederet, vel saltem ad me mitteret, ut reliquis objectionibus in easdem Meditationes ab aliis factis adjungerentur: Non potui recusare quin illam hic adjungerem; Nec etiam dubitare, quin ego is sim quem ille hoc in loco alloquitur. Et si profectò non meminerim me unquam ab eo quesivisse quid de meà vestigandi veri methodo sentiret: Quin è contra, cum ante sesquiannum velitationem quandam ab ipso in me conscriptam vidissem, in qua veritatem non quæri, sed ea quæ nunquam scripsi, nec cogitavi, mihi affingi judicabam, non dissimulavi me in posterum quicquid ab illo solo veniret responsione indignum crediturum. Sed quoniam addictus est Societati, ob doctrinam ac pietatem celeberrimam, cujusque omnia membra ita inter se conjuncta sunt, ut rarò quicquam ab uno ex ipsis fiat, quod non ab omnibus approbetur: fateor me non modò postulasse, sed & instanter urxisse, ut aliqui ex ea Societate mea scripta examinare, ac quicquid in eis à veritate alienum esset, mihi indicare dignarentur. Rationes etiam multas addidi, ob quas id mihi non recusatum iri sperabam: Ac monui, me ob hanc spem quicquid in posterum, vel ab hoc autore, vel à quovis alio ejusdem Societatis, de meis opinionibus scriberetur, maximi esse facturum; atque non dubitaturum quin illud, cujuscunque tandem nomen ferret, non ab illo uno, sed à pluribus ex doctissimis & prudentissimis ejusdem Societatis esset compositum, examinatum, & correctum; atque ideò nullas contineret cavillationes, nulla sophismata, nulla convitia, nullamque inanem loquacitatem, sed tantum firmissimas & solidissimas rationes; atque ex iis argumentis, quæ jure in me afferri possunt, nullum in eo esset omissum: adeò ut per illud unum scriptum erroribus me omnibus meis liberatum iri confiderem; Et si quid ex iis quæ vulgavi non foret in eo refutatum, à nemine posse refutari, sed omnino verum & certum esse arbitrater. Quamobrem nunc hæc omnia de hac Dissertatione judicarem, crederemq; ipsam totius Societatis jussu scriptam esse, si nullas in ea cavillationes, nulla sophismata, nulla convitia, nullamq; inanem loquacitatem contineri certus essem. Se d' sanè si quæ sint, nefas puto illam, à tam sanctis viris profectam esse, suspicari: Et quoniam hac in re judicio meo non fido, dicam hic ingenuè ac candidè quid mihi videatur, non ut ullo modo meis verbis lector credat,

credat, sed tantum ut ipsi praebeam occasionem ad examinandam veritatem.

B Silebo tamen &c. Hic promittit auctor noster se nullius scriptum impugnaturum, sed tantum ad ea quae ab ipso quaesivi respondurum: Et tamen nihil unquam ab ipso quaesivi; Nec quidem unquam hominem sum alloquutus, aut vidi: Atque ea quae me simulat à se querere, componit ut plurimum ex verbis, quae in Meditationibus meis habentur: adeo ut sit planè manifestum nihil praeter illas ab ipso impugnari. Causa autem cur contrarium fingat fortasse sunt honesta ac pia: Sed ego non alias possum suspicari, quam quod credat sibi hoc pacto magis liberum esse quidlibet mihi affingere, quia nempe ex meis scriptis mendacii argui non poterit, cum se illa non impugnare profiteatur; ac praeterea quod cavere velit ne lectoribus suis occasionem det ea examinandi, daret enim fortasse, si de iis loqueretur; quodque malit me tam ineptum, atque imperitum describere, ut ipsos ab omnibus iis, quae unquam à me proficiuntur, legendis absterreat. Ita larvâ quadam, ex fragmentis meorum Meditationum malè compactâ, vultum meum non tegere, sed deformare conatur: Ego verò illam detraho, & rejicio; tum quia Histrioniae faciendae non sum assuetus; tum etiam quia hic, ubi mihi cum viro religioso, de re admodum seria quaestio est, parum deceret.

QUESTIO PRIMA.

An, &

Quo pacto dubia pro falsis habenda.

Quæris primò sitne legitima lex illa vestigandi veri, Quid quid habet vel minimum dubitationis, illud pro falso habendum est. Ut respondeam quaerenda mihi sunt à te nonnulla. 1. Quid sit istud Minimum dubitationis. 2. Quid illud, Habendum pro falso. 3. Quatenus habendum pro falso. Ad dubitationem quod attinet.

S. 1. Quid

S. I. *Quid minimum Dubitationis.*

Quid est istud Minimum? Pluribus, ais, te non morabor. Illud habet dubitationis aliquid, de quo possum dubitare an sit, vel an ita se habeat, non temerè quidem, sed validas ob rationes. Præterea illud habet dubitationis aliquid, circa quod, etsi mihi clarum videatur, possum decipi à malo aliquo Genio, qui mihi velit illudere, & artibus suis, ac præstigiis efficere, ut id clarum, & certum appareat, quod reverà sit falsum. Primum dubitationis habet non parum; secundum nonnihil quidem, sed illud minimum, satis tamen, ut illud dubium vocetur, & sit. Vis exemplum? esse terram, cœlum, colores; te habere caput, te oculos, te corpus & mentem, dubia sunt primi generis: secundi verò hæc, 2, & 3, faciunt 5. Totum est sua parte majus, & similia.

Præclare sanè. At, ita si se res habet, quid quæso erit, quod dubitationis habeat nonnihil? quid immune ab eo metu, quem vater intentat Genius? nihil, ais, omninò nihil, quoad Deum esse, nec posse decipere, certò, & firmissimis ex Metaphysicæ principiis exploratum habeamus, ut ea sit lex unica. Ignorata illa re, an sit Deus, & si sit, an possit esse deceptor, non videor de ulla alia re planè certus esse unquam posse. Et verò, ut hic mentem meam penitus agnoscas, nisi scivero Deum esse, & Veracem Deum, qui genium illum malum coërceat, vereri semper potero, ac debebo ut ne mihi illudatur, & falsum veri specie veluti clarum & certum obtrudatur. Vbi verò penitus intellexero Deum esse, nec eum posse & decipi & decipere, adeòque necessariò impedire, mihi ne Genius imponat in iis, quæ clarè, & distinctè intellexero, tum enim verò, si quæ erunt talia, si quid clarè, & distinctè percepero, hæc vera, hæc certa esse dicam, ut tunc temporis ea sit regula veri, certique, *Illud omne est verum, quod valde clarè, & distinctè percipio.* Nihil est, quod ultra quæram: venio ad secundum, ac

S. 2. *Quid, pro falso habendum.*

Dicis gratiâ, Cum dubium sit habere te oculos, te caput, te corpus adeoque illud habere debeas pro falso, ex te scire velim, quid sit illud, habere pro falso; an credere, & dicere, falsum est me habere oculos, caput, corpus? an credere, & *voluntate planè in contrarium versa* dicere, Non habeo oculos, caput, corpus, sive, ut verbo dicam, Credere, dicere, ponere oppositum ejus, quod dubium est? Hoc ipsum, ais. Bellè. At respondeas adhuc velim. Non est certum 2 & 3 facere 5. an ergo credam, & ponam, 2 & 3, non faciunt 5. Crede, ais, & pone. pergo. Non est certum me, ista dum loquor, vigilare, & non somniare. An ergo credam, & dicam. Ita dum loquor, non vigilo, sed somnio. Crede, ais, & dic. Apponam & hoc ultimum, ut ne sim molestus. Non est certum, id quod dubitanti vigiletne an dormiat, apparet clarum & certum, certum esse, & clarum. An ergo credam, & dicam. Quod dubitanti vigiletne, an dormiat, apparet clarum & certum, id non est clarum & certum, sed obscurum, & falsum? *Quid hæres? Plus equo indulgere non potes diffidentie.* An tibi numquam contigit, quod benè multis, ut somniantia certa, & clara ea viderentur, quæ dubia postea, quæ falsa compereris? *sanè prudentia est numquam illis planè confidere, qui te vel semel decepere.* At, ais, alia summè certorum ratio est. Sunt ea istiusmodi, ut vel somniantibus, aut deliris apparere non possint dubia. Serionè loqueris, amabo te, qui illa summè certa sic constringas, ut ne somniantibus quidem, aut deliris apparere possint dubia? Quæ sunt illa porrò? ac si dormientibus, si malè sanis, quæ ridicula sunt, quæ absurda, certa interdum videntur, & summè certa, quidni etiam certa, & summè certa falsa videantur, & dubia? Novi ego, qui dormitabundus aliquando pulsari horam quartam audiverit, & sic numeravit Una, Una, Una, Una: ac tum præ rei absurditate, quam animo concipiebat, exclamavit: Næ delirat horologium! quater pulsavit horam primam. Et verò quid adeò est absurdum, & à ratione alienum, quod dormienti

mienti, quod deliro venire non possit in mentem? quod non probet somnians, non credat, & de eo tanquam à se præclare invento, excogitatoque non gratuletur? Sanè ut ne pluribus tecum contendam, nunquam effeceris, ut hoc effatum, Quod dubitanti somnietne, an vigilet, videtur certum, est certum & ita certum, ut statui possit velut fundamentum scientiæ alicujus, & Metaphysicæ summè certæ, & accuratæ, hoc (inquam) habeam tam certum, atque illud, 2. & 3 faciunt; nedum tam certum, ut de eo nullo modo quisquam dubitare possit, nec decipi circa illud à Genio aliquo malo: nec vereor tamen, ea si in mente perstitero, ut me quisquam putet pervicacem. Quare aut ex lege illa tua sic dicam: Non est certum id esse certum, quod apparet certum ei, qui dubitat vigiletne an dormiat. Ergo quod dubitanti vigiletne an dormiat, apparet certum, id reputari potest, ac debet tanquam falsum, & omnino pro falso habendum est: aut sanè si quam habes aliam peculiarem tibi regulam, mecum communicabis. Venio ad tertium, &

S. 3. *Quatenus habendum pro falso.*

Quæro, cum certum non videatur 2. & 3. facere 5. cum que ex præcedenti regula debeam credere, & dicere, 2. & 3. non faciunt 5. an continuò illud ita debeam credere, ut mihi persuadeam aliter habere se non posse, atque illud certum esse. Miraris quæsitum illud meum. Nec mihi mirum, cum ipse mirer. Respondeas tamen necesse est, à me si responsum exspectas. Vis habeam illud certum, 2. & 3. non faciunt 5? Imo vis illud esse, & videri omnibus certum, & ita certum, ut etiam ab artibus mali Genii tutum sit?

Rides, ais, Id sano homini quî veniat in mentem?

Quid igitur? dubium erit, & incertum, perinde atque illud 2. & 3. faciunt 5? Hoc si ita est, si dubium est illud, 2. & 3. non faciunt 5. credam, & tua ex lege dicam illud esse falsum, adeòque ponam contrarium, & ita statuam, 2. & 3. faciunt 5. Atque eodem modo in cæteris me geram, &, quia certum

non videtur esse corpus aliquod, dicam Nullum est corpus, & quia certum non est illud, Nullum est corpus, dicam voluntate penitus in contrarium versa aliquod est corpus, simulque & corpus erit, & non erit.

G Ita est, ais, atque illud est dubitare, in orbem ferri, ire, redire, hoc & illud affirmare, & negare, clavum figere, & refigere.

Præclarè omnino, at ut iis utar, quæ dubia erunt, quid faciam? Quid de illo 2. & 3. faciunt 5? & de isto aliquod est corpus? ponamne? an negabo?

Nec pones, ais, nec negabis; neutro uteris; utrumque habebis velut falsum, nec ab iis quæ sic nutant quidquam expectabis, nisi illud quoque nutans, dubium, & incertum.

Quia nihil superest quod rogem, respondeo vicissim, ubi tamen doctrinæ tuæ brevem fecero syllabum. 1. De rebus omnibus ac præsertim de materialibus possumus dubitare, quandiu scilicet non habeamus alia scientiarum fundamenta, quàm ea, quæ antehac habuimus. 2. Aliquid habere pro falso est, assensionem suam ab eo, tanquam ab apertè falso, cohibere, & voluntate planè in contrarium versa opinionem suam de eo tanquam falsam, & imaginariam fingere. 3. Eatenus, id quod dubium haberi debet pro falso, ut oppositum illius sit quoque dubium, & pro falso habeatur.

N O T Æ.

P Vderet me esse nimis diligentem, & multa verba impendere, in omnibus annotandis, quæ meis fere verbis hic expressa, pro meis tamen non agnosco. Sed rogo tantum lectores ut memoriâ repetant ea, quæ in 1. Meditatione, atque initio 2. ac 3. ipsarumque synopsis à me scripta sunt: agnoscent enim ferè omnia quæ hic habentur inde quidem esse desumpta, sed ita turbata, distorta, & perperam interpretata proponi, ut quamvis ibi nihil non valdè consentaneum rationi contineant, hic tamen magna ex parte absurdissima videantur.

C Validas ob rationes. Dixi sub finem 1. Meditationis, nos posse de
iis

his omnibus, qua nunquam adhuc satis clarè perspeximus, dubitare ob validas & meditata rationes: quia nempe ibi tantum agebatur de summa illa dubitatione, quam sæpè metaphysicam, hyperbolicam, atque ad usum vitæ nullo modo transferendam esse inculcavi; & ad quam id omne, quod vel minimum suspicionis afferre potest pro satis valida ratione sumi debet. Hic verò vir amicus & candidus proponit in exemplum eorum, de quibus dixi dubitari ob validas rationes, an sit terra, an habeam corpus, & similia, ut nempe sui lectores, qui de hac Metaphysica dubitatione nihil scient, ipsam ad usum vitæ referentes, me non sana mentis esse arbitrentur.

Nihil, ais, omnino nihil. Quo sensu istud Nihil debeat intelligi. D
gi satis explicavi variis in locis: Ita nempe, ut quandiu attendimus ad aliquam veritatem, quam valde clarè percipimus, non possimus quidem de ipsa dubitare; Sed quando, ut sæpè accidit, ad nullam sic attendimus, etsi recordemur nos antea multas ita perspexisse, nulla tamen sit de qua non merito dubitemus, si nesciamus id omne quod clare percipimus verum esse. Hic vero, vir accuratus, hoc Nihil ita intelligit, ut ex eo quod semel dixerim nihil esse de quo non liceat dubitare, nempe in prima Meditatione, in qua supponebam me non attendere ad quicquam quod clare perciperem, concludat me etiam in sequentibus nihil certi posse cognoscere: Tanquam si rationes, quas interdum habemus ad dubitandum de re aliqua, non sint legitima ac valida, nisi probent de eadem re semper esse dubitandum.

Credere, dicere, ponere oppositum ejus quod dubium est. E
Vbi dixi dubia esse aliquandiu pro falsis habenda, sive tanquam falsa rejicienda, tam manifeste explicui me tantum intelligere, ad veritates metaphysice certas investigandas, non majorem habendam esse rationem dubiorum, quam plane falsorum, ut nemo sana mentis videatur posse aliter mea verba interpretari; & nemo mihi affingere, me voluisse credere oppositum ejus quod dubium est, præsertim, ut paulò post habetur, ita credere ut mihi persuadeam aliter habere se non posse, atque illud certum esse, nisi qui pro cavillatore haberi non erubescat: Et quamvis hoc ultimum ab Authore nostro non affirmetur; sed ut dubium tantum proponatur, miror tamen virum tam sanctum voluisse hac in parte imitari

peffimos illos detractores, qui sapè sic tantùm narrant ea quæ de aliis credi volunt, addentes se ipsos non credere, ut impuniis maledicant.

Alia summè certorum ratio est. Sunt ea istiusmodi ut vel somniantibus aut deliris apparere non possint dubia. *Nescio per quam Analysin vir subtilissimus hoc ex meis scriptis deducere potuerit, non enim mimini me quicquam tale unquam vel per somnium cogitasse. Concludere quidem potuisset ex meis, id omne quod ab aliquo clarè ac distinctè percipitur esse verum, quamvis ille aliquis possit interim dubitare somnietne an vigilet, imò etiam, si lubet, quamvis somniet, quamvis sit delirus: Quia nihil potest clarè ac distinctè percipi, à quocunque demum percipiatur, quod non sit tale quale percipitur, hoc est, quod non sit verum. Sed quia soli prudentes rectè distinguunt, inter id quod ita percipitur, & id quod tantùm videtur, vel apparet, nolo mirari quod vir bonus unum pro altero hinc sumat.*

Atque illud est dubitare, in orbem ferri &c. *Dixi dubiorum non majorem habendam esse rationem quàm si omnino falsa essent, ut ab illis cogitatio planè avocetur; non autem ut modò unum, modò ejus contrarium affirmetur. Sed nullam auctor noster occasionem cavillandi non quaesivit. Interim vero notatu dignum est, ipsum hic in fine, ubi ait se brevem facere doctrina mea syllabum, nihil eorum mihi tribuere, quæ in precedentibus, aut sequentibus reprehendit, vel irridet: ut nempe sciamus illum ista tantum mihi per jocum affinxisse, non serio credidisse.*

R E S P O N S I O.

R Esp. 1. Si lex illa, In vestigando vero, id quod vel minimum dubitationis habet pro falso habendum est, sic intelligatur: Cum vestigamus quid sit certum, non debemus ullo modo nitiiis, quæ non sunt certa, aut quæ habent dubitationis aliquid, legitima est, usu recepta, & communissima apud omnes Philosophos.

Resp. 2. Si dicta lex ita intelligatur. Cum vestigamus quid sit certum, ita debemus rejicere omnia, quæ certa non sunt,
aut

aut aliquo modo dubia, ut illis nullo pacto utamur, adeoque ea spectemus perinde quasi non essent, aut potius ea non spectemus omnino, sed ab iis penitus abducamus animum: legitima quoque est, tuta, tritaque etiam à Tyronibus, atque affinitatem habet tantam cum præcedenti, ut ab ea vix differat.

Resp. 3. Si dicta lex ita sumatur, Cum vestigamus quid certum sit, ita debemus rejicere dubia omnia, ut ponamus ea de facto non esse, aut esse illorum oppositum revera, & utamur ea suppositione tanquam certo aliquo fundamento; sive utamur iis non existentibus, aut nitamur eorum non existentia; Illegitima est, fallax, & cum bona pugnans Philosophia, ut quæ supponat dubii aliquid, & incerti ad vestigandum verum, & certum, aut quæ supponat tanquam certum, id quod alio, atque alio modo se potest habere, puta ea quæ dubia sunt de facto non existere, cum fieri possit ut existant.

Resp. 4. Si quis ea lege intellecta, ut paulo ante, vellet uti ad vestigandum verum, certumque, is oleum & operam perderet, ac versaret molam citra mercedem, ut qui non magis conficeret, id quod quærit, quàm illius oppositum. Vis exemplum? Vestigat aliquis an possit esse corpus, aut corporeus, eoque inter cætera utitur, Non est certum corpus aliquod existere. Ergo ex lege lata ponam, & dicam oppositum, Nullum corpus existit. Tum resumet, Nullum corpus existit. Sum verò ego & existo, ut mihi aliunde probè compertum est. Ergo non possum esse corpus. Præclarè quidem, ac ecce ut eodem ex capite ducat oppositum. Non est certum, ait, aliquod corpus existere. H Ergo ex lege ponam, dicamque Nullum corpus existit. At quale illud Nullum corpus existit? Dubium sanè, & incertum quis illud præstet? unde? Confecta res est. Dubium illud est, Nullum corpus existit. Ergo ex lege dicam, aliquod corpus existit. Sum verò, & existo. Ergo possum corpus esse, si aliud vetat nihil. En possum esse corpus, & non possum esse corpus. An feci satis? Vereor ut ne planè fecerim, quantum ex quæsitis sequentibus colligo. Itaque

N O T A E.

Hic in duabus primis responſionibus omne id approbat, quod de re propoſita cenſui, quod ve ex meis ſcriptis elici poteſt: Sed addit eſſe comuniſſimum, tritumque etiam à Tyronibus. In duabus autem ultimis id reprehendit quod me cenſuiſſe vult credi, quamvis ſit tam abſurdum ut in mentem nullius hominis ſani venire poſſit. Aſtute ſanè; ut quicumque Meditationes meas non legerunt, vel non tam attentè legerunt, ut rectè ſciant quid in iis contineatur, ipſius auctoritate commoti, me ridiculas opiniones habere arbitrentur; Atque ut aliis, qui id non credent, ſaltem perſuadeat, nihil à me eſſe allatum, quod non ſit comuniſſimum, tritumque etiam à Tyronibus. Ego vero de hoc ultimo non diſputo. Neque ullam unquam ex novitate mearum opinionum laudem quaſivi: Nam contrà ipſas omnium antiquiſſimas puto, quia veriſſimas; Et nulli rei magis ſoleo ſtudere, quàm ſimpliciſſimis quibusdam veritatibus animadvertendis, quæ cum mentibus noſtris ſint innata, ſtatim atque aliis admonetur, non putat ſe illas unquam ignoràſſe. At certè facile poteſt intelligi hunc authorem non aliam ob cauſam mea impugnare, quàm quia & bona, & nova eſſe arbitratur: Nam ſanè, ſi tam abſurda crederet ac fingit, contemptu & ſilentio potius, quàm tam longa & affectata refutatione digna judicàſet.

H Ergo ex lege lata ponam & dicam oppoſitum. Vellem ſcire quibus in tabulis iſtam unquam legem ſcriptam invenerit: Tam quidem ſupra ſatis illam inculcavit; Sed ibi etiam ſatis negavi meam eſſe, Nempe in notis ad verba Credere, dicere, ponere oppoſitum ejus quod dubium eſt; Nec ille opinor meam eſſe ſuſtinebit, ſi ea de re interrogetur; Induxit enim me, ſupra in 3. S. de iis quæ dubia ſunt ſic loquentem, Nec pones, nec negabis, neutro uteris, utrumque habebis velut falſum; Ac paulo poſt in ſuo doctrina mea ſyllabo, oportere aſſenſionem ſuam à dubio, tanquam ab apertè falſo, cohibere; ac voluntate planè in contrarium verſa opinionem ſuam de eo tanquam falſam & imaginariam fingere, quod planè aliud eſt, quàm ponere & dicere oppoſitum, ita ſcilicet ut iſtud oppoſitum pro vero habeatur, quemadmodum hic ſupponit. Atque

que ubi ego in 1. Meditatione dixi me velle aliquandiu conari mihi persuadere oppositum eorum quæ antea temerè credideram, statim addidi me id velle, ut velut æquatis utrimque præjudiciorum ponderibus non magis in unum quam in aliud propenderem, non autem ut alterutrum pro vero sumerem, idve tanquam scientiæ summæ certæ fundamentum statuerem, ut alibi etiam cavillatur. Itaque vellem scire quo instituto legem illam suam attulerit; Si ut ipsam mihi affingat; desidero ejus candorem, patet enim ex dictis ipsum rectè scire meam non esse, quia fieri non potest ut quis putet utrumque habendum esse velut falsum, sicut dixit me putare, ac simul unius oppositum ponat & dicat esse verum, ut in hac lege habetur. Si verò tantum animi causa ipsam attulit, ut aliquid haberet quod impugnaret, miror acumen ejus ingenii, quod nihil magis verisimile aut subtile potuerit excogitare; Miror otium, quod tam multa verba impenderit, in refutanda opinione tam absurda, ut nequidem ulli puero septuenni probabilis videri possit. Notandum enim est illum huc usq; nihil prorsus præter ineptissimam istam legem impugnasse; Miror denique vim ejus imaginationis, quod cum tantum in istam vanissimam, & ex cerebro suo eductam chimeram præliaretur, eodem tamen planè modo composuerit gradum, iisdemque semper usus sit verbis, ac si me adversarium habuisset, sibi que repugnantem coram vidisset.

Q U E S T I O S E C U N D A.

An sit bona Methodus Philosophandi, per abdicationem dubiorum omnium.

Q UÆRIS 2. An bona sit methodus philosophandi per abdicationem eorum omnium, quæ quovis modo dubia sunt. Hanc nisi methodum fusius aperias, non est quod à me responsum expectes, sic verò facis.

Ut Philosopher, ais, ut vestigem sitne aliquid certi, & summè certi, & quid illud sit, sic facio. Omnia quæ olim credidi, quæ antehac scivi, cum dubia sint, & incerta, pro falsis habeo, ea que penitus ab dico, ac mihi persuasum deo nec esse terram, nec cœlum, nec quidquam eorum, quæ olim credidi in mundo

esse, sed nec mundum ipsum, nec corpus ullum, nec mentem, verbo dico, nihil. Tum facta illa generali abdicatione, atque obtestatus nihil esse, penitus philosophiam ingredior meam, eaque duce verum & certum vestigo cautè, prudenter, perinde tanquam esset Genius aliquis potentissimus, & callidissimus, qui me vellet in errorem inducere. Quare ut ne decipiar circumspicio attentè, atque illud habeo planè constitutum nihil admittere, quod non sit istiusmodi, ut in eo, quantumvis nitatur Genius ille vaferrimus, mihi nullo modo possit imponere, sed ne ipse quidem possim à me extorquere, id ut esse dissimulem, nedum negem. Cogito igitur, volvo, & revolveo, quoad occurrat aliquid tale, atque illud ubi offendi, eo tanquam Archimedeo puncto utor ad eruenda cætera, eoque pacto alia ex aliis certa penitus & explorata indipiscor.

Præclarè omnino, ac, speciem quod attinet, facillè responderem Methodum illam videri mihi illustrem, & eminentem: verùm, quia responsum expectas accuratum, nec illud à me reddi potest, nisi antea usu, & exercitatione aliqua tentem illam tuam methodum, tritam, tutamque ineamus viam; exploremus ipsi, quid in ea sit tandem: & quia flexus illius nōsti, calles, & diverticula, teque in ea diu exercuisti, ducem mihi te præbe. Age, fare, expeditum habes aut socium, aut discipulum: quid jubes? Ad illud iter, etsi novum, & tenebris non assueto formidandum accedo lubens, adeò me veri species potenter allicit. Audio te, jubes id faciam, quod te facientem videro; ibi pedem figam ubi fixeris. Præclara sanè imperandi, ducendique ratio. Ut mihi places. Audio.

§. 1. Aditus aperitur in Methodum.

Principio, ais, ut vetera revolvi animo, cogor tandem fateri nihil esse ex iis, quæ olim vera putabam, de quo non liceat dubitare, idque non per inconsiderantiam, vel levitatem, sed propter validas & meditata rationes, ideòque etiam ab iisdem non minus, quàm ab apertè falsis assensionem esse cohibendam,

dam, si quid certè velim invenire. Quare non malè agam; si voluntate planè in contrarium versà, me ipsum fallam, ac veteres illas opiniones aliquandiu omnino falsas imaginariasque esse fingam, donec tandem velut æquatis præjudiciorum ponderibus nulla amplius prava consuetudo iudicium meum à recta rerum perceptione detorqueat. Supponam igitur Génium aliquem malignum, eundemque summè potentem, & callidum omnem suam industriam in eo posuisse, ut me falleret. Putabo cælum, aërem, terram, colores, figuras, sonos, cunctaque externa nihil aliud esse quàm ludificationes somniorum, quibus insidias credulitati meæ tetendit. Persuadebo mihi nihil planè esse in mundo, nullum cælum, nullam terram, nullas men- K
tes, nulla corpora, ajo nullas mentes, nulla corpora, &c. hæc meta sic, & princeps meta. Considerabo me ipsum tanquam manus non habentem, non oculos, non carnem, non sanguinem, non aliquem sensum, sed hæc omnia me habere falsò opinantem. Manebo obstinatè in hac meditatione defixus.

Hic si placet subsistamus aliquantulum, ut novos resumamus spiritus. Rei novitas me non nihil commovit. Iubes abdicem vetera omnia?

Iubeo, ais, omnia.

Omnia? omnia qui dicit, nihil excipit. L

Omnia, addis.

Ægre sanè, facio tamen. At oppidò durum est; atque ut ingenuè fatear, non sine scrupulo id facio; ac nisi eum mihi excipis, vereor ut ne pro voto aditus ille noster succedat. Fateris vetera omnia dubia esse, &, ut ais, coactus fateris. Quidni eam mihi vim pateris inferri, ut etiam ipse coactus fatear? Quid M
te, quæso, coëgit? Audivi quidem ex te modò validas fuisse, & meditatatas rationes; at quæ sunt illæ tandem? si validæ: cur abdicas? quin rerines? si dubiæ, & suspicionum plenæ, qua te illæ vi coëgere?

En, ais, sunt in propatulo. Has uti fundibularios, soleo præmittere, ut pugnam inchoent, Nempe sensus nos aliquando decipiunt. Aliquando somniamus. Delirant interdum

nonnulli, atque ea se videre credunt, quæ minimè vident, quæ nusquam sunt.

Dixisti? Validas cum promifisti, cum meditas; expectavi certas, & omnis dubitationis expertes, quales nempe tua deposcit libella, quâ nunc utimur, usque adeò accurata, ut vel umbram dubitationis recuset. An verò sunt tales illæ tuæ? non dubitationes meræ, & suspiciones dumtaxat? Sensus nos aliquando decipiunt. Aliquando somniamus. Delirant nonnulli. Id verò unde habes certò, & citra dubitationem ullam, & ex regula illa tua, quam semper habes in manibus: *Summo-pere cavendum est nequid ut verum admittamus, quod non possimus probare verum esse?* An fuit tempus aliquod, in quo diceres certo, indubitanter nunc me sensus decipiunt, hoc probè scio. Nunc somnio, paulò antè somniabam: hîc phrenesim patitur, & videre se putat quæ minimè videt, nec mentitur? si fuisse dicis, vide ut probes: imò vide ne Genius ille malus, cujus tu meministi, forsan illuserit tibi: atque omnino verendum est, ne dum dicis modò tanquam validi aliquid, & meditati, Sensus nos aliquando decipiunt, vafer ille digito te commonstret, & illudat illuso. Si verò negas; cur tam fidenter asseris, somniamus interdum.

N Quin ex lege tua prima sic tecum statuis? Non est omnino certum sensus nos aliquando decepisse, somniâsse nos aliquando, aliquando delirâsse homines. Ergo sic dicam, & statuam, Numquam nos sensus decipiunt, somniamus nunquâ, delirat nemo.

At, ais, suspicor.

Hic nempe scrupulus meus. Ubi pedem admovi, validas illas rationes sensi molles, & instar suspicionum evanidas, adeò que premere formidavi. Suspicor.

Ita, ais, suspicor. Sat si suspicere. Sat si dicas vigilemne, an dormiam nescio. Nescio an me sensus fallant, an non fallant.

Tua pace dixero, haud mihi est satis: nec planè video cur ita colligas. Vigilemne an somniem nescio. Ergo aliquando somnio.

O Quid si nunquam? quid si semper? quid si ne somniare quidem possis? te verò cachinnis excipiat Genius eò, quia tibi tandem suavit somniare te aliquando, te decipi, cum id minimè fiat? Crede mihi ex quo Genium illum induxisti, ex quo validas, & medi-

meditatas rationes ad illud forsan revocâsti, malum induxisti, à quo boni habeas nihil. Quid si catus ille omnia tibi, velut dubia, & nutantia proponat, cum firma sint, cum certa, atque ea quidem mente, ut cum abdicâris omnia, nudum te in foveam agat præcipitem? Num consultius egeris, si priusquam te abdiceres, certam tibi legem proponas, ex qua, quæ abdicabuntur, bene sint abdicata? Magna profectò res est, & momenti summi generalis illa veterum omnium abdicatio; ac si me audis, cogitationes tuas vocabis in senatum, ut seriò deliberes.

Imo, ais, plus æquo diffidentia indulgere non possum, ac scio nihil inde periculi, vel erroris sequuturum.

Quid ais scio? an certo, & citra dubitationem omnem, ut hæc saltem reliquæ tanti naufragii Veritatis tholo appendantur, aut, quia novam Philosophiam aperis, deque familia cogitas, hoc in propylæo literis aureis inscribatur, Plus æquo diffidentia indulgere non possum; ut inquam adyta illa tua intraturi jubeantur vetus illud ponere, 2. & 3. faciunt 5. hoc verò retinere, Plus æquo diffidentia indulgere non possum? At si Tyroni contingat ut obmurmuret, ut illud frangat dentibus, Ponere jubeor illud vetus à nemine unquam vocatum in dubitationem, 2. & 3. faciunt 5. quia fieri potest, ut mihi Genius illud ludat aliquis; jubeor verò retinere hoc anceps, hoc rimarum plenum, Plus æquo diffidentia indulgere non possum, quasi in eo mihi Genius non possit imponere? quid dices? Et verò an tu mihi illud præstabis, ut non verear modo, non formidem, metus mihi non sit à malo Genio? sanè me licet confirmes manu, & verbo, non sine timore ingenti nimia diffidentia hæc vetera, & mihi prope ingenita ab dico, & ejuro velut falsa. Argumentum in Barbara rectè concludit. Item sum ali- S quid constans ex corpore & anima: ac, si mihi licet ex vultu, & voce conjicere, nequidem ipse tu, qui ducem te cæteris præbes, qui viam munis, immunis es à formidine. Age ingenuè, & candidè, ut soles, an sine scrupulo hoc vetus abdicas, Habeo ideam claram & distinctam Dei? an illud Id omne T verum est, quod valde clarè, & distinctè percipio? An istud Cogitare, nutrirî, sentire minimè pertinent ad corpus, sed

ad mentem? quid sexcenta id genus persequar? de iisdem serio anquiro, responde, amabo te; potes hoc in exitu veteris Philosophiæ, & in aditu novæ hæc excutere, exuere, ejurare velut falsa, ajo ex animo? An dices, & pones oppositum, nunc, modò Non habeo ideam claram & distinctam Dei. Malè hætenus credidi nutriri, cogitare, sentire ad corpus minimè pertinere, sed ad mentem? Sed ô me propositi immemorem! quid feci? totum me tibi principio commiseram, me socium, me discipulum, & ecce hæreo in aditu, & meticulosus, & obstinatus. Ignosce; peccavi largiter, & tenuitatem ingenii mei probavi duntaxat. Debueram omni metu posito in abdicationis caliginem intrepidè me inferre, & hæsi, & restiti. Compentabo, si parcis, & factum male ampla, ac liberali manumissione veterum omnium planè delebo. Abdico, abjuro vetera omnia. Nec ægrè feres si cælum, aut terram, quæ nulla esse vis, non obtester. Nihil est omnino, nihil. Age, præi, sequor. Te sanè facilem! sic præire non renuis.

N O T A.

I Quæ antehac scivi, cum dubia sint. *Hic posuit scivi pro scire putavi. Est enim contrarietas inter verba scivi & dubia sunt: Quam tamen haud dubiè non animadvertit, nec illi est malitiæ tribuendum. Alioqui enim non tam leviter attigisset; sed fingens à me esse profectam, multis ipsam verbis exagitasset.*

K Ajo nullas mentes, nulla corpora. *Hoc ait, ut infra diu multumque cavilletur, quod initio, cum supponerem mentis naturam nondum mihi esse satis perspectam, illam inter res dubias enumerarim; postea verò, advertens rem quæ cogitat non posse non existere, illamque rem cogitantem nomine mentis appellans, dixerim mentem existere: Tanquam si fuisset oblitus me prius idem negasse, cum mentem pro re mihi ignota sumebam; Et tanquam si ea quæ tunc, quia mihi dubia erant, negabam, in perpetuum neganda esse censuissem, nec fieri posset, ut evidentia, & certa mihi postea redderentur. Notandumque ipsum ubique considerare dubitationem, & certitudinem, non ut relationes cognitionis nostræ ad objecta, sed ut proprietates*

tes objectorum que perpetuò ipsis inhæreant, adèd ut ea, que semel dubia esse cognovimus, non possint unquam reddi certa. Quod tantum ejus bonitati, non malitiæ est tribuendum.

Omniànè? Hic cavillatur in verbo Omnia, ut supra in verbo L Nihil, inaniter.

Coactus fateris. Hic ludit in verbo coactus æquè inaniter. Eam enim sunt satis validæ rationes ad cogendum nos ut dubitemus, que ipse dubia sunt, nec proinde retinendæ: ut jam supra notatum est. Atque validæ quidem sunt, quandiu nullas alias habemus, que dubitationem tollendo certitudinem inducant; Et quia tales nullas inveniebam in 1. Meditatione, quantumvis circumspicerem, & meditarer, idcirco eas, quas habui ad dubitandum, dixi esse validas, & meditatæ. Sed hoc non est ad captum nostri authoris, addit enim Validas cum promissisti expectavi certas, quales tua deposcit libella, tanquam si hæc quam fingit libella ad ea que in prima Meditatione dicta sunt referri possit. Et paulò post ait, An fuit tempus aliquod in quo diceres certo, indubitanter nunc me sensus decipiunt, hoc probè scio &c. Non videns hic rursus inesse contrarietatem, quod aliquid indubitanter teneatur, & simul de illo ipso dubitetur. Nempe est vir bonus.

Cur tam fidenter asseris, somniamus interdum. Hic rursus sine malitia errat: Nihil enim prorsus fidenter asserui, in prima Meditatione, que tota dubitationis plena est, & ex qua sola hæc verba desumfit; Eademque ratione potuit in ea invenire somniamus nunquam, atque somniamus interdum. Et cum paulo post addit. Nec planè video cur ita colligas. Vigilemne an somniem nescio. Ergo aliquando somnio, affingit mihi ratiocinationem se solo dignam, quia nempe est vir bonus.

Quid si catus ille (Genius) omnia tibi, velut dubia, & nutantia proponat, cum firma sint, cum certa. Hic clare patet, quod supra monui, dubitationem & certitudinem considerari ab illo tanquam in objectis, non tanquam in nostra cogitatione. Alioqui enim quomodo posset fingere aliquid mihi proponi tanquam dubium, quod non esset dubium, sed certum? cum ex hoc solo, quod proponatur ut dubium, dubium reddatur. Sed fortè Genius impedit ne videret esse repugnantiam in suis verbis. Dolendum est quod ejus cogitationi

oni Genius ille tam sapè obversetur.

P Magna profectò res est, & momenti summi generalis illa veterum omnium abdicatio. Hoc ego satis monui in fine responsionis ad 4 objectiones; atque in prefatione harum Meditationum, quas idcirco non nisi solidioribus ingeniis legendas obtuli; Praemonui etiam illud idem valde expressè in Dissertatione de Methodo gallicè edita anno 1637 pag. 16 & 17. Vbi quia duò genera ingeniorum descripsi quibus abdicatio ista summopere est vitanda, si forè horum alterutrum in Authore nostro reperitur, non mihi debet imputare suos errores.

Q Quid ais scio &c. Cum dixi me scire nihil mihi periculi esse ex illa abdicatione, addidi, quia tunc non rebus agendis, sed tantum cognoscendis incumberebam: Ex quo tam clarè patet me ibi tantum loquutum esse de morali sciendi modo, qui sufficit ad vitam regendam, & quem à Metaphysico illo, de quo hic quaestio est, plurimum differre saepe inculcavi, ut solus Author noster id videatur posse ignorare.

R Hoc anceps, hoc rimarum plenum, Plus æquo diffidentiae indulgere non possum. Hic rursus repugnantia est in ejus verbis. Nemo enim nescit eum qui diffidit, quandiu diffidit, nec proinde quicquam affirmat, nec negat, ne ab ullo quidem Genio in errorem induci posse; à quo tamen eum, qui 2. & 3 simul addit, posse decipi probat exemplum, quod supra ipsemet attulit, de eo qui quater numerabat horam primam.

S Non sine timore ingenti nimiae diffidentiae hæc vetera abdicò, &c. Etsi multis hic verbis conetur persuadere non esse nimium diffidendum, notatu tamen dignum est illum ne minimam quidem speciem rationis asserere ad id probandum; nisi tantum quod timeat, sive diffidat ne non sit diffidendum. In quo rursus repugnantia est, nam ex eo quod timeat tantum, non autem certo sciat sibi non esse diffidendum, sequitur ipsi esse diffidendum.

T An sine scrupulo vetus hoc abdicas, Habeo ideam claram, & distinctam Dei? an illud Id omne verum est, quod valde clarè, & distinctè percipio? Vetera hæc vocat, quia timet ne pro novis & à me primum animadversis habeantur. Sed per me licet. Scrupulum etiam vult injicere de Deo, sed obiter tantum: forte ne qui

qui nōrunt quam studiosè omnia quæ ad pietatem, ac generaliter ad mores spectant, ab hac abdicatione exceperim, ipsum calumniari arbitrentur. Denique non videt abdicationem non pertinere nisi ad eum, qui nondum quicquam clarè ac distinctè percipit. Vt exempli causâ Sceptici, quibus est familiaris, nihil unquam, quatenus Sceptici, clarè perceperunt; Ex hoc enim ipso quod aliquid clarè percepissent, de eo dubitare, ac Sceptici esse desissent. Et quia vix etiam alii ulli ante istam abdicationem quicquam clarè unquam percipiunt, ea scilicet claritate quæ ad certitudinem metaphysicam requiritur, idcirco hæc abdicatio perutilis est iis qui tam claræ cognitionis sunt capaces, illamque nondum habent; Non autem authori nostro, ut res iudicat, sed existimo ipsi ab illa studiosè esse cavendum.

An istud Cogitare, nutrire, sentire minimè pertinent ad corpus, sed ad mentem? Hæc verba refert tanquam mea, & simul tanquam tam certa ut à nemine in dubium possint revocari: Sed tamen nihil magis notabile est in meis Meditationibus, quam quòd nutritionem referam ad solum corpus, non autem ad mentem, sive ad eam hominis partem quæ cogitat. Adeo ut ex hoc uno clarè probetur, primò illum eas minimè intelligere, quamvis refutandas susceperit, falsumque esse ex eo quod in 2. ex vulgi opinione loquens nutritionem ad animam retulerim; Ac deinde ipsum multa pro indubitatis habere quæ non sine examine sunt admittenda. Sed tandem hîc in fine verissimè conclusit, se in his omnibus tenuitatem ingenii sui probasse dumtaxat.

S. 2. Paratur ingressus in Methodum.

V Etera, ais, ubi abdicavi omnia, philosophari sic incipio. X
Sum, cogito: Sum dum cogito. Hoc pronuntiatum, Ego existo, quoties à me profertur, vel mente concipitur, necessariò est verum.

Præclarè, vir eximie, Archimedeum punctum occupas: mundum haud dubiè, si lubet, movebis. En jam nutant omnia. At te quæso, vis enim, opinor, ad vivum refecari omnia, ut nihil sit tua in Methodo non aptum, non coherens, non necessarium, cur mentis meministi, cum ais, mente concipitur? Y

Y An non exulare iussisti corpus, & mentem? Sed fortè excidit, adeò est arduum, etiam expertis, obliuisci penitus eorum, quibus à pueris assuevimus, ut mihi rudi, si fors vacillem, haud malè sit sperandum. Sed perge obsecro.

Denuo, ais, meditabor quidnam sim, quidnam me olim crediderim, priusquam in has cogitationes incidissem, ex quo deinde subducam, quidquid allatis rationibus, vel minimum potuit infirmari, ut ita præcise remaneat illud tantum, quod certum est, & inconcussum.

Audebône, priusquam intrò pedem feras, ex te sciscitari quo consilio, tu, qui vetera omnia tanquam dubia & falsa abdicâris solenni ritu, ea iterum velis inspicere: perinde quasi ex panniculis illis speres certi aliquid? Quid si malè olim de te credidisti? imo, quia omnia, quæ paulò antè ejurasti, dubia erant, & incerta (secus cur abdicâs?) quâ fiet, ut eadem modo dubia non sint & incerta? nisi fortè abdicatio illa sit veluti quoddam Circeum medicamentum, ut ne dicam lixivium? Quanquam malo suspicere consilium tuum, & venerari. Sæpè fit, ut, qui amicos inducunt in palatia & basilicas videndi causâ, posticis familiaribus, non pratorio, aut decumana porta ingrediantur. Sequor etiam per specus subterraneos, dum ad veritatem aspirem aliquando.

Quidnam igitur, ais, antehac me esse putavi? Hominem scilicet.

Z Hic etiam patièrte artem tuam admirer, qui, ut certa vestiges, utare dubiis; ut nos educas in lucem, jubeas in tenebras mergi. Vis consulam quem me olim esse crediderim: vis resumam Centonem illum veterem, & detritum, & jam diu abdicatum, Sum homo. Quid si Pythagoras, aut ex discipulis illius unus aliquis hîc adsit? Quid si dicat tibi fuisse se olim Gallum Gallinaceum? ut ne ceritos, & phanaticos, & deliros, & phreneticos inducam. Sed peritus es, & ductor expertus: flexus nôsti, & diverticula, sperabo bene.

Quid est homo, ais.

Si vis ut respondeam, rogem antè permitte. Quem quæris hominem? aut quæris, cum quæris Quid sit homo? An homo

homo ille, quem mihi fingebam olim, quem me esse crede-
bam, & quem, ex quo abdicavi tua gratia, pono me non esse?
Hunc si quæris, si quem mihi formabam male, est conflatum
quoddam ex anima, & corpore: An feci satis? Opinor, quia sic
pergis.

N O T Æ.

Philosophari sic incipio. Sum, cogito; Sum dum cogito. X
Notandum est illum hic fateri, initium philosophandi, sive ini-
tium firmæ alicujus propositionis statuendæ, à me factum esse à cogi-
tatione propria existentia: ut sciatur ipsum aliis in locis, ubi finxit
me illud à positivâ sive affirmativâ dubiorum omnium abdicatione
fecisse, contrarium ejus quod revera sentiebat affirmasse. Non addo,
quàm subtiliter hic me Philosophari incipientem inducat, Sum,
cogito &c. satis enim in omnibus, vel me tacente, candor ejus
agnosci potest.

Cur mentis meministi, cum ais, mente concipitur? An non Y
exulare jussisti corpus & mentem? Iam dudum præmonui illum
parare has argutias ex verbo mentis. Sed mente concipitur nihil hic
aliud significat, quàm cogitatur; & ideò male supponit fieri mentio-
nem mentis quatenus est pars hominis. Præterea etsi corpus, & men-
tem, cum reliquis omnibus antea rejecerim, tanquam dubia, sive
nondum à me clarè percepta, hoc non impedit quo minus eadem postea
resumam si contingat ut ipsa clarè percipiam. Sed nempe Author
noster hoc non capit, quia putat dubitationem esse aliquid objectis
inseparabiliter inherens: Querit enim paulò post Qui fiet ut ea-
dem modò (quæ scilicet antea dubia erant) non amplius dubia
sint, & incerta; Vultque me ipsa solemni ritu ejurasse; Ac mira-
tur artem meam, qui, ut certa vestigem, utar dubiis, &c. tanquam
si pro fundamento Philosophiæ sumpsissem, dubia omnia semper ha-
benda esse pro falsis.

Vis consulam quem me olim esse crediderim: vis resumam Z
centonem illum &c. Utar hic exemplo valde familiari, ad facti
mei rationem ipsi explicandam, ne deinceps illam non intelligat,
aut se non intelligere ausit simulare, Si forte haberet corbem pomis

plenam, & vereretur, ne aliqua ex pomis istis essent putrida, vellet-
 que ipsa auferre, ne reliqua corrumperent, quo pacto id faceret? An
 non in primis omnia omnino ex corbe rejiceret; ac deinde singula or-
 dine perlustrans, ea sola, quæ agnosceret non esse corrupta resume-
 ret, atque in corbem reponeret, aliis relictis? Eadem ergo ratione,
 ii qui nunquam recte philosophati sunt varias habent in mente sua
 opiniones, quas cum à pueritia coacervare cæperint, merito timent ne
 pleraque ex iis non sint vera, ipsaque ab aliis separare conantur, ne
 ob earum misturam reddantur omnes incertæ: Hocque nulla meliore
 via facere possunt, quàm si omnes simul & semel, tanquam incer-
 tas falsasve rejiciant; ac deinde singulas ordine perlustrantes eas
 solas resumant, quas veras & indubitatas esse cognoscent. Atque
 ita non malè initio omnia rejecti, deinde advertens nihil certius, evi-
 dentiusque à me cognosci, quàm quòd ego cogitans existerem, non
 malè etiam hoc primum asserui; ac denique non malè quasi postea,
 quem me olim esse credidissem, non ut eadem omnia de me adhuc cre-
 derem, sed ut, si quæ perciperem vera esse, resumerem, si quæ falsa re-
 jicerem; & si quæ incerta in aliud tempus examinanda reservarem.
 Unde patet Authorem nostrum ineptè hoc vocare artem eliciendi
 certa ex incertis, vel ut infra Methodum somniandi; Et ea, quæ
 hic de Pythagoræ gallo gallinaceo, atque in duobus sequentibus para-
 graphis de aliorum opinionibus, circa naturam corporis, & animæ,
 nugatur, nihil planè ad rem pertinere: Cum ego nec debuerim, nec
 voluerim recensere quicquid alii unquam de iis crediderunt, sed tan-
 tum quid sponte, ac natura duce, mihi olim visum fuerit, aut vulgo
 aliis videatur, sive id verum sit, sive falsum; quia non recensui ut i-
 psa crederem sed tantum examinarem.

S. 3. Quid corpus.

Quid, ais, Corpus? Quid per corpus intelligebam olim?

Non agrè feres si omnia circumspiciam, si ubique verear, ut
 ne in plagas incidam; quare quonam quæso de corpore inter-
 rogas? An de eo, quod mihi olim in animo proponebam cer-
 tis ex proprietatibus constans, & quidem, ut suppono ex le-
 gibus abdicationis, male? an de quovis alio, si fortè esse po-
 test? quid enim scio? dubito, possit, nec ne. Si primum quæ-
 ris,

ris, facile respondebo, Per corpus intelligebam illud omne, quod aptum est figura aliqua terminari, loco circumscribi, spatium sic replere, ut ex eo aliud omne corpus excludat, sensu percipi, nec non moveri ab alio quopiam à quo tangatur. En primum quod ita intellexi, ut quidquid haberet, ea, quæ percensui, illud à me vocaretur corpus, nec continuo tamen putarem præter illud, nihil aliud aut esse, aut vocari posse corpus, maximè cum aliud sit, Intelligebam per corpus hoc, aut illud. Aliud, Intelligebam nihil præter hoc, aut illud esse corpus. Si secundum, respondebo ex recentiorum Philosophorum opinione; Neque enim tam sensum meum exigis, quàm quid sentire quis possit. Per corpus intelligo illud omne quod aptum est vel loco circumscribi, ut lapis, vel definiti loco, ad eò ut sit in eo toto totum, & totum in quavis parte, ut indivisibilia quantitatis, aut lapidis, & similibus, quæ nonnulli recentiores inducunt ad instar Angelorum, aut animarum indivisibilium, & docent non sine plausu, saltem suo, ut videre est apud Oviedonem: vel extendi actu, ut lapis; vel virtute, ut dicta indivisibilia: vel esse partibile in partes aliquot, ut lapis; vel impartibile, ut indivisibilia præfata; vel moveri ab alio, ut lapis sursum: vel à se, ut lapis deorsum: vel sentire, ut Acanis; vel cogitare, ut simia; vel imaginari, ut mulus: ac si quid olim offendi, quod aut moveretur ab alio, vel à se, quod sentiret, quod imaginaretur, quod cogitaret, id, aliud nisi obstitit, vocavi corpus, & etiam nunc voco.

At malè, ais, & perperam. Namque habere vim seipsum movendi, item sentiendi, vel cogitandi nullo pacto ad naturam corporis pertinere judicabam.

Judicabas? Quia dicis, credo, liberæ sunt cogitationes. At dum ita cogitabas, suum cuique sensum sinebas esse liberum: neque eum te credam, ut esse volueris arbiter cogitationum omnium, has ut rejiceres, illas probares: nisi fortè aliquis tibi fuit canon certus, & expeditus, de quo quia siluisti, cum nos abdicare jussisti omnia, utar concessa nobis à natura libertate. Olim judicabas; judicabam olim: Ergo quidem sic, tu verò aliter, fortè ambo malè; certe non sine dubitatione.

aliquâ, si quidem & tibi, & mihi primò in aditu exuenda fuit ea vetus opinio, Quare ut ne diu lis ista protrahatur, si tuo peculiari ex sensu corpus velis definire, uti primo loco factum est, nihil veto; ultrò admitto; dum sis memor tua illa definitione non omne universim corpus, sed certum quoddam genus à te comprehensum describi, omitti verò cætera, quæ ex virorum doctorum mente, an sint, an esse possint, vocantur in disceptationem, aut sanè de quibus nihil certò, ea saltem, quam requiris, certitudine, possumus definire, fierine possint, an non; adeò ut redène an secus definitum sit omne corpus hætenus, dubium fit, & incertum. Quare perge, si placet, dum sequor; & sanè tam lubens, quam ipsa est lubentia, adeò me trahit nova illa, & inaudita expectatio trahendi certi ex incerto.

N O T Æ.

Aa **V**el sentire, ut canis; vel cogitare, ut simia; vel imaginari, ut mulus. *Hic logomachiam parat, atque ut possit efficere, me male possuisse differentiam, inter mentem & corpus, in eo quod illa cogitet, hoc verò non, sed sit extensum, ait id omne quod sentit, quod imaginatur, quod cogitat à se corpus vocari. Sed sane vocet etiam mulum, aut simiam si lubet, atque si unquam possit efficere, ut nova ista nomina sint usu recepta, ipsis uti non recusabo. Interim verò nullum habet jus reprehendendi, quod utar receptis.*

S. 4. Quid anima.

Quid, ais, anima? Quid per animam intelligebam? Nempe quid hæc esset, vel non advertebam, vel exigui nescio quid imaginabar instar venti, ignis, vel ætheris, quod crassioribus mei partibus esset infusum: ad illam verò referebam nutrirî, incedere, sentire, cogitare.

Abundè sanè. At patieris opinor hîc à te rogitem nonnihil. De animo cum quæris, sensa nostra vetera, & quæ olim de eo credidimus, exposcis?

Bb Ita est. ais.

An

An verò putas nos sensisse benè, ut hac tua methodo nihil sit opus? an deerrasse neminem tantis in tenebris? sanè tam variæ sunt, & tam discrepantes Philosophorum sententiæ circa animam, ut mirari satis non possim artem illam tuam, quæ tam vili ex facie medicamentum certum, & salubre confecturam confidat. Quamquam viperino ex veneno fit theriaca. Vis igitur addam ad illam tuam de anima opinionem quid sentiant, aut sentire possint nonnulli? Benè, an malè, ex me non quæris; sat si ita opinentur, ut à sua mente abduci se posse nullis rationum momentis existiment. Animam dicent nonnulli esse certum quoddam genus corporis ita vocitatum. Quid stupes? Is eorum sensus; nec sine aliqua, ut putant, veri specie. Nempe cum corpus appelletur, & verò sit illud omne, quod est extensum, quod trinam habet dimensionem, quod est divisibile certas in partes, cumque in equo, dicis gratia, aliquid animadvertant extensum, ac partibile, puta carnem, ossa, ac compagem illam externam, quæ incurrit in sensus, concludant verò vi, & momento rationum, præter illam compagem esse adhuc internum aliquid, & illud quidem tenue, fusum, & extensum per compagem, & dimensum trinè, & partibile, adeò ut abscisso pede, abscindatur quoque illius interni pars quædam; intelligunt constatum equum ex duobus extensis, & trine dimensis, & partilibus, adeoque ex corporibus duobus, quæ, ut differunt inter se, ita & nominibus distinguuntur, atque alterum, puta externum, Corporis appellationem retinet, alterum, quod interius est, vocatur anima. Porro sensum quod attinet, quod imaginationem, quod cogitationem putant illi tum sentiendi, tum cogitandi, & imaginandi vim inesse animæ, sive interno corpori, cum habitudine tamen aliqua ad externum, sine quo nullus sit sensus. Alii aliud dicent, & commiscentur, ut quid enim singula persequar? Nec deerunt qui putent omnes omnino animas esse tales, quales paulo ante sunt descriptæ.

Apagè, ais, hoc impium.

Ita sanè impium. At cur quæris? Quid Atheis facias? quid carnis hominibus, quorum cogitationes omnes in facibus ita sunt

funt defixæ, ut præter corpus, & carnem sentiant nihil? Imo verò quia tua illa methodo stabilire vis, & demonstrare hominis animum esse incorporeum, & spiritualement, id minimè debes supponere, sed potius suadere tibi adfuturos ex adverso, qui hoc negent, qui saltem disputandi gratiâ dicant id, quod ex me audisti. Quare finge hic illorum esse unum aliquem, qui roganti tibi quid sit animus, respondeat, ut tute ipse antea: Animus est aliquid corporeum, tenue, & subtile, & fufum per corpus externum, & sensus omnis, & imaginationis & cogitationis principium; aded ut 3. sint gradus, Corpus, Corporeum, five animus, & Mens five spiritus, cujus existentia quæritur. Quare deinceps tres illos gradus tribus his vocibus exprimamus, Corpus, Animus, Mens. Sit inquam qui tibi roganti sic respondeat, an fecerit satis? sed artem tuam nolo prævertere; sequor. Sic ergo progredieris.

N O T A.

Bb **I**Ta est, ais. *Hic, & ferè omnibus aliis in locis, inducit me sibi ea, que ab opinione mea planè diversa sunt, respondentem. Sed nimis tediosum esset omnia ejus figmenta recensere.*

Cc Imo verò qui stabilire vis, & demonstrare animum hominis esse incorporeum, id minimè debes supponere. *Falso hic fingit me supponere id quod debui probare; Atque ad talia, que tam liberè finguntur, & nulla vel minima ratione fulciri possunt, nihil aliud responderi debet quam falsa esse. Nec ullo modo de eo, quod vocandum est corpus, vel animus, vel mens, disputavi: Sed duo explicui, nempe id quod cogitat, & id quod est extensum. ad que alia omnia referri probavi, hæcque esse duas substantias realiter distinctas rationibus evici; Vnam autem ex his substantiis vocavi mentem, aliam corpus, que nomina si ipsi displicent, alia potest eis tribuere, non repugnabo.*

S. 5. Tentatur ingressus in Methodum.

Da Benè est, ais, jecta sunt fundamenta feliciter. Ego sum, dum cogito.

cogito. Hoc certum, hoc inconcussum. Extruendum dein, ceps, ac providendum cautè, ne mihi Genius malus imponat. Sum. Sed quid sum? Haud dubiè aliquid eorum, quæ olim credebam. Esse verò hominem credebam: hominem habere corpus & animam. An ergo sum corpus? an Mens? Corpus est extensum, loco comprehensum, impermeabile, aspectabile. An quidquam illorum est in me; extensio? quæ in me esset, cum nulla sit? hanc principio abdicavi. An tangi posse, posse videri? Etsi sanè putem modò me videri, me à memet tangi; attamen non videor, non tangor. Hoc certum mihi ex quo abdicavi. Quid ergò? Attendo, cogito, volvo, revolve, nihil occurrit. Fatigor eadem repetere. Nihil eorum, quæ ad corpus pertinent, in me reperio. Non sum corpus. Sum tamen, & esse me cognosco, & dum cognosco me esse, nihil quod sit corporis cognosco. Sumne igitur Mens? Quid olim mentis esse credebam? an aliquid illorum in me est? putabam mentis esse cogitare. At at cogito. *ἐύρηκα, εὕρηκα.* Sum, cogito: sum dum cogito, sum res cogitans, sum mens, intellectus, ratio. En Methodum illam meam, qua feliciter sum prætergressus. Tu sequere sodes.

O te felicem, tantis qui in tenebris uno propè saltu evaseris in lucem! At, te quæso, manum ne recuses, ut nutantem firmes, tuis dum insisto vestigiis. Ea ut eadem repero, sed, meo pro modulo, paulò lentius. Sum, cogito. Sed quid sum? An aliquid eorum, quæ olim me esse credebam? sed an credebam benè? Id incertum. Dubia abdicavi omnia, & habeo tantquam falsa. Non benè credidi.

Imò verò, clamas, ibi pedem fige.

Figam? nutant omnia. Quid si aliud sim.

Meticulosus es, addis. Aut corpus es. aut mens.

Sim igitur. Quanquam haud dubiè vacillo, manum licet prehenses, vix audeo insistere. Quid, te quæso, quid si sim animus? quid si aliud quid? Nescio.

Perinde est, ais, aut corpus, aut mens.

Esto igitur. Sum corpus, aut mens. An non corpus? Ero haud dubiè corpus, si quid in me reperero, quod esse corporis

Q

olim

olim credideram. Quamquam vereor ut benè crediderim.
Euge, addis, verendum nihil.

Audebo igitur, quia sic facis animos, Credideram olim Cogitare esse aliquid corporis. At at cogito. *ἐπινοῶ, ἔπινοω.* Sum, cogito, sum res cogitans, sum corporeum quid, sum extensio, divisibile aliquid; voces mihi prius significationis ignotæ. Quid succenses, & prætervectum manu repellis? Ripam teneo, & quo tu stas in littore, sto ego tua, & abdicationis illius tuæ gratiâ.

At perperam, addis.

Quippe quid peccavi?

Malè, apponis, olim credideras cogitare esse aliquid corporis. Credere debueras esse aliquid Mentis.

Quin ergo monueras principio? Quin ubi me accinctum vidisti, & paratum ad vetera prorsus abdicanda, iussisti, ut saltem hoc retinerem, imo à te sumerem, veluti Naulum Cogitare est aliquid mentis? Atque omnino sum tibi auctor, hoc ut effatum Tyronibus deinceps inculces, ac ne cum cæteris, ne cum illo vetere, Duo, & 3. faciunt 5. abjurent, accuratè præcipias. Quamquam sintne illi obsecuturi, haut facilè præstabo. Suus cuique est sensus, ac paucos reperias, qui id tibi, quod olim silentes Pythagoræ, in eo, *αὐτὸς ἑφα* conquiescant. Quid si sint, qui renuant? qui recusent? qui sua illa in veteri opinione persistant? Quid facies? Ac cæteros ne appellem, unum te volo. Cum polliceris te confecturum vi, & momento rationum animam humanam non esse corpoream, sed planè spirituales, hoc si proposueris veluti demonstrationum tuarum fundamentum, Cogitare est aliquid proprium mentis, sive rei planè spiritualis, & incorporeæ, an non videbere id novis verbis postulare, quod veteri in quæstione sit positum? Quasi quisquam sit ita stupidus, ut si credat Cogitare esse aliquid proprium rei spiritualis, & incorporeæ, sciat verò, & sibi sit conscius se cogitare (quotusquisque porrò est, qui venam illam divitem cogitationis in se non repererit, ut monitore sit opus) dubitare possit in se aliquid esse spirituale, & minimè corporatum? Ac, ne putes
hæc

hæc à me jactari gratis, quam multi sunt, iique graves Philo-
phi, qui bruta velint cogitare, adeòq; qui putent cogitationem,
non quidem esse communem cujuslibet corporis, sed animæ
extensæ, qualis est in brutis, adeòque non esse propriam quarto
modo mentis, & rei spiritualis. Quid ii, quæso, cum jubeantur
hanc suam opinionem abdicare, ut tuam gratis induant? ac tu
ipse ista dum postulas, num gratiam petis, num principium?
Sed quid contendo? si male sum prætervectus, vis ut repe-
dem?

N O T A

Sed quid sum? Haud dubiè aliquid eorum quæ olim cense-
bam. Hoc ut & alia innumera, suo more sine ulla veri specie
mihî affingit.

Hoc certum mihi ex quo abdicavi. Falsum hic rursus mihi ^{E e}
affingit. Nunquam enim conclusi quidquam, ex eo quod abdicâs-
sem; sed contrarium expressè monui, per hæc verba, Fortassis ve-
rò contingit ut hæc ipsa quæ suppono nihil esse quia mihi sunt ignota,
in rei tamen veritate non differant ab eo me quem novi &c.

Summè igitur mens? Falsum etiam est me quæsiuisse an mens ^{F e}
essem, nondum enim quid nomine mentis intelligerem explicue-
ram: sed quæsi vi an aliquid in me esset ex iis, quæ animæ prius à me
descripse tribuebam, cumque non omnia quæ ad ipsam retuleram in
me invenirem, sed solam cogitationem, ideò non dixi me esse ani-
mam, sed tantum rem cogitantem, atque huic rei cogitanti nomen
mentis, sive intellectus sive rationis imposui, non ut aliquid amplius
significarem nomine mentis quàm nomine rei cogitantis, atque ideò
ἐπινοια, ἐπινοια exclamarem, ut hic ineptissime cavillatur. Nam con-
tra expressè addidi voces illas mihi prius fuisse significationis ignotæ;
adeò ut dubitari non possit quin præcise idem tantum per illas ac per
nomen rei cogitantis intellexerim.

Non bene credidi. Imò verò, clamas. Hoc rursus falsissi- ^{G g}
mum. Nullibi enim unquam supposui ea, quæ ante credideram, esse
vera, sed tantum examinavi an vera essent.

Aut iam corpus, aut mens. Falsum rursus me unquam hoc po- ^{H h}
suisse.

li Male, apponis, olim credideras cogitare esse aliquid corporis, credere debueras esse aliquid mentis. *Falsum quoque me hoc apponere, dicat enim si velit rem quæ cogitat melius vocari corpus quàm mentem, per me licet, non ipsi mecum ea de re sed cum Grammaticis est disputandum. Sed si fingat me aliquid amplius nomine mentis, quàm nomine rei cogitantis significasse, meum est negare: ut paulò post ubi addit. Hoc si posueris cogitare est aliquid proprium mentis, sive rei planè spiritualis, & incorporeæ &c. num gratiam petis, num principium, Nego me ullo modo posuisse mentem esse incorpoream, sed in 6. demum Meditatione demonstrasse.*

Tædet autem me toties ipsum falsitatis arguere, dissimulabo deinceps; & reliquos ejus ludos, ad finem usque, cum silentio spectabo: Quanquam sanè dispudeat videre P. R. præ nimia cavillandi cupiditate comicum soccum induisse; atque hic se ipsum, ut meticulosum, lentum, parvi ingenii describendo, non Epidicos, aut Parmenones veteris Comædia, sed hodiernæ vilissimam illam personam, quæ insulsitate sua risum movere affectat, imitari voluisse.

S. 6. Iterum tentatur ingressus.

Placet, ais, dum mea proximè premas vestigia.

Obsequor, nec te vel transversum unguem desero. Resume,

Cogito, ais.

Ego quoque.

Sum, addis, dum cogito.

Sum pariter ego dum cogito.

Quid verò sum, apponis.

O sapienter! hoc enim quæro, tecumque dico lubens, quid verò sum?

Pergis, Quem me olim esse credidi? de me quis mihi olim fuit sensus?

Verba ne quæso ingemines; fat illa audio. At at precor adjuva. Ubi ponam vestigium tantis in tenebris non video.

kk Dic, ais, mecum, mecum vestiga. Quidnam me olim esse credidi?

Olim? fuitne olim? olim ne credidi?

Erras, addis.

Imo

Imo tu ipse, si pateris, dum olim ingeris. Vetera abdicavi omnia: etiam illud, olim nihil fuit, nihil est. At te benignum ductorem! ut manum præhensas, ut trahis.

Cogito, ais, sum.

Ita est. Cogito, sum. Hoc habeo, & unum habeo, ac præter illud unum nihil est, nihil fuit.

Euge, addis, quid de te olim credidisti?

Vis opinor me probare, an dies 15. vel mensem integrum in tyrocinio illo abdicacionis posuerim, horam quidem posui hinc duntaxat tecum; at oppidò tanta contentione animi, ut extensionem temporis operationis intensio compenset. Posui mensem, & si vis annum. En Cogito, sum. Nihil præterea est. Abdicavi omnia.

Sed recordare, ais, memineris.

Quid est hoc, recordare? Cogito quidem modò olim me cogitasse; at an continuo olim cogitavi, quod modò cogitem me olim cogitasse?

Timidus es, ais, Umbram vereris. Resume. Cogito.

O me infelicem! intenduntur tenebræ, nec illud Cogito, quod mihi antea clarum apparebat, modò animadverto. Somnio me cogitare, non cogito.

Imo, ais, qui somniat cogitat.

Allucet. Somniare cogitare est, & cogitare somniare. Kk

Nusquam, ais, latius patet cogitare quam somniare. Qui somniat cogitat; qui verò cogitat, non continuo somniat, sed vigilans cogitat.

Itàne vero? sed an illud somnias? an verò cogitas? Quid si somnias cogitare patere latius? an ideo latius patebit? Sanè si lubet somniabo latius patere somniare, quàm cogitare. Sed unde habes latius patere cogitare, si nullum est; sed somniare duntaxat? Quid si quoties putasti te cogitare vigilantem, non cogitasti vigilans, sed somniasti te cogitare vigilantem, ut hoc unum sit duntaxat Somniare, cujus operâ somnias interdum te somniare, interdum te vigilantem cogitare. Quid hinc facias? files. Vin me audire! vadam aliud vestigemus, hoc dubium est & infidum, ut mirari satis non possim cur intentatum

tatum antea mihi modò aperire volueris. Ex me igitur ne quæras quem me olim esse crediderim, sed quem me modò somnium olim me somniâsse. Si facis respondeo. Ac ne verba illa somniantum sermonem nostrum interturbent, verbis utor vigilantium, dum sis memor Cogitare deinceps nihil aliud significare, quàm somniare, & nihilo plus ponas tuis in cogitatis, quàm somnians suis in somniis: imo Methodum illam tuam inscribas

Kk Methodum somniandi, sitque artis illius tuæ summa. Ut quis bene ratiocinetur, somniet. Placet opinor consilium quia sic pergis.

LI Quidnam igitur antehac me esse putavi.

En lapidem, ad quem paulò ante offenderam. Cavendum tibi, mihi que quare patere ex te quæram, cur illud non præmittas, velut effatum. Sum aliquid eorum, quæ esse olim credideram, aut, Sum illud, quod olim credidi me esse?

Non est opus, ais.

Imo tua pace, opus maximè, aut inani labore fatigaris dum vestigas, quid te olim fuisse putaveris. Et verò fac fieri posse, ut non sis illud, quod olim te esse credidisti, ut Pythagoræ contigit, sed aliquid aliud, an non frustra quæres quid te olim fuisse credideris?

At ais, effatum illud verus est, & abdicatum.

Est omnino, si quidem abdicata sunt omnia; at quid facias? aut sistendum hîc, aut utendum eo.

Imo, ais, tentandum iterum, & alia via. En sum vel corpus, vel mens. An corpus?

Neutra quæso. Unde habes istud Sum corpus, vel Mens, Cum & corpus, & mentem abdicaris? imò quid si neque sis corpus, neque mens, sed animus, aut aliquid aliud? quid enim scio? hoc vestigamus, ac si scirem, si nôsem, haud ita fatigarer. Neque enim velim putes deambulandi, aut spatiandi tantum gratiâ, has me in abdicationis oras plenas caliginis, & timoris venisse; una me certi spes aut trahit, aut impellit.

Resumamus igitur, ais, sum vel corpus, vel aliquid non corpus, sive non corporeum.

Aliud iter, & novum, ingrederis modò. At an illud certum?

Cer-

Certissimum, ais, & necessarium.

Cur ergo abdicasti? an non verebar meritò ut ne quid esset retinendum, ac fieri posse, ut plus æquo diffidentia indulgeres. Sed esto. Sit hoc certum. Quid tandem?

An sum corpus, pergis? an quidquam reperio in me eorum, quæ olim ad corpus pertinere censui?

En alterum offendiculum. Impingemus haud dudicè, nisi hanc præmiseris cynosuram. Rectè olim censui de iis quæ pertinent ad corpus, vel, Nihil ad corpus pertinet præter ea quæ Li olim pertinere intellexi.

Quippe cur, ais?

Nempe si omisisti aliquid olim, si censuisti malè (homo es, & humani à te nihil alienum putas) supervacaneus erit omnis ille labor tuus, atque omnino vereri debes, tibi ut ne contingat quod rustico nuper. Is ubi primum vidit lupum à longè Man hæsit, & egit ita cum hero suo adolescente ingenuo quem comitabatur. Quid video? animal haud dubiè. Moveur, ingreditur. Quodnam verò animal? Nempe unum aliquid eorum, quæ novi. Quæ porrò illa sunt? Bos, Equus, Capra, Asinus. An est bos? non. Cornua non habet. An equus? vix caudatum est; non est. An Capra? barbata illa; hoc imberbe; capra non est. Asinus ergò est, cum nec bos, nec equus, nec capra sit. Quid rides? exitum fabulæ expecta. At enim, ait, adolescens herus, quidni esse equum perinde conficis, atque asinum? Age. An est bos? Non. Cornua non habet. An asinus? minimè. Auriculas non video. An capra? nihil barbæ habet? non est. Est ergo equus. Turbatus non nihil rusticus Analyfi illa nova. At at, exclamavit, non est animal. Nempe animalia, quæ novi sunt Bos, equus, capra, asinus. Non est bos, non equus, non capra, non asinus. Ergò assiliens & triumphans non est animal. Ergo aliquid non animal. Strenuum sanè Philosophum, non ex lycæo, sed ex armento. Vis peccatum illius?

Sat, ais, video. Malè posuit apud se in animo, etsi reticuit: Novi animalia omnia, aut nullum est animal præter ea quæ novi. At quid illud nostrum at institutum?

Nempe lacti lacte non videtur similis. Ne dissimyles. Ta-

ces

Mm ces non nihil, quod habes in animo. An non istud Novi omnia, quæ spectant, & spectare possunt ad corpus, aut illud. Nihil ad corpus pertinet præter illud, quod olim pertinere intellexi? Et verò si omnia non nôsti: si omisisti, vel unum, si aliquid, quod reverà sit corporis, aut rei corporeæ, ut animæ, menti tribuisti: si cogitationem, si sensum, si imaginationem malè removisti à corpore, aut anima corporea: addo si vel suspicaris aliquid illorum à te commissum, an vereri non debes eundem exitum, ut quidquid concludas, sit conclusum malè? fanè, licet trahas, eum nisi obicem removes, obstinatus hîc persto, nec pedem ultra moveo.

Repedemus, ais, & tertio tentemus ingressum. Aditus omnes, vias, flexus, & meandros obeamus.

Placet admodum, at ea lege, ut quæ occurrent dubia, non tondeamus modò, sed eradamus. Age, præi, nihil non ad vivum refero. Pergis.

S. 7. Tertio tentatur ingressus.

Nn Cogito, ais.
 Nego. Somnias te cogitare.
 Hoc, ais, voco Cogitare.
 Malè vocas. Ficum ego ficum voco. Somnias. Hoc habes.
 Perge.

Sum, ais, dum cogito.
 Esto. Quia sic loqui vis, non rixabor.
 Hoc certum, addis, & evidens.

Nn Nego. Somnias dumtaxat esse tibi certum, & evidens.
 Perstas, Ergo saltem certum est, & evidens somnianti.
 Nego. Videtur dumtaxat, apparet. Non est.
 Urges. De eo non dubito. Hoc mihi sum conscius, nec in eo me genius decipit, etsi moliatur.

Nego. Somnias te tibi esse conscius, te non dubitare, hoc tibi esse evidens. Sunt duo illa admodum diversa. Somnianti (adde & vigilant) aliquid videtur certum, & evidens: & somnianti (perinde ac vigilant) aliquid est certum, & evidens.
 Arque

Atque hæc meta est. Non ultra. Quærendus est alius aditus, ut ne somniantes ætatem hinc teramus. Quanquam dandum aliquid, & ut metatur sementis facienda. Certus es, perge. Facis.

Quem, ais, me olim esse credidi?

Apage olim. Invia illa via est. Quoties dixi occlusa esse vetera omnia? Es dum cogitas, & certus es te esse dum cogitas. Ajo dum cogitas, præteritum omne dubium est & incertum, ac solum tibi superest præsens. Perstas tamen. Amote, quem nec adversa fortuna frangat.

Nihil, ais, est in me qui sum, qui cogito, qui sum res cogitans, nihil inquam eorum, quæ ad corpus, aut rem corpoream pertinent.

Nego. Probas.

Ex quo ais, abdicavi omnia nullum est corpus, nullus animus, nulla mens, verbo, nihil. Ergo si sum, uti sum certus me esse, non sum corpus, aut quidquam corporeum.

Vt mihi places dum ita incalefcis, dum ratiocinaris, teque ad formam paulatim refers. Perge, hac via citius labyrinthorum istorum reperiemus exitum, & quia liberalis es, ero liberalior. Nego ego & antecedens, & consequens, & consequentiam. Nec stupeas quæso: non abs re nego. En causas. Nego consequentiam, eo; quia tu pari modo posses arguere oppositum hoc pacto. Ex quo abdicavi omnia non est mens, non animus, non corpus, verbo nihil. Ergo si sum, uti sum, Non sum Mens. En nucem cariosam, cujus tu vitia agnosces ex sequentibus. Interim tecum ipse delibera, num melius tuo ex antecedenti ita deinceps sis conclusurus. Ergo si sum, uti sum, nihil sum. Aut sanè malè positum fuit antecedens, vel positum destruitur postea allata conditionalis, Si sum. Quare nego antecedens illud. Ex quo abdicavi omnia non est ullum corpus, non animus, non mens, non aliud quid, & quidem mento. Etenim dum abdicas omnia, vel malè abdicas omnia, vel omnia non omnino abdicas; nec enim potes; cum necessario sis ipse, qui abdicas, Atque ut accuratè respondeam,

R

Cum

Cum dicis *Nihil est, non corpus, non animus, non mens, &c.* aut excludis te à propositione illa tua *Nihil est, &c.* Et intelligis *Nihil est, &c.* præter me, quòd necessario debes facere ut propositio illa tua fiat, & perseveret, perinde atque in Logica de iis vulgo dicitur. Omnis propositio scripta in hoc libro est falsa. Ego mentior, & sexcentis istiusmodi, quæ seipsas excludunt: aut temer ipse quoque includis, ut neque esse velis dum abdicas, dum dicis *Nihil est, &c.* Si primum, stare nequit propositio, Ex quo abdicavi omnia *Nihil est, &c.* Es enim, & aliquid es; & necessario es vel corpus, vel animus, vel Mens, vel quidpiam aliud, adeoque existit necessario vel corpus, vel animus, vel mens, vel quid aliud. Si secundum, peccas, & quidem peccatum geminum, tum quod fatagas id, quod fieri nequit, ac velis nihil esse, cum sis. Tum quod propositum illud tuum destruas in consequente, dum addis, Ergo si sum, uti sum, &c. Etenim quæ fieri potest, ut sis, si nihil sit? & quandiu ponis nihil esse, qui potes ponere te esse? & si ponis te esse, an non destruis paulò ante positum *Nihil est &c.* Falsum igitur est antecedens, falsum & consequens. At pugnam instauras.

Dum, ais, dico *Nihil est, non sum certus me esse corpus, me animum, me mentem, aut aliud quid.* Imò non sum certus, esse aliquod aliud corpus, aut animum, aut mentem, Ergò ex lege abdicationis, quæ dubia ponuntur velut falsa, dicam, & ponam, *Non est corpus, non animus, non mens, non aliquid aliud.* Ergò si sum, uti sum, non sum Corpus.

- o. Præclare omninò, at, te quæso, patere ut singula singillatim excutiam, ut librem, ut trutinem. Dum dico, *Nihil est, &c.* non sum certus me esse corpus, animum, mentem, aliud quid. Distinguo antecedens. Non es certus te esse corpus determinatè, te animum determinatè, te mentem determinatè, te aliquid aliud determinatè. Esto antecedens. Hoc enim quæris. Non es certus te esse indeterminatè vel corpus, vel animum, vel mentem, vel aliud quid, nego antecedens. Es enim, & es aliquid, & es necessariò vel corpus, vel animus, vel mens, vel aliud quidpiam; neque id potes feriò in dubium vocare, te
quan-

quantumvis sollicitet Genius. Venio ad consequens; Ergo ex lege abdicationis dicam Non est corpus, non animus, non mens, non aliud quidpiam. Distinguo consequens. Dicam determinatè non est corpus, non animus, non mens, non aliud quid, esto consequentia; dicam indeterminatè non est vel corpus, vel animus, vel mens, vel aliquid aliud. Nego consequentiam. Atque eodem modo distingvam, illud tuum ultimum consequens. Ergo si sum, uti sum; non sum corpus. Determinatè, concedo. Indeterminatè, nego. En me liberalem. Propositiones tuas altero tanto auxi. At animum non despondes; aciem restituis. Vt te amo.

Novi, ais, me existere. Quæro quis sim ego ille, quem novi. Pp Certissimum est hujus sic præcisè sumpti notitiam non pendere ab iis, quæ existere nondum novi.

Quid præterea? Omniane dixisti? Consequentiam ego aliquam, ut paulò ante expectabam. Forte veritus es ne meliorem exitum non sortiretur. Prudenter sane tuo pro more? sed resumo singula. Nôsti te existere. Esto. Quæris quis sis ille quem nôsti. Ita est, & tecum quæro, & diu est ex quo quærimus. Notitia illius, quem quæris, non pendet ex iis, quæ nondum nôsti existere. Quid dicam nondum liquet satis, nec satis video, quò pertineat effatum illud tuum. Et verò, si quæris quis sis ille quem nôsti, quæro ego quoque. Cur quæris: si nôsti?

At novi, ais, me esse; non novi quis sim. Pp

Præclarè; at unde agnosces quis sis ille qui es, nisi ab iis, quæ aut nôsti olim aut olim scies? non opinor ab iis, quæ olim nôsti. Dubiis scitent, & abdicata sunt. Ergo ab iis quæ nondum scis, scies vera postea; nec video, cur hîc commovearis adeo.

Nondum, ais, novi ista existere.

Spera bene, cognosces aliquando.

At addis, quid faciam interea?

Expectabis. Quanquam te diu non patiar ancipitem, Distingvam, ut ante. Non nôsti quis sis determinatè & clarè, Concedo. Non nôsti quis sis indeterminatè, & confusè. Nego. Nôsti enim te esse aliquid, & necessariò vel corpus vel ani-

num, vel mentem, vel aliquid aliud. At quid tum? nosces te postea clarè, & determinatè. Quid hic facias? Unus te ille e-
 P^p chinus *Determinatè, Indeterminatè* sæculum integrum remora-
 bitur. Aliud iter, si quod est residuum, implora. Aude tamen:
 nec enim hastas abjeci. Res magnæ, & novæ, novis, & magnis
 difficultatibus obvallantur.

Una, ais, restat via, quæ si habet obicem, si vel offendicu-
 lum, actum est, pedem referam, nec me unquam hæc abdica-
 tionis oræ videbunt erronem. Vis hanc etiam explorare?

Placet; at ea lege, ut, quia extrema est, extrema omnia ex-
 pectes à me: præi.

S. 8. *Quartò tentatur ingressus & desperatur.*

Q¹ Sum, ais.

Nego.

Pergis. Cogito.

Nego.

Addis, Quid tu negas?

Nego te esse, te cogitare: ac probe novi, quid feci, cum dixi,
 Nihil est. Omnino facinus insigne. Uno ictu amputavi omnia.
 Nihil est: non es, non cogitas.

At, te quæso, ais, Certus sum, mihi sum conscius, hæc mea
 conscientia est me esse, me cogitare.

Vel si manum pectori admoveas, vel si jures, & obtestere,
 Nego. Nihil est, non es, non cogitas, non es tibi conscius. En
 Remora, quam, ut probe noscas, ut vites, en pono ob oculos.
 Si vera est hæc propositio Nihil est, vera quoque est hæc, & ne-
 cessaria, Non es, non cogitas. Sed vera est hæc Nihil est; ut
 vis, Ergò vera quoque illa Non es, non cogitas.

Nimius est, ais, iste rigor. Emolliendus non nihil.

Quia rogas, facio, & ultro. Es: permitto. Cogitas, do. Es
 res cogitans, adde, substantia cogitans, adeo verbis delectaris
 magnificis; g^o eo, gratulor; at ne plura. Vis tamen, & sic
 ultimos collig^o ritus.

Sum;

Sum, ais, substantia cogitans, & novi me existere substan-^{Qu}
 tiam cogitantem, & novi substantiam existere cogitantem, &
 habeo clarum, & distinctum substantiæ istius cogitantis con-
 ceptum, & tamen non novi existere corpus, non novi quid-
 quam eorum, quæ ad conceptum substantiæ corporeæ perti-
 nent; imo corpus non existit, non res ulla corporea, abdicavi
 omnia. Ergo notitia existentia, aut existentis rei cogitantis non
 pendet ex notitia existentia, aut existentis corporis. Ergò cum
 existam, & existam substantia cogitans, & corpus non exi-
 stat, non sum corpus. Ergò mens. Hæc sunt, hæc, quæ me
 cogunt ut assentiar, cum nihil in ipsis sit non cohærens,
 atque ex evidentibus principiis juxta Logicæ regulas con-
 clusum.

O Cygneam vocem! At quin antea sic loquebare, clarè &
 perspectè amissa procul abdicatione illa tua? Est profectò de te
 quod querar, qui nos hîc diu errare sis passus, imò duxeris per
 avia, & invia, cum uno passu has ad metas nos potueris siste-
 re; est quod & succenseam, atque omnino nisi admodum esses
 amicus in te stomachum erumperem: nec enim agis ut solebas
 olim candidè, & rotundè, imò est tibi quod asserves velut pe-^{R r}
 culiari in penu, nec mecum communices. Stupes. Diu te non
 tenebo. En querelæ caput. Quærebas paulo ante, vix ante
 passus centum, quis ille esses, quem noras: nunc non modo
 scis quis ille sit, sed & clarum, & distinctum habes illius con-
 ceptum. Aut tegebas nonnihil, teque ignorare simulabas,
 quod calleres maximè: aut venam veri certique habes subter-
 raneam, quam occultas. Quanquam malo quærere si digitum
 intendis in fontes, quam queri. Unde quæso habes clarum
 illum & distinctum substantiæ cogitantis conceptum? si à ver-
 bis, ab ipsa re, adedè est clara & evidens, postulabo etiam, atque
 etiam, eum ut mihi conceptum tam clarum, tam distinctum
 vel semel ostendas, ejus ut aspectu reficiat, maximè cum ab
 illo pene uno veritatem, quam vestigamus, tantis laboribus
 expectemus.

Nempe, ais, Certò scio me esse, me cogitare, me existere ^{R r}
 substantiam cogitantem.

Expecta si placet, me ut formando conceptui tam arduo comparem. Scio ego quoque, & probe novi me existere, me cogitare, me existere substantiam cogitantem. Perge nunc demum, si placet.

Imo, ais actum est. Cum cogitavi me existere substantiam cogitantem, formavi conceptum clarum, & distinctum substantiæ cogitantis.

Papæ! quam subtilis es, & acutus! ut momento penetras, & pervadis omnia, quæ sunt, & quæ non sunt, & quæ esse queunt, & quæ nequeunt. Formas conceptum clarum, & distinctum substantiæ cogitantis, dum concipis clarè & distinctè existere substantiam cogitantem. An ergò, si clarè cognoscas, ut cognoscis profectò, adeò es felicitis ingenii, nullum montem
R existere sine valle, continuo habebis conceptum clarum, & distinctum montis sine valle? sed artem quia non novi, factum demiror novum. Aperi quæso, & quæ clarus sit, & distinctus ille conceptus, ostende.

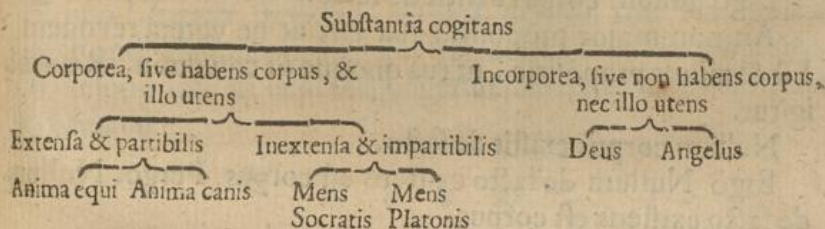
In promptu est, ais, Concipio clarè, & distinctè existere substantiam cogitantem, & nihil concipio corporeum, nihil spirituale, nihil aliud præterea, sed solam substantiam cogitantem. Ergo conceptus ille meus substantiæ cogitantis clarus est & distinctus.

Audio te tandem, ac, ni fallor, capio. Clarus est conceptus ille tuus, quia certo cognoscis: distinctus est, quia nihil aliud cognoscis. An rem digito attingi? Opinor. Nam addis.

Illud, ais, planè sufficit, ut affirmem me, quatenus me ipsum novi, nihil esse aliud, quàm rem cogitantem.

Abunde omnino, ac si clare mentem tuam cepi, Conceptus clarus, & distinctus substantiæ cogitantis, quem formas, in eo est, quod repræsentet tibi substantiam existere cogitantem nihil attendendo ad corpus, ad animum, ad mentem, ad quidquam aliud, sed tantum quod existat. Atque ita dicis, te quatenus te nosti, nihil aliud esse, quàm substantiam cogitantem, non vero corpus, non animum, non mentem, non quid aliud: adeo ut, si accuratè existeres, quatenus te nosti, esses tantum substantia cogitans, & præterea nihil. Tibi, opinor,
&

& arrides, & applaudis, ac putas me longo isto, quo utor præter morem, verborum ductu moras neçtere, pugnam defugere, ut infractam tuam illam aciem declinem. At profectò alia mihi mens est. Vis apparatus illum omnem, & triarios, quos in extremam dimicationem cautè servasti, etsi cuneatim, & ferratim ordinatos verbo unico difflem? faciam tribus, ut ne vel nuncius restet. En primum. A nosse ad esse non valet consequentia. Hoc meditare saltem dies 15. & meditationis extabit fructus, & ille quidem non pœnitendus, si oculos subinde referas ad sequentem abacum. Substantia cogitans ea est, quæ vel intelligit, vel vult, vel dubitat, vel somniat, vel imaginatur, vel sentit, adeoque actus cogitativi, ut intelligere, velle, imaginari, sentire, omnes sub ratione communi cogitationis, sive perceptionis sive conscientiæ conveniunt, atque substantiam, cui insunt, dicimus esse rem Cogitantem.

En secundum. Determinatè, Indeterminatè. Distinctè, confu-
sè. Explicite, implicite. Atq; illud quoq; animo volvas & revolvas ad dies 5. Erit operæ pretium, si tuis ipse propositionibus singula, ut decet, applices, si dividas, si distinguas. Nec vero facere defugerem modò, nisi vereretur tædium. En tertium. Quod
nimis concludit, nihil concludit. Nec meditando tempus assignatur. Instat, urget. Age, refer animum ad tua illa, & vide num eodem modo progrediar. Sum res cogitans, novi me esse substantiam cogitantem, substantiam cogitantem existere, & tamen nondum novi Mentem existere, imo nulla mens existit: nihil est, abdicata sunt omnia. Ergo notitia existentia, aut existentis substantiæ cogitantis non pendet à notitia existentia, aut existentis mentis. Ergò cum existam & existam res cogitans, & mens non existat, non sum mens, ergò corpus. Quid files?

files? quid pedem refers? Nec dum ego spem abjeci omnem. Sequere me nunc demum. Euge, maecte animo, veterem formam admoveo, & methodum regendæ rationis antiquis omnibus, quid ajo? omnibus omnino hominibus familiarem. Patere, quæso, nec ægrè feras: tuli ego te. Viam illa forsan aperiet, ut solet intricatis, & desperatis in rebus. Aut sane, si minus id præstiterit, saltem, dum nos recipimus, methodi illius tuæ, si quod sit vitium, digito monstrabit. Ecce igitur rem tuam in forma.

§. 9. *Tutò fit receptus in veteri forma.*

Scilicet Nulla res quæ talis est, ut de ea dubitare possim an existat, de facto existit.

Omne corpus est tale ut de eo dubitare possim an existat.

Ergo nullum corpus existit de facto.

An non major propositio tua est, ut ne vetera revocem? Est & minor propositio, ut tua quoque sit conclusio. Resumo igitur.

Nullum corpus existit de facto.

Scilicet Ergò Nullum de facto existens est corpus. Pergo. Nullum de facto existens est corpus.

Ego (ego substantia cogitans) sum existens de facto.

Ergo ego (ego substantia cogitans) non sum corpus.

Quid vultus renidet, in eoque se ver aperit novum? arridet credo forma, & quod forma conficitur, at ecce risum Sardonium. Loco corporis pone mentem, & tunc bona ex forma colliges. Ergo ego (ego substantia cogitans) non sum mens. Nempe.

Nulla res, quæ talis est, ut de eo dubitare possim an existat, de facto existit.

Omnis mens est talis, ut de ea dubitare possim an existat.

Ergo nulla mens existit de facto.

Nulla mens existit de facto.

Ergo Nullum de facto existens est Mens.

Nullum existens de facto est Mens.

Ego (ego substantia cogitans) sum existens de facto.

Ergo ego (ego substantia cogitans) non sum Mens.

Quid ergo? forma bona est, legitima: nusquam peccat, nusquam falsum conficit, nisi fors ex falso. Ergo quod vitium displicet in consequenti, non à forma fit, necesse est, sed ab aliquo malè posito in præmissis. Et verò an bene positum **T** putas hoc tuæ peregrinationis firmamentum, Nulla res quæ talis est, ut de ea dubitare possim an existat, aut an vera sit, de facto existit, aut vera est? an certum illud an ita exploratum, ut firmo, & libero animo huic possis insistere? Fare quæso, Cur illud negas, habeo corpus? haud dubie quia dubium videtur tibi. An verò illud quoque dubium non est. Non habeo corpus? An quisquam est, qui scientiæ suæ omnis, & disciplinæ, atque illius maximè, quam cæteris uti magistram velit imponere, fundamentum stabiliat illud, quod prudenter falsum existimet. Sed abunde, hæc meta ultima, & errorum finis, Nihil est quod sperem deinceps: Quare quæsito tuo An sit bona Methodus philosophandi per abdicationem dubiorum omnium respondeo, ut expectas, ingenue, libere, & citra verborum involucria.

N O T Æ.

Hæc usque R. P. jocatus est: & quia in sequentibus seriò agere, ac plane aliam personam induere velle videtur, hic breviter ea interim ponam quæ in his jocis animadverti. Hac ejus verba, **Kk** Olim fuitne olim? &, somnio me cogitare, non cogito. Et talia, facetiæ sunt, personam quam sumpsit dignissima; Ut & gravis quæstio, An cogitare latius pateat quàm somnare, atque argutum dictum, De Methodo somniandi, &, Ut quis benè ratiocinetur, somniet. Sed non puto me istis ullam vel minimam dedisse occasionem, quia expressè significavi me, dum loquebar de abdicatis, non affirmare quod essent, sed tantummodo quod viderentur; adeo ut quarendo quid me olim esse putassetem, quærerem tantum quid mihi tunc videretur me olim putasse. Ac dum dixi me cogitare, non inquisivi, an cogitare vigilans, an somnians; Et miror eam ab illo

vocari *Methodum somniandi*, à qua non parum videtur fuisse excitatus.

Ratiocinatur etiam convenienter sua persona, cum, ut quæram
 L I *quid me antehac esse putarim, vult à me premiti velut effatum, Sum aliquid eorum quæ me esse olim credideram, aut, Sum illud quod olim credidi me esse. Ac paulo post ad quærendum an sim corpus, vult premiti hanc Cynosuram, Rectè olim censui de iis quæ pertinent ad corpus, vel, Nihil ad corpus pertinet, præter ea quæ olim pertinere intellexi. Nam dicta, quæ rationi manifestè repugnant, apta sunt ad risum movendum; & manifestum est utiliter à me queri potuisse, quid olim me esse credideram, atque an essem corpus, etsi nescirem an quidquid essem eorum quæ credideram, nec an benè credidissem, ut nempe auxilio eorum, quæ tunc de novo essem percepturus, istud ipsum examinarem; atque, si nihil aliud, saltem addiscerem nihil à me illa via posse inveniri.*

Egregiè rursus personam suam agit narrando fabellam de rustico:
 Mm *Nihilque in ea magis ridiculum, quàm quòd ille, putando ipsam meis verbis applicare, applicet tantùm suis: Mox enim me reprehendebat, quod non supposuissem hoc effatum, Rectè olim censui de iis quæ pertinent ad corpus, vel, Nihil ad corpus pertinet præter ea quæ olim pertinere intellexi: Nunc autem hoc ipsum, quod querebatur à me dictum non fuisse, quodque totum ex sua imaginatione eduxit, tanquam si meum esset reprehendit: & cum absurda rustici sui ratiocinatione comparat. Ego verò nunquam negavi rem cogitantem esse corpus, propterea quod supposuerim me olim de natura corporis rectè censuisse; Sed propterea quod hoc nomine corpus non utendo, nisi ad rem mihi satis notam, nempe substantiam extensam significandam, agnoverim rem cogitantem ab ea differre.*

Elegantia jam sæpius dicta, quæ hic repetuntur, Cogito, ais, Nego, somnias, Et, Certum, addis, & evidens. Nego, somnias, videtur dumtaxat, apparet, non est, &c. Hoc nomine saltem risum movent, quod in eo qui seriò ageret essent inepta. Ne verò Tyrones fortè hic errent, putantes dubitanti vigiletne, an somniet, nihil aliud posse esse certum & evidens, sed tantùm videri, aut apparere, velim ut recordentur ejus quod antè notatum est, (ad F) nempe id quod
 clarè

clare percipitur, à quocunque demum percipiatur, verum esse, non autem videri, aut apparere verum dumtaxat. Et si profectò pauci sint, qui rectè distinguant inter id, quod reverà percipitur, & id quod percipi putatur, quia pauci claris ac distinctis perceptionibus sunt assueti.

Hucusque Actor noster nullius memorandi prælii imaginem nobis exhibuit, sed exiguos tantùm obices sibi proposuit, in quos ubi aliquandiu gesticulatus est, statim cecinit receptui, & in aliam partem se convertit: Hic primùm incipit ingens certamen, in hostem sua scena dignissimum, nempe in umbram meam, nullis quidem aliis visibilem, sed quam ex proprio suo cerebro eduxit, & ne non satis vana videretur, ex ipso Nihilo conflavit. Serio vero in ipsam certat, argumentatur, sudat, facit inducias, Logicam in auxilium vocat, instaurat pugnam, singula excutit, librat, trutinat; Et quia tam Valentis adversarii ictus clypeo non audet excipere, corpore ipsos declinat, distinguit, & denique per diverticula, Determinate & Indeterminate fugiens evadit. Cujus sane rei spectaculum est per jucundum; Præsertim si tanti dissidii causa intelligatur, Nempe cum in meis scriptis fortè legisset, si quas veras opiniones, antequam serio philosophemur, habeamus, eas tam multis aliis, vel falsis, vel saltem dubiis esse permixtas, ut ad illas ab his secernendas, optimum sit omnes initio rejicere, sive nihil planè ex iis non abdicare, ut postea commodius que vere fuerant agnosci, vel nova inveniri, ac sola vera admitti possint. Quod planè idem est, ac si dixissem, ad cavendum, ne in canistro, vel corbe pomis pleno aliqua corrupta haberentur, principio omnia esse effundenda, nihilque prorsus in eo relinquendum, & deinde ea sola, vel resumenda, vel aliunde assumenda, in quibus nullum vitium esse cognosceretur, At ille rem tam alta speculationis non capiens, vel certè, ut fit, simulans se non capere, miratus est præcipuè quod diceretur, Nihil non esse abdicandum, ac diu multumque de isto Nihilo cogitando, sic illud cerebro suo infixit, ut quamvis nunc in ipsum sæpè prælietur, non facile tamen eo se possit liberare.

Post tam secundum prælium, opinione victoriæ elatus novum prælium hostem laceffit, quem quidem rursus putat esse umbram meam, ea enim perpetuo ejus phantasia obversatur, sed nunc ipsam ex nova

materia componit, nempe ex verbis. Novi me existere, quæro quis sim &c. Et, quia hæc minus ipsi nota est quàm præcedens, cautius aggredditur, & eminus dumtaxat. Primum telum, quod jactat, hoc est, Cur quæris si nôsti? Quod quia putat ab hoste excipi hoc umbone, Novi me esse, non novi quis sim, statim hanc longiorem hastam intorquet. Vnde agnosces quis sis nisi ab iis, quæ aut nôsti olim, aut olim scies? Non ab iis; quæ olim nôsti. Dubiis scitent, & abdicata sunt. Ergo ab iis quæ nondum scis, scies verò postea. Quo ictu miserabilem Umbram valdè commotam, ac prope prostratam, audire se putat exclamantem, Nondum novi ista existere. Tuncque iram suam in misericordiam mutans eam solatur his verbis, Spera benè, cognosces aliquando. Ad quæ ipsam voce querula, & supplici, sic respondentem inducit, Quid faciam interea? Ille vero imperiosè, ut victorem decet, Expectabis, inquit; Verum tamen, quia est misericors, non diu patitur ancipitem, sed rursus fugiens ad diverticula determinatè, indeterminatè; clarè, confusè, quia neminem ibi se insequentem videt, solus triumphat. Quæ profectò omnia eximia sunt, in eo genere facietiarum; quod petitur ab inexpectata stultitiæ simulatione, in viro cujus vultus & vestitus multum sapientiæ, gravitatisque promittebant. Sed ut hoc clarius pateat, considerandus est Actor noster tanquam vir gravis, & doctus, qui, ad impugnandam eam Methodum querenda veritatis, quæ jubet, ut rejectis omnibus incertis incipiamus à cognitione propria existentia, atque inde progrediamur ad examen naturæ nostræ, sive ejus rei quam jam existere cognoscimus, probare conatur per hanc viam nullum aditum patere ad ulteriorem cognitionem, hacque utitur ratione, Cum noveris tantum te esse, non autem quis sis: non potes hoc discere ab iis quæ olim nôsti, cum omnia abdicaveris: Ergo ab iis quæ nondum scis. Ad quæ vel puer triennis posset respondere, Nihil obstare quo minus disceret ab iis quæ olim noverat, quia etsi fuissent abdicata, cū dubia erant, poterant tamè resumi postea cum vera esse constaret. Ac præterea etsi concederetur disci nihil posse ab olim cognitis, saltem alteram viam, per ea, quæ nondum noverat, sed studio, & animæ aversione esset cogniturus, omnino patere. Sed hic noster fingit sibi adversarium, qui notè modo priorem viam concedit esse occlusam, sed etiam qui alteram ipsemet claudit hoc verbulo, Non novi ista existere. Tanquam si nova

existentia cognitio nulla posset acquiri; ac tanquam si ejus ignorantia omnem essentia cognitionem impediret, Quod sane est quam maximè insulsum. Sed nempe alludit ad mea verba, scripsi enim, fieri non posse ut ea, quam jam habeo, notitia rei, quam novi existere, pendeat à notitia ejus, quod existere nondum novi, Atque hoc, quod tantum dixi de presenti, ridicule transfert ad futurum, eadem ratione ac si, quia jam non possumus videre illos, qui nondum nati sunt, sed hoc anno nascentur, concluderet nos nunquam videre ipsos posse. Nam sanè perspicuum est rei, qua cognoscitur ut existens, notitiam illam, qua jam habetur, non pendere a notitia ejus, quod nondum cognoscitur ut existens; quia hoc ipso quod aliquid percipitur ut pertinens ad rem existentem, necessario etiam percipitur existere: Sed longe aliud est de futuro, quia nihil obstat quò minus notitia ejus rei, quam novi existere, augeatur aliis rebus, quas existere nondum novi, sed tum demum sum cogniturus, cum eas ad ipsam pertinere percipiam. Pergit verò inquit, Spera bene, cognosces aliquando. Ac deinde, Te diu non patiar ancipitem. Quibus verbis jubet nos à se expectare, vel ut demonstrat per viam propositam ad nullam ulteriorem cognitionem posse deveniri; vel certe si supponat illam ab adversario esse occlusam (quod tamen esset ineptum) ut aliquam aliam aperiat. Sed tantummodo subjungit, Nōsti quis sis indeterminate & confuse, non autem determinate & clarè. Ex quibus verbis nihil proclivius est, quàm ut concludamus, nobis ergo viam patere ad ulteriorem cognitionem, quia meditando, & advertendo possumus efficere, ut id quod indeterminate ac confuse duxit axat cognoscimus, clarè ac determinate postmodum percipiamus. Sed nihilominus ille concludit, verba Determinate, indeterminate, esse echinum quod nos sæculum possit remorari, atque ideo aliud iter esse querendum. Quibus omnibus nihil aptius, ad summam ineptitudinem, & imbecillitatem ingenii proprii simulandam, excogitari ab eo potuisse mihi videtur.

Sum, ais. Nego. Pergis. Cogito. Nego &c. Hic rursus preliatur in priorem umbram, putansque se statim in primo congressu ipsam obtruncasse, gloriabundus exclamat, Omnino facinus insigne, uno ictu amputavi omnia. Sed quia hæc umbra ab ejus cerebro vitam habet nec nisi simul cum illo mori potest, etiam obtruncata reviviscit; Et manum pectori admoventes jurat se esse, se cogitare. Quo novo precandi genere mollius veniam illi vivendi concedit, ac multa,

spiritibus ultimis collectis, ineptissime garriendi, quæ ipse non refutat, sed potius amicitiam cum illa contrahit, atque ad alias delicias transit.

Rr *Primo sic ipsam objurgat, Quærebas paulo ante, vix ante passus centum, qui esses, nunc non modò scis, sed & clarum & distinctum habes illius conceptum. Deinde rogat conceptum clarum, tam distinctum sibi ostendi, ejus ut aspectu reficiatur. Tum frigit illum sibi ostendi in his verbis, Certò scio me esse, me cogitare, me existere substantiam cogitantem, actum est. Quæ non sufficere probat hoc exemplo. Cognoscis etiam nulum montem existere sine valle, ergo habes conceptum clarum, & distinctum montis sine valle. Idemque sic interpretatur, Clarus est conceptus ille tuus, quia certò cognoscis: distinctus est quia nihil aliud cognoscis. Atque adeò conceptus clarus & distinctus, quem formas, in eo est, quod representet tibi substantiam existere cogitantem, nihil attendendo ad corpus, ad animum, ad mentem, ad quicquam aliud, sed tantum quod existat. Postremo stratioticos animos resumendo, putat se ibi videre magnum apparatus, triariosque cuneatim ac serratim ordinatos, quos omnes novus Pyrgopolinices difflat spiritu,*

Quasi ventus folia, aut panicula teçtoria,

Et ita, ut ne vel nuntius restet. Primo flatu emittit hæc verba, A nōsse ad esse non valet consequentia: simulque ostentat, instar vexilli, abacum quemdam in quo substantiam cogitantē pro arbitrio descripsit. Secundo flatu emittit hæc, Determinatè, indeterminatè. Distinctè, confusè. Explicite, implicite Tertio hæc, Quod nimis concludit, nihil concludit. Hocque ulimum ita explicat, Novi me existere substantiam cogitantem, & tamen nondum novi mentem existere, ergò notitia existentia meæ non pendet à notitia existentis mentis. Ergò cum existam, & mens non existat, non sum mens; ergò corpus. Quibus auditis illa silet, pedem refert, animum despondet, ac se captivam duci ab eo patitur in triumphum. Vbi multa immortalis risu digna possem ostendere. Sed malo parcere Actoris toga; ac etiam mecum esse non puto de rebus tam levibus diu ridere. Quapropter hic ea tantum notabo, quæ à veritate aliena cum sint, fortè tamen ab aliquibus crederen-

derentur, tanquam à me concessa, si de ipsis planè tacerem. In primis nego eum justè queri, quasi dixissem me habere clarum & distinctum mei conceptum, priusquam, sufficienter explicuissem qua ratione habeatur, atque, ut ait, cum vix ante passus centum quesivissem quis essem: Nam, inter ista duo, recensui omnes proprietates rei cogitantis, nempe quod intelligat, velit, imaginetur, recordetur, sentiat &c. itemque omnes alias proprietates vulgo notas, quæ ad ejus conceptum non pertinent, ut unas ab aliis distinguerem, quod solum post sublata præjudicia potuit optari. Sed fateor illos, qui præjudicia non exuunt, non facile ullius unquam rei clarum & distinctum conceptum habere posse: manifestum enim est eos conceptus, quos in pueritia habuimus, claros, & distinctos non fuisse; ac proinde ab ipsis, nisi fuerint depositi, alios, quoscunque postea acquirimus, obscuros reddi, & confusos. Cum itaque vult sibi ostendi clarum istum & distinctum conceptum, ejus ut aspectu reficiatur, nugas agit. Vt etiam cum me inducit illum sibi ostendentem in his verbis, Certò scio me esse &c. Cum vero vult eas ipsas nugas refutare hoc exemplo, Certò etiam scis nullum montem existere sine valle, ergo habes conceptum clarum & distinctum montis sine valle, sophismate se ipsum fallit, nam ex antecedentibus tantum sequitur, Ergo clarè & distinctè percipis nullum montem existere sine valle; non autem, habes conceptum montis sine valle, quia, cum nullus sit, non debet haberi, ut percipiatur nullum montem esse sine valle. Sed nempe est adeo felicis ingenii, ut ipsa smet illas ineptias, quas finxit, non possit sine novis ineptiis refutare. Cum vero ait postea, me concipere substantiam cogitantem, & nihil concipere corporeum, nihil spirituale &c. de corporeo concedo, quia prius explicueram quid per nomen corporis vel rei corporeæ intelligerem: nempe id tantum quod est extensum, sive in cujus conceptu extensio continetur. Quod autem addit de spirituali, crasse affingit; ut & aliis pluribus in locis, ubi me inducit dicentem, sum res cogitans, sed non sum corpus, nec animus, nec mens, &c. non possum enim de re cogitante negare, nisi ea in quorum conceptu nullam cogitationem contineri scio, quod me scire de animo, vel de mente, nunquam scripsi, nec cogitavi. Cumque postea dicit se rectè capere meam mentem, ac me putare clarum esse conceptum meum, quia certo cognosco; & distinctum, quia nihil aliud agnosco,

agnosco, se ipsum valde tardi ingenii esse fingit: Aliud enim est clarè percipere, ac certo scire. Cum multa, non tantum ex fide divina, sed etiam quia prius ea clarè perspeximus, jam certo sciamus, quæ tamen non clarè jam percipimus; & aliarum rerum cognitio minimè impedit, quo minus ea, quam habemus alicujus rei sit distincta; nec ullum vel minimum verbum unquam scripsi ex quo tales affantia deduci possent. Præterea effatum ejus, A nōsse ad esse non valet consequentia, est planè falsum: Etsi enim ex eo, quod noscimus alicujus rei essentiam, non sequatur illam existere; nec ex eo quod putemus nos aliquid cognoscere, sequatur illud esse si fieri possit ut fallamur: Omnino tamen A nōsse ad esse valet consequentia, quia planè fieri non potest, ut aliquam rem cognoscamus, nisi reverà ipsa sit prout illam cognoscamus; nempe vel existens, si eam existere percipimus; vel hujus aut illius nature, si tantum ejus natura nobis sit nota. Fallum etiam est, aut saltem ab illo absque ulla vel minima ratione affirmatum, aliquam substantiam cogitantem esse partibilem, ut habet in illo abaco, in quo diversas substantia cogitantis species, tanquam ab oraculo aliquo edoctus, proponit: Nullam enim possumus cogitationis extensionem, aut partibilitatem intelligere, ac omnino est absurdum id verbo affirmare ut verum, quod nec à Deo est revelatum, nec assequimur intellectu. Atque hic tacere non possum opinionem istam, de partibilitate substantia cogitantis, periculosissimam, ac religioni Christiana quàm maxime adversantem mihi videri: quia quamdiu quis illam admittet, realem humana anima à corpore distinctionem nunquam vi rationis agnoscet. Verba Determinatè, indeterminatè. Distinctè, confuse. Explicitè, implicitè. Cum sola, ut hic, ponuntur, nullum plane habent sensum; nec aliud sunt quàm offutie, quibus videtur Auctor noster velle discipulis suis persuadere. cum nihil boni habet quod dicat, se tamen aliquid boni cogitare. Aliud etiam ejus effatum, Quod nimis concludit, nihil concludit, non sine distinctione debet admitti. Nam si per verbum nimis intelligat tantum aliquid amplius, quàm id quod quærebatur, ut cum infra reprehendit argumenta quibus existentiam Dei demonstravi, ob id quod putet per illa plus concludi, quàm leges prudentiæ exigant, aut quisquam mortalium deprecatur, planè falsum est & ineptum, quia quo plus concluditur, modo rectè concludatur, tanto melius est, nec
 ulla

nulle unquam prudentia leges huic rei possunt adversari; Si verò intelligat per verbum nimis, non simpliciter aliquid amplius quam querebatur, sed aliquid quod sine controversia sit falsum, tunc quidem est verum, Sed plane errat R. P. cum tale quid mihi affingere conatur. Cum enim ita scripsi, Notitia eorum quæ novi existere, non pendet à notitia eorum quæ existere nondum novi: Atqui novi rem cogitantem existere, ac nondum novi corpus existere; ergo notitia rei cogitantis non pendet à notitia corporis. Nihil nimis, & nihil non rectè conclusi. Cum verò assumit, Novi rem cogitantem existere, ac nondum novi mentem existere, imò nulla mens existit, nihil est, abdicata sunt omnia. Rem planè nugatoriam, ac falsam assumit: Non enim possum quidquam affirmare, aut negare de mente, nisi sciam quid per hoc nomen Mens intelligam; nihilque possum intelligere, ex his quæ per illud solent intelligi, in quo non contineatur cogitatio: Adeo ut repugnet, ut quis cognoscat rem cogitantem existere, ac non cognoscat mentem, sive aliquid ejus quod significatur nomine mentis, existere. Quodque subjungit, Imò nulla mens existit, nihil est, abdicata sunt omnia, tam absurdum est, ut responsonem non mereatur, Cum enim post abdicationem agnita sit existentia rei cogitantis, agnita simul est existentia mentis (saltem quatenus hoc nomine res cogitans significatur) nec proinde amplius est abdicata. Cum denique usus syllogismo in forma, id extollit tanquam Methodum aliquam regende rationis, quam meæ opponat, videtur velle persuadere, me syllogismorum formas non probare, ac proinde Methodum aliquam à ratione valdè alienam habere; Hoc autem falsum esse satis patet ex meis scriptis, in quibus nunquam non usus sum syllogismis, cum locus id postulavit.

Hic affert syllogismum ex falsis præmissis, quas meas esse affirmat, ego verò nego & pernego. Nam quantum ad hanc majorem, Nulla res quæ talis est ut de ea dubitare possim an existat, de facto existit, tam absurda est, ut non verear ne ullis persuadere possit eam à me esse profectam, nisi quibus unà persuadeat me rationis compotem non esse. Nec possum satis mirari quo consilio, qua fide, qua spe, qua confidentia id susceperit. Nempe in prima Meditatione, in qua nondum de ulla veritate statuenda, sed tantummodo de præjudiciis

tollendis agebam, postquam ostendi eas opiniones, quibus credendis quammaxime fueram assuetus, in dubium posse revocari, ac proinde ab iis, non minus quàm ab aperte falsis, assensionem esse cohibendam, ne quo mihi in veritate querenda impedimento esse possent, Addidi hæc verba. Sed nondum satis est hoc advertisse, curandum est, ut recorder, assiduè enim recurrunt consuetæ opiniones, occupantque credulitatem meam, tanquam longo usu & familiaritatis jure sibi devinctam, ferè etiam me invito; nec unquam iis assentiri, & confidere desuescam, quamdiu tales esse supponam, quales sunt revera, nempe aliquo, quidem, modo dubias, ut jam jam ostensum est, sed nihilominus valdè probabiles, & quas multo magis rationi consentaneum sit credere quam negare. Quapropter ut opinor non malè agam, si, voluntate planè in contrarium versa, me ipsum fallam, illasque aliquandiu omnino falsas, imaginariasque esse fingam, donec tandem, velut æquatis utrimque præjudiciorum ponderibus, nulla amplius prava consuetudo iudicium meum à recta rerum perceptione detorqueat. Ex quibus Author noster elegit hæc verba, ceteris rejectis, Opiniones aliquo modo dubias, voluntate planè in contrarium versa, omnino falsas imaginariasque esse fingam; Ac præterea in locum verbi fingam substituit ponam, credam, & ita credam ut contrarium ejus quod dubium est pro vero affirmem. Voluitque hoc esse tanquam effatum sive regulam certam qua semper uterer, non ad præjudicia tollenda, sed ad fundamenta Metaphysica summè certa & accurata statuenda. Primò tamen cunctanter tantùm, & per ambages hoc proposuit, nempe in §. 2. & 3. prima sua questionis: Quin & in 3. illo §. postquam supposuit ex ista regula se debere credere, 2. & 3. non facere 5. querit an continuo illud ita debeat credere, ut sibi persuadeat aliter habere se non posse. Ad quod absurdissimum quæsitum inducit me post aliquot ambages, & verba superflua, sic denique respondentem, Nec pones, nec negabis, neutro uteris, utrumque habebis velut falsum. Ex quibus verbis, mihi ab illo ipso tributis, planè manifestum est, eum rectè scivisse, me ut verum non credere contrarium ejus quod dubium est, ac neminem ex mea sententia eo uti posse pro majore propositione alicujus syllogismi ex quo certa conclusio expectetur:

Con-

Contradictoria enim sunt, nec ponere nec negare neutro uti, atque unum ex iis ut verum affirmare, atque eo uti, sed sensim postea eorum, quæ tanquam mea retulerat, oblitus, non modo contrarium affirmavit, sed & tam sæpè inculcarit, ut ferè hoc unum in tota sua dissertatione reprehendat, & omnia illa duodecim peccata quæ deinceps ad finem usque mihi affingit ex hoc uno componat, Vnde profecto, tum hic, ubi hanc majorem, Nulla res quæ talis est, ut de ea dubitare possim an existat, de facto existit, meam esse affirmat, tum aliis omnibus in locis ubi quid tale mihi tribuit, nisi prorsus ignorem quid verbum mentiri significet, illum inexcusabiliter mentiri, sive contra mentem & conscientiam loqui evidentissimè demonstratur: Et quamvis admodum invitatus tam inhonesto verbo utar, exigit tamen hoc à me defensio veritatis, quam suscepi, ut quod ille tam apertè facere non erubescit, ego saltem nomine proprio vocare non recusem. Cumque in toto hoc scripto nihil aliud ferè agat, quàm ut hoc idem ineptissimum mendacium, sexcentis variis modis expressum, lectori persuadeat, & inculcet, non video ipsum aliter posse excusari, quàm quia forte tam sæpè idem affirmavit, ut paulatim sibi ipsi persuaserit esse verum, nec amplius pro mendacio suo cognoscat. Quantum deinde ad minorem, Omne corpus est tale, ut de eo dubitare possim an existat, vel, Omnis mens est talis, ut de ea dubitare possim an existat. Si de quovis tempore indefinitè intelligatur, ut ad ejus conclusionem debet intelligi, est quoque falsa, & nego meam esse: Nam statim post initia secunde Meditationis, ubi certò perspexi rem cogitantem existere, quæ res cogitans ex vulgari usu mens appellatur, non amplius dubitare potui quin mens existeret; ut etiam post sextam Meditationem, in qua corporis existentiam cognovi, non amplius de ipsa potui dubitare. Quàm stupendi verò ingenii est author noster, qui duas falsas præmissas tam artificiosè potuit excogitare, ut ex iis, in bona forma, conclusio falsa sequeretur. Sed, non intelligo cur hic mihi risum Sardonium adscribat, cum lætitiæ causam dumtaxat, non quidem permagna, sed certe veræ ac solidæ in ejus dissertatione repererim: nempe quod ille, multa ibi reprehendendo, quæ non mea sunt, sed à se mihi afficta, clare ostendat se nullum non movisse lapidem, ut aliquid reprehensione dignum

inveniret in meis scriptis, & tamen nihil omnino invenisse.

T At certe illum non ex animo haecenus risisse, satis declarant, tum seria objurgatio qua hanc partem concludit, tum maximè sequentes ejus responsiones, in quibus non modo tristis, & severus, sed etiam profecto est crudelis. Nam cum nullas odii habeat causas, nihilque invenit reprehendendum, praeter illud unum absurdum, quod mihi prudens & sciens affinxit, quodque paulo ante non potui honestius quàm mendacium ejus nominare: Quia tamen putat se jam illud Lectori suo plane persuasisse, (non quidem vi rationum, utpote quas nullas habet; Sed primò admirabili affirmandi confidentia, quae, in viro pietatem & charitatem Christianam peculiariter professo, tanta, & tam sine pudore, de re falsa esse posse nunquam putatur; Ac deinde pertinaci & frequenti ejusdem repetitione quae saepe fit, ut ex consuetudine audiendi, etiam res quas falsas scimus, consuetudinem eas pro veris habendi acquiramus: atque haec duo machinae apud plebem, illosque omnes qui res accuratè non examinant, omni pondere rationum potentiores esse solent) nunc victo superbe insultat, & me tanquam puerum gravis Padagogus objurgat, pluriumque peccatorum reum facit in sequentibus 12. responsionibus, quàm in Decalogo praecepta habeantur. Excusandus tamen est R. P. quia non amplius apud se esse videtur; sed, cum plusculum potiùs duas tantùm res pro una soleant videre, tanto ille charitatis zelo turbatus est, ut in unico contra mentem & conscientiam propriam dicto suo duodecim peccata mihi tribuenda inveniat: quae, nisi me aperte, ac citra verborum involucria hinc loqui puderet, non deberem aliter quàm convitia, & calumnias vocare: sed quia jam puto meas esse vices jocandi, hallucinationes tantùm dicam; Et velim ut Lector animadvertat, ne minimum quidem verbum, ab ipso, contra me, in sequentibus haberi, in quo non sit hallucinatus.

R E S P O N S I O .

R Esp. 1. Peccat Methodus circa principia. Nempe nulla habet, & infinita habet. Ac cæteræ quidem facultates, ut ex certis educant certa, clara, evidentia & innata sibi ponunt principia. Totum est sua parte majus. Ex nihilo nihil fit, & sexcenta id genus, quibus subnixæ evehunt sese in altum, & ad
veri-

veritatem tutò contendunt. Hæc vero secus, ut faciat aliquid non ex aliquo, sed ex nihilo, amputat, abdicat, ejurat omnia, ad unum principia vetera, ac voluntate planè in contrarium versa ne videatur alis omnino carere, fingit & aptat sibi è cera, ac principia ponit nova veterum planè contraria, atque eo pacto vetera exiit præjudicia, ut induat nova: certa deponit ut assumat dubia: alas sibi aptat, sed cereas: subvehit sese in altum, ac ut cadat: Denique ex nihilo molitur aliquid, ut faciat nihil.

Resp. 2. Peccat Methodus circa media. Nempe nulla habet dum tollit vetera, nec adhibet nova. Reliquæ disciplinæ formas habent logicas & syllogismos, & modos argumentorum certos, quorum ductu, velut Ariadnæo filo, ex labyrinthis expediant sese, & res involutas extricent facillè, & tutò. Hæc verò contrà, formam veterem deturpat, dum novo pallet metu, quem sibi à genio fingit, dum veretur ut ne somniet; dum dubitat an deliret. Propone syllogismum pallebit ad majorem, quæcunq; sit illa tandem. Forte, ait, Genius me decipit. Quid verò ad minorem? trepidabit, dubiam dicet. Quid si somniam? quoties somniantis visa sunt cæta, & clara, quæ post somnium falsa comperta sunt? Quid denique faciet ad conclusionem? Omnes omnino velut laqueos & pedicas fugitabit. An non deliri, & pueri, & amentes præclare se credunt ratiocinari, cum omnimode, & judicio deficientur? Quid si mihi idem contingat modo? quid si fucum faciat & officias Genius? malus est. Nec dum Deum novi existere, & ab eo deceptorem coërceri. Quid hîc facias? quid cum dicet, & obstinato animo, consequentiam dubiam esse nisi antea certo scias te nec somniam: nec desipere, sed esse Deum, & veracem Deum, & ab eo Genium malum haberi in vinculis? Quid cum syllogismi hujus repudiabit materiam, & formam. Idem est dicere aliquid in rei alicujus natura, sive conceptu contineri, ac dicere ipsum de ea re esse verum. Atqui existentia &c. Quid alia id genus, quæ si urgeas, Expecta dicet quoad esse Deum sciam, & Genium videam ligatum. At saltem, ais, id habet commodi; dum nullos adhibet syllogismos, tutò vitat paralogismos. Præclare enim verò ut ne mucosus sit puer, denasetur.

Num melius cæteræ matres suos emungunt? Quare unum hoc habeo, quod dicam. Sublata omni forma, nihil remanet, nisi informe.

Resp. 3. Peccat Methodus contra finem, dum nihil certi assequitur, sed nec potest assequi, cum ipsa sibi vias omnes ad veritatem occludat. Ipsemet vidisti, & expertus es tuis in erroribus Ulysseis, quibus te, meque socium fatigasti. Contendebas te esse mentem, aut habere mentem: id verò minimè potuisti conficere, sed hæstisti in salebris, & vepribus, & quidem tories, ut meminisse vix possim. Quanquam & recordari proderit modò, ut responsioni huicce nostræ suum sit robur. En igitur summa capita, quibus ipsa sibi Methodus nervos succidit, omnemque planè spem ad veritatis lucem præcludit. 1. Nescis an somnias an vigiles, ad eòque nihilo plus debes tuis in cogitatis, & ratiocinationibus (si quas tamen habes, non verò somnias dumtaxat te habere) ponere, quàm somnians in suis. Hinc dubia omnia, & nutantia, & ipsæ conclusiones incertæ. Exempla non afferam, obi ipse, & percurre apothecas memoriæ tuæ, & si quid repereris, quod ea labe non sit infectum, profer: gratulabor. 2. Antequam sciam Deum existere, qui Genium malum liget, dubitare debeo de omni re, & omnem omninò propositionem habere suspectam, aut sanè, quæ vulgaris est philosophia & vetus ratiocinandi methodus, ante omnia definiendum est an sint, & quæ illæ tandem propositiones immunes, deque iis retinendis monendi sunt Tyrones. Hinc, perinde atque ex præcedenti dubia omnia. Et ad vestigandum verum profus inutilia. 3. Si quid sit quod habeat, vel minimum dubitationis, id voluntate planè in contrarium versa falsum esse crede, & crede oppositum, eòque utere tanquam principio. Hinc aditus omnes ad veritatem præclusi. Quid enim speres ab illo, caput non habeo. Nullum est corpus, nulla mens, & sexcentis istiusmodi? Neque verò dicas abdicatorem illam non esse perpetuam, sed Iustitii instar, ad tempus, ad mensem, ad dies 15. Ut quisque majori contentione in illam incumberet. Esto enim sit ad tempus, at est eo tempore quo veritatem vestigas, quo uteris abdicatis, & abuteris, perinde

perinde quasi ab iis veritas omnis pendeat, & in iis veluti necessario in stereomate consistat. At, ais, ea utor ut stylobatam, & columnam stabiliam, ut solenne est Architectis. An non illi machinas extemporaneas extruunt, iis utuntur, ut columnam elevent, & suo in loco stabiliant, tum velut præclarè suo defunctam munere dissolvunt, & amovent? Quid ni illos imiter? Imitare, per me licet, at vide ne & stylobata & columna extemporaneæ illi machinæ sic innitantur, ut hac remota illa concidant. Atque illud est quod in Methodo reprehensione dignum putem. Falsa ponit fundamenta, iisque ita nititur, ut remotis illis illa quoque sit amovenda.

Resp. 4. Methodus peccat excessu. Hoc est plus molitur quàm ab ea prudentiæ leges exigant, plus quam ab ea quifquam mortalium deponat. Perunt quidem nonnulli, sibi ut demonstretur Dei existentia, & humanæ mentis immortalitas, at profectò nemo repertus est hætenus, qui sibi satis esse non duxerit, si Deum existere, & mundum ab eo administrari, & animas hominum esse spirituales & immortales tam certò sciat, atque illud 2. & 3. faciunt 5. aut istud habeo caput, habeo corpus, ut superflua sit omnis cura majoris alicujus certitudinis vestigandæ. Præterea, ut in practicis, aut agendis rebus certi sunt fines certitudinis, qui sufficiant abunde, ut quisque prudenter, & tutò se gerat; ita in meditandis & speculandis rebus definiti sunt limites, quos qui attingit certus est, & ita certus, ut meritò aut desperatis, aut damnatis aliis, quæ quis ulterius tentare vellet, in eo prudenter, ac securè conquiescat. Ne plus ultra, Ne quid nimis. At, ais, hæc laus non vulgaris Metas promovere, & vadum ab omnibus retrò seculis intentatum pervadere. Ita sanè laus eximia, at dum vadum vadari possit citra naufragium, quare

Resp. 5. Peccat defectu. Hoc est, dum plus stringit, quàm sit par, nihil colligit. Unum te volo testem, te judicem. Quid præstitisti apparatus illo magnifico? quid abdicatione illa tam solenni, ad eò generali & generosa, ut ne tibi ipsi pepercis, nisi hoc tritum, Cogito, sum, sum res cogitans? hoc, inquam, ita, vel plebeculæ familiare, ut nemo repertus sit ab orbe condito
qui

qui de eo vel leviter dubitarit, ne dum qui seridè poposcerit probari sibi se esse, se existere, se cogitare, se esse rem cogitantem, ut meritò gratias tibi nemo sit habiturus, nisi forte, quod ego meapro amicitia, & singulari ergate voluntate facio, ut prolixam tuam erga genus humanum voluntatem probet, & laudet conatum.

Resp. 6. Peccat commune peccatum, quod in cæteris arguit. Nempe miratur mortales omnes omnino hæc dicere, & ponere tam confidenter, Habeo caput, habeo oculos &c. Et seipsam non miratur, dum pari confidentia dicit Non habeo caput &c.

Resp. 7. Peccat peculiare sibi peccatum. Nempe quod cæteri hominum aliquotenus certum habent, & sufficienter, habeo caput, est corpus, est mens; illa singulari sibi consilio oppositum, Non habeo caput, non est corpus, non mens, non modò certum, sed ita certum, ut in eo fundari possit accurata Metaphysica, ponit, eoque nititur usque eo, ut hoc si fulcrum removeris, in vultum procumbat.

Resp. 8. Peccat imprudens. Nempe non advertens Dubium esse gladium ancipitem, dum alteram fugit aciem, ab altera læditur. Dubium illi est an aliquod corpus existat; quia dubium removeret & ponit oppositum, Nullum est corpus, atque in hoc dubio, tanquam si esset certum, dum imprudens nititur, vulneratur.

Resp. 9. Peccat prudens, dum sciens, ac volens, & monita occæcat sese, & voluntaria abdicatione eorum quæ sunt necessaria ad vestigandum verum, sua deludi se finit Analyfi non modo id conficiens quod intendit, sed illud etiam, quod maxime reformidat.

Resp. 10. Peccat commissione, dum, quod vetat solenni edicto, redit ad vetera, & contra leges abdicationis, repetit abdicata. Sat recordaris.

Resp. 11. Peccat omissione, dum, quod præscribit, uti firmamentum summopere cavendum est ne quid ut verum admittamus, quod non possimus probare verum esse, non semel prætergreditur, impune assumens uti summè certum, & verum,

verum, nec probans, sensus nos aliquando deludunt; somniamus omnes; nonnulli delirant, & alia id genus.

Resp. 12. Methodus aut nihil habet boni, aut nihil novi, plurimum verò superflui. Etenim si dicat sua illa abdicatione dubiorum se intelligere abstractionem, ut vocant, Metaphysicam, qua dubia non considerantur, nisi ut dubia, adeoque ab iis animus avocatur, ubi quæritur certi aliquid, neque tunc in iis plus ponitur, quàm in falsis, Boni aliquid dicet, sed nihil Novi, nec nova erit illa abstractio, sed vetus, & omnium philosophorum ad unum.

Si abdicatione illa dubiorum ita velit amandari dubia, ut supponantur, & dicantur esse falsa, & iis tanquam falsis, aut eorum oppositis tanquam veris utatur, Novi dicet aliquid, sed nihil Boni, eritque abdicatione illa quidem nova, sed spuria.

Si dicat se vi, & momento rationum id conficere certò, & evidenter, Ego sum res cogitans, & qua cogitans nec sum mens, nec animus, nec corpus, sed res ab iis sic abducta, ut possim intelligi, nondum intellectis illis, perinde atque intelligitur animal, sive res sentiens nondum intellecta re hinniente, rugiente, &c. Boni aliquid dicet, sed nihil novi, cum id ubique pulpita resonent; ac disertis verbis id doceant quotquot animantes aliquas censent cogitare, ac, si cogitatio etiam sensum complectitur, ut illud quoque cogitet quod sentiat, videat, audiat, quotquot existimant bruta sentire, hoc est ad unum omnes.

Si dicat probatum à se rationibus validis, & meditatibus, se vera existere rem, & substantiam cogitantem, & dum existit, non existere reapse mentem, non corpus, non animum, Novi dicet aliquid, sed nihil boni, & nihilo plus quàm si diceret existere animal, nec esse tamen leonem, aut vulpem, &c.

Si dicat se cogitare, hoc est se intelligere, velle, imaginari, sentire, & sic cogitare, ut suam illam cogitationem actu reflexo intueatur, & consideret, adeoque cogitet, sive sciat, & consideret se cogitare, (quod verè est esse conscius, & actus alicujus habere conscientiam) id verò esse proprium facultatis, aut rei, quæ sit posita supra materiam, quæque sit
V planè

planè spiritualis, eoque pacto se esse mentem, se spiritum, dicit quod nondum dixit, & quod debuit dicere, quod expectabam ut diceret, & quod sapius saepe, ubi vidi parturientem sed inani conatu, volui suggerere, dicit, inquam, boni aliquid, sed novi nihil, cum illud nos à nostris olim præceptoribus acceperimus, & illi à suis, atque opinor alii ab aliis jam inde ab Adamo.

Id porrò si dicat quæ & quanta supererunt? quæ redundabunt? quanta battologia? quæ machinæ aut ad Pompam, aut ad præstigias? Quorsum fallaciæ sensuum, somniantium illusiones, ludibria delirantium? quis finis abdicationis illius adeò austeræ, ut ne nobis plus residui esse patiat, quam hulum? Cur peregrinationes tam longæ, ita diurnæ exteras in oras, procul à sensibus umbras inter, & spectra? Quid faciunt illa tandem ad stabiliendam Dei existentiam, perinde quasi stare illa non possit, nisi omnia sus deque vertantur? sed cur interpolationes opinionum tot ac tantæ, ut veteres ponantur, induantur novæ, iisque abjectis rursus veteres assumantur? An fortè, ut sacris olim Bonæ Deæ, & Conscii, & cæterorum sui singulis erant ritus, ita hæ novorum arcanorum novæ sunt cærimonix. At quin illa procul amissis ambagibus nitidè, clare, breviter sic verbo veritatem exhibuit. Cogito, habeo cogitationis conscientiam, ergo summens?

Denique si dicat intelligere, velle, imaginari, sentire, hoc est cogitare sic esse propria mentis, ut nulla prorsus animalia, præter hominem, cogitent, nulla imaginentur, sentiant, videant, audiant, &c. novi dicit aliquid, sed nihil boni, & illud quidem gratis, & ingratis, nisi fors aliquid asservat, & abscondit (quod unicum superest perfugium) suo tempore velut è machina stupentibus exhibendum. At illud, quandiu est, ex quo expectatur, ut planè sit desperandum?

Resp. ult. Hic vereris opinor Methodo illi tuæ quam amas, quam amplecteris, ignosco, quam uti filiulam oscularis tuam, times ut ne, quia tot peccatorum feci ream, quia, ut ipse vides, rimas agit & undique diffluit, veteres ad testas abjiciendam putem. Ne vereare, amicus sum. Vincam expectationem tuam,
aut

aut sanè fallam ; silebo & expectabo. Novi te , & aciem ingenii tui acrem , ac perspicacem. Ubi tempus aliquod ad meditando acceperis , ac maximè ubi Analysim illam tuam fidam secreto in recessu consulueris , pulverem excuties , sordes abluēs , tersam , & politam Methodum nostris sistes aspectibus. Interea hoc habe , meque audi tuis dum quæsitis pergo respondere , iisque complector benè multa , quæ brevitatis studio perstrinxi leviter , ut ea , quæ mentem attinent , quæ conceptum clarum , ac distinctum , quæ verum , quæ falsum , & similia , sed ea ipse relegis , quæ prudentibus excidere , &

Quæstio 3. An possit instaurari Methodus.

Quæris 3. an* Plura non missa sunt à R. P. Cumque reliqua ab eo rogarentur , respondit sibi nunc otium non esse plura componendi. Nobis vero religio fuit vel minimam ejus scripti syllabam omittere.

N O T Æ.

Satis esse putarem egregium hoc de mea qualicumq; investigandi veri Methodo judicium retulisse , ad ejus falsitatem , & absurditatem declarandam , si profectum esset ab ignoto. Sed quia ejus Author in tali loco est constitutus , ut non facile ab ullo credatur , ipsum esse , vel non compotem sui ; vel eximie mendacem , & maledicum , & impudentem , Ne nimia ejus auctoritas contra manifestam veritatem aliquid possit , rogo lectores ut meminerint illum supra , ante has responsiones , nullam vel minimam rem contra me probasse sed ineptis tantum cavillationibus usum fuisse , ad opiniones mihi tam ridiculas affingendas ut ne refutatione quidem indigerent ; Nunc vero in his responsionibus ipsum ne conari quidem aliquid probare , sed falso supponere omnia , quæ mihi affingit , jam antè a se fuisse probata ; Utque æquitas ejus judicii magis appareat , illum prius in accusando jocatum tantum fuisse , hic autem postea in judicando maximè serium esse ac severum ; atque in undecim primis responsionibus indubitanter & decretorie me condemnare , ac demum in duodecima

deliberare, & distinguere, Si dicat hoc, nihil habet novi, si hoc, nihil boni &c. cum tamen in iis omnibus agat tantum de una & eadem re diversis modis spectata, nempe de uno suo figmento cujus absurditatem atque insulsiatam similitudine hic declarabo.

Testatus sum ubique in meis scriptis, me Architectos in eo imitari, quod, ut solida edificia construant, in locis ubi saxum, vel argilla, vel aliud quodcunque firmum solum arenosa superficie confectum est, fossas primum excavent, omnemque ex iis arenam, & alia quavis arena nixa aut permista rejiciant, ut deinde in solo firmo ponant fundamenta: Sic enim ego dubia omnia, instar arena, primum rejeci; ac deinde animadvertens dubitari non posse quin saltem substantia dubitans, sive cogitans existat, hoc usus sum tanquam saxo in quo Philosophia mea fundamenta locavi. Author autem noster similis est Cementario cuidam, qui cum in sua urbe magnus artifex haberi vellet, atque idem summopere invideret Architecto sacellum ibi construenti, studiosissime quasi vixit occasiones ad ejus artem reprehendendam: Sed quia erat tam rudis, ut nihil eorum quae ab illo fiebant capere posset, nihil aliud ausus est attingere, quam prima, & maxime obvia initia. Nempe notavit, eum principio fodere, ac non modo arenam, & terram mobilem, sed & ligna, & lapides, & quaevis alia arena admista rejicere, ut ad solum firmum perveniret, ibique sacelli jaceret fundamenta: Et praeterea audivit ipsum aliquando, quarentibus cur ita foderet, respondisse, terra superficiem, cui insistimus, non semper esse satis firmam ad magna aedificia sustinenda; & arenam praecipue esse instabilem, quia non modo magnis ponderibus pressa subsidet, sed etiam aquae praeterfluentes eam non raro secum abducunt; unde sequitur inexpectata ruina eorum quae ab ipsa sustententur; & denique cum tales ruinae in fodinis interdum accidunt, earum causam ad Lemures, aut malos Genios loca subterranea inhabitantes, solere à fossoribus referri. Ex quibus sumpsit occasionem fingendi fossionem illam, qua Architectus utebatur, haberi ab ipsa pro sacelli constructione; atque vel fossam, vel saxum in ejus fundo reiectum, vel certe id quod supra fossam ita construeretur ut ipsa interim vacua remaneret, pro sacello construendo; Ipsumque Architectum esse tam fatuum, ut timeret ne terra cui insistebat sub pedibus suis fatisceret, neve à Lemuribus everteretur. Quae cum

cum fortè persuasisset quibusdam pueris, aliisque Architectura tam ignaris, ut iis novum esset, ac mirum, fossas fieri ad locanda edificiorum fundamenta; & qui facillè credebant illi quem norant, satisque peritum artis sue, ac probum virum esse putabant, de Architecto sibi ignoto, & quem nihil adhuc struxisse, sed fossas tantum excavasse audiebant. Tantopere delectatus est hoc suo figmento, ut speraverit se eodem universo mundo esse persuasurum. Et quamvis jam Architectus omnes fossas à se primùm factas lapidibus implevisset, atque ibi sacellum suum ex solidissima materia firmissimè construxisset, omnibusque videndum exhiberet, manebat ille nihilominus in eadem spe & instituto nugas suas cunctis hominibus persuadendi. Atque in hunc finem stans quotidie in plateis, ludos de Architecto plebi transferebat. Quorum tale erat argumentum.

Primò inducebat illum jubentem ut fossæ fierent; & non modo ex iis arena omnis, sed etiam ea omnia quæ arenæ essent admista, aut superstructa, etiam cæmenta, etiam lapides quadrati, verbo Omnia rejicerentur, & Nihil planè relinqueretur. Atque hæc verba Nihil, Omnia, etiam cæmenta, etiam lapides, valde inculcabat: Simulque fingebat se velle artem illam ab eo addiscere, ac cum ipso descendere in istas fossas. Ducem te præbe, ajebat, age, fare, expeditum habes aut socium aut discipulum, quid jubes? Ad illud iter etsi novum, & mihi tenebris non assueto formidandum accedo lubens. Audio te, jubes id faciam quod te facientem videro, ibi pedem figam, ubi fixeris. Præclara sanè imperandi ducendique ratio, ut mihi places, audio.

Deinde simulans sibi metum esse à Lemuribus in istis fossis, ita risum spectatorum elicere conabatur. Et verò an tu mihi illud præstabis ut non verear modò, non formidem, metus mihi non sit à malo Genio? sanè me licet confirmes manu & verbo, non sine timore ingenti istuc descendo. Ac paulo post. Sed ô me propositi immemorem! quid feci? totum me tibi principiò commiseram, me socium, me discipulum, & ecce hæreo in aditu, & meticulosus, & obstinatus. Ignosce: peccavi largiter, & tenuitatem ingenii mei probavi dumtaxat. Debueram omni metu deposito in istius fossæ caliginem intrepidè me inferre, & hæsi, & restiti.

Tertiò representabat Architectum sibi ostendentem in fossa fundo lapidem, sive saxum, cui totum edificium suum inniti vellet. Hocque ita risu excipiebat. Præclare vir eximie Archimedeam punctum occupas, mundum haud dubie si lubet movebis. En jam nutant omnia. At te quæso, vis enim opinor ad vivum refecari omnia, ut nihil sit tua in arte non aptum, non cohærens, non necessarium, cur lapidem hîc retines? an non exulare iustifisti lapides cum arena? Sed fortè excidit, adeò est arduum etiam expertis oblivisci penitus eorum quibus à pueris assuevimus, ut mihi rudi si fors vacillem haud malè sit sperandum &c. Item Architectus rudera quadam simul cum arena ex fossis rejecta colligebat, ut iis ad edificandum uteretur, qua de re alter ita jocabatur. Audebone priusquam intro pedem feras, ex te sciscitari, quo consilio, tu, qui rudera omnia ut non satis rejeceris solenni ritu, ea iterum velis inspicere: perinde quasi ex panniculis illis speres firmi aliquid? &c. Imò, quia omnia quæ paulò antè rejecisti nutantia erant & infirma (secus cur rejecisses) quî fiet ut eadem modò non nutantia sint & infirma? &c. Et paulò post. Hîc etiam patièrte artem tuam admirer, qui ut firma stabilias utare infirmis, ut nos educas in lucem, jubeas in tenebris mergi, &c. Atque hic multà ineptissimè differebat de nominibus & officiis Architecti & Cementarii, nihil ad rem facientia, nisi ut nominum significatione confusa, unum ab alio distingui minus posset.

Quarîo actu stabant uterque in fossa fundo, ibique Architectus sacelli sui constructionem incipere conabatur, sed frustra: Nam primo cum ibi lapidem quadratum locare vellet, statim à Cementario monebatur se jussisse ut lapides omnes rejicerentur, atque hoc ideo pugnare cum regulis suæ artis, quo verbo, tanquam Archimedea demonstratione victus, ab opere desistere cogebatur: Cumque deinde cimenta, cum lateres, cum calcem aqua & sabulo fermentatam, sive quidvis aliud assumebat, semper ingerebat Cementarius omnia rejecisti, nihil retinuisti, solisque istis verbis Nihil, Omnia &c. tanquam incantamentis quibusdam omnia ejus opera destruebat. Atque utebatur oratione tam simili iis quæ supra à 5. ad 9. S. habentur, ut hic non opus sit eam referre.

Quinto denique, cum videbat satis magnam plebis coronam circa se

se esse collectam, Comœdiæ suæ hilaritatem, novo more, in tragicam severitatem mutabat, calcisque maculis ex facie sua abstersis, serio vultu assumpto, censoria voce, omnes Architecti errores (eos scilicet quos supponebat in precedentibus actibus esse demonstratos) enumerabat, & condemnabat. Totumque hoc enarrabo ejus judicium, quale ipsum protulit ultima vice, qua hoc ludos populo dedit, ut quàm accuratè illud Author noster sit imitatus, agnoscat. Fingebat se rogatum fuisse ab Architecto, ut suum de ejus arte judicium expromeret, eique respondebat hoc pacto.

Primò peccat Ars illa circa fundamenta. Nempe nulla habet, & infinita habet. Ac cæteræ quidem domuum construendarum artes fundamenta ponunt firmissima, ut lapides quadratos, lateres, cæmenta, & sexcenta id genus, quibus subnixæ ædificia evehunt in altum. Hæc verò secus, ut construat aliquid, non ex aliquo, sed ex nihilo, diruit, effodit, rejicit omnia ad unum fundamenta vetera, ac voluntate planè in contrarium versâ, ne videatur alis omnino carere, fingit & aptat sibi è cera, ac fundamenta ponit nova, veterum planè contraria, atque eo pacto veterum vitat instabilitatem, ut incurrat in novam: firma evertit, ut assumat infirma: alas sibi aptat, sed cereas: tollit ædificium in altum, at ut cadat: Denique ex nihilo molitur aliquid, ut faciat nihil.

Quæ omnia vel solum sacellum ab Architecto jam constructum irridenda falsitatis arguebat. In eo enim erat manifestum, & firmissima ipsum posuisse fundamenta; & nihil destruxisse, quod non fuisset destruendum; & nulla in re ab aliorum præceptis deflexisse, nisi ubi aliquid melius habuerat; & adificium ita in altum sustulisse, ut nullam ruinam minaretur; Et denique non ex nihilo, sed ex solidissima materia, non Nihil, sed firmum, & duraturum sacellum, in honorem Dei construxisse. Vt & consimilia etiam, in quibus hallucinatus est Author noster, ex solis Meditationibus à me editis satis patent. Nec vero arguendus est Historicus ex quo Camentarii verba exscripsi, quod eum induxerit alas architecturæ tribuentem, & alia multa, quæ parum ipsi videntur convenire: hoc enim de industria forsân fecit, ut perturbationem animi talia dicentis exprimeret. Atque profecto eadem omnia Methodo quærendæ veritatis non melius
conve-

conveniunt, cui tamen ab Authore nostro tribuuntur.

Respondebat 2. Peccat Architectura illa circa media. Nempe nulla habet, dum tollit vetera, nec adhibet nova. Reliquæ ejusmodi artes normam habent, & libellâ, & perpendiculum, quorum ductu velut Ariadnæo filo; ex labyrinthis expediant sese, & cæmenta quantumvis informia disponant facilè, & rectè. Hæc verò contra formam veterem deturpat, dum novo pallet metu, quæ sibi à Lemuribus fingit, dum veretur ne terra subsidat, dum dubitat an non arena diffugiet. Propone columnam. Pallebit ad stercobatam & basim, quæcunque sit illa tandem. Fortè, ait, Lemures illam dejicient. Quid verò ad scapum? trepidabit, infirmum dicet. Quid si ex gypso tantum sit, non ex marmore? quoties alia nobis visa sunt dura, & firma, quæ, facto experimento, fragilia comperta sunt? Quid denique faciet ad Epistylum? Omnia omnino velut laqueos & pedicas fugitabit. An non mali Architecti alia sæpe struxerunt, quæ quamvis firma putarent, sponte tamen sunt collapsa? quid si huic idem contingat modò? Quid si Lemures solum concutiant? mali sunt. Nec dum novi basim subnixam saxo tam firmo, ut in illud lemures nihil possint. Quid hîc facias? Quid cum dicet & obstinato animo, epistylîi firmitatem dubiam esse, nisi antea certò scias, nec columnam ex fragili materiâ constare, nec arenæ inniti, sed firmo saxo, & saxo quod nulli unquam Lemures valeant commovere? Quid cum columnæ hujus repudiabit materiam & formam? (*Hic joculari audacia proferebat effigiem unius ex illis ipsis columnis, quas Architectus in sacello suo posuerat.*) Quid alia id genus, quæ si urgeas. Expecta, dicet, quoad saxum subesse sciam, nullosque ibi lemures versari. At saltem, ais, id habet commodi, dum nullas adhibet columnas, tutò cavet ne quas malè construat. Præclare enim verò, ut ne mucosus &c. *Vt supra.* Hoc enim est nimis sordidum, ut repetatur; Et rogo Lectorem, ut singulas hæc responsiones cum earum comparibus Authoris nostri velit conferre.

Atque hæc responsio, ut præcedens, vel à solo sacello impudentissimi mendacii arguebatur. Quoniam & in eo multiæ solidissimæ columnæ extabant, & inter cæteras illa ipsa, cujus, tanquam ab Architectore-pudiatæ,

judicata, effigiem ostendebat. Eademque ratione me non improbare syllogismos, nec earum veterem formam deturpare satis judicant mea scripta, in quibus semper iis usus sum cum fuit opus. Et inter ceteros illum ipsum, cuius hic fingit me repudiare materiam, & formam, ex me exscripsit. Habeo enim illum in fine responsionis ad primas Objectiones Propositione 1. ubi Deum existere demonstro. Nec video quo instituto id fingat, nisi fortè ad innuendum ea omnia, quæ ut vera & certa proposui, pugnare cum abdicatione dubiorum, quam solam nomine mea Methodi vult intelligi. Quod planè idem est & non minus puerile, ac ineptum, quàm figmentum Cementarii sumentis fossionem, quæ fit ad jacienda adificiorum fundamenta, pro tota arte Architecti; & id omne quod ab eo constructitur, tanquam pugnans cum ista fossione, reprehendentis.

Respondebat 3. Peccat ars illa contra finem, Dum nihil firmi construit; sed nec potest construere, cum ipsa sibi vias omnes ad opus faciendum occludat. Ipsemet vidisti, & expertus es, tuis in erroribus Ulysseis, quibus te, meque socium fatigasti. Contendebas te esse Architectum, aut habere artem Architecti: id verò minimè potuisti conficere, sed hæcisti in salebris, & vepribus; & quidem toties, ut meminisse vix possim. Quamquam & recordari proderit modò, ut responsioni huicce nostræ suum sit robur. En igitur summa capita quibus ipsa sibi ars illa nervos succidit, omnemque planè spem ad opus promovendum præcludit. 1. Nescis an infra superficiem terræ sit arena, vel saxum, adeoque nihilo plus debes fidere saxo (si cui ramentum unquam saxo insistas) quàm arenæ. Hinc dubia omnia, & nutantia, & ipsæ structuræ infirmæ. Exempla non afferam, ubi ipse, & percurrere Apothecas memoriæ tuæ, & si quid repereris quod ea labe non sit infectum, profer: gratulabor. 2. Antequam invenerim solum firmum, infra quod nullam arenam mobilem esse sciam, nullosque Lemures ipsam commoventes, debeo omnia rejicere, & omnem omnino materiam habere suspectam, aut sanè, quæ vulgaris est Architectura & vetus, ante omnia definiendum est an sint, & quæ illæ tandem materiæ non rejiciendæ, deque illis in fossa retinendis monendi sunt fossores. Hinc, perinde atque ex præcedenti, infirma omnia,

& ad constructionem ædificiorum prorsus inutilia. 3. Si quid sit quod vel minimum concuti possit, id voluntate planè in contrarium versa jam collapsum esse crede, & crede esse effodiendum, & utere fossa vacua tanquam fundamento. Hinc aditus omnes ad ædificationem præclusi. Quid enim speres ab illo, Nulla hinc jam est terra, Nulla arena, nulli lapides, & sexcenta istiusmodi? Neque verò dicas fossionem illam non esse perpetuam, sed iustitii instar, ad tempus, & ad altitudinem quamdam, ut quoque in loco magis alta est arena. Esto enim sit ad tempus; at est eo tempore quo putas te ædificare, quo uteris fossæ vacuitate, & abuteris, perinde quasi ab ea ædificatio omnis pendeat, & in ea veluti necessario in stereomate consistat. At, ais, ea utor ut stylobatam & columnam stabiliam, ut solenne est aliis Architectis. An non illi machinas extemporaneas extruunt, iis utuntur, ut columnam elevent &c. *ut supra.*

In quibus etiam nihil est magis ridicule à Cementario, quàm ab Authore nostro excogitatum. Quod enim rejectione dubiorum non magis mihi vias præcluserim, ad cognitionem veritatis; quàm Architectus fossione, ad sacelli constructionem, satis declarant ea quæ postea demonstravi: vel certè aliquid in iis, aut falsum, aut incertum notare debuisset. Quod cum nec faciat, nec possit, ipsum inexcusabiliter hallucinari est confitendum. Nec magis unquam laboravi ut probarem me, siue rem cogitantem, esse mentem, quàm alter, ut probaret, se esse Architectum: sed sanè Author noster magno conatu, & labore nihil hinc probavit, nisi se mentem, saltem bonam, non habere. Nec ex eo quod metaphysica dubitatio eo usque procedat, ut quis supponat se nescire an somniet, an vigilet, magis sequitur cum nihil certi posse invenire; quàm ex eo quod Architectus dum fodere incipit, nondum sciat, an saxum, an argillam, an quid aliud infra arcana sit inventurus, sequitur illum ibi non posse saxum invenire, vel invento fidere non debere. Nec ex eo quod antequam quis sciat Deum existere, habeat occasionem dubitandi de omni re (nempe de omni re cuius claram perceptionem animo suo presentem non habet, ut aliquoties exposui) magis sequitur omnia esse ad vestigandum verum inutilia, quàm ex eo quod Architectus omnia ex fossis suis rejici curasset, antequam firmum solum esset inventum; sequebatur nulla
rudera.

rudera, aut alia in ipsis fuisse, qua sibi postea in jaciendis fundamentis usui fore judicaret. Nec magis ineptè errabat Cementarius dicendo, juxta vulgarem & veterem Architecturam, illa non esse ex fossis rejicienda, & de iis retinendis monendos esse fossores; quàm errat Author noster, tum dicendo antè omnia definiendum esse an sint, & quæ illæ tandem propositiones à dubitatione immunes: qui enim definiiri possent ab eo quem nullas adhuc nòsse supponimus! Tum affirmando hoc esse præceptum vulgaris, ac veteris Philosophiæ, in ea enim nihil tale reperitur. Nec magis insulsè fingebat Cementarius Architectum velle uti fossâ vacuâ pro fundamento, omnemque ejus adificationem ab ea pendere; Quàm apertè hallucinatur Author noster dicendo me uti opposito ejus quod dubium est ut principio, & abuti abdicatis, perinde quasi ab iis veritas omnis pendeat, & in iis veluti necessario in stereomate consistat; immemor verborum quæ pro meis supra retulerat Nec pones, nec negabis, neutro uteris, utrumque habebis velut falsum. Nec denique imperitiam suam magis declarabat Cementarius fossam ad jacienda fundamenta excavatam comparando extemporaneæ machinæ, cujus usus esset ad columnam erigendam; quàm Author noster, eidem machinæ comparando abdicationem dubiorum.

Respondebat 4. Ars illa peccat excessu. Hoc est plus molitur, quam ab ea prudentiæ leges exigant, plus quàm ab ea quisquam mortalium deposcat. Petunt quidem nonnulli sibi ut firma ædificia construantur, at profectò nemo repertus est hactenus, qui sibi satis esse non duxerit, si ædes, in quibus habitaret, æquè firmæ essent, ac ipsa terra, quæ nos sustinet, ut superflua sit omnis cura majoris alicujus firmitatis quærendæ. Præterea ut ad inambulandum certi sunt fines stabilitatis soli, qui sufficiant abundè, ut quisque supra illud tutò incedat, ita in domibus ædificandis certi sunt limites, quos qui attigit certus est &c. ut supra

Vbi quamvis injustè Architectus à Cementario culparetur, multò tamen injustius in re simili ab Authore nostro reprehendor. Verum enim est, in domibus construendis certos esse fines, infra summam firmitatem soli, ultra quos progredi opere pretium esse non solet, iique varii sunt pro magnitudine molis construende: nam & humiliores

case ipsi arena tuto imponuntur; neque hæc minus firma est, ad illas sustinendas, quam saxum, ad altas turres. Sed falsissimum est, in fundamentis Philosophiæ statuendis tales esse aliquos dubitandi limites infra summam certitudinem, in quibus prudenter ac secure conquiscere possimus, Cum enim veritas in indivisibili consistat, potest contingere, ut quod non agnoscimus esse summè certum, quantumvis probabile appareat, sit planè falsum: nec sanè ille prudenter philosopharetur, qui ea scientiæ omnis suæ poneret fundamenta, qua cognosceret esse fortasse falsa. Et vero quid respondebit Scepticis, qui omnes dubitationis limites transcendunt? qua ratione ipsos refutabit? Nempe desperatis, aut damnatis, annumerabit. Egregiè certe: sed quibus illi eum interim annumerabunt? Neque putandum est eorum sectam dudum esse extinctam; viget enim hodie quam maximè, ac ferè omnes, qui se aliquid ingenii præ cæteris habere putant, nihil invenièntes in vulgari Philosophiâ quod ipsis satisfaciât, aliamq; veriozem non videntes, ad Scepticam transfugiunt. Atque ii sunt præcipuè, qui Dei existentiam & humanæ mentis immortalitatem sibi demonstrari exposcunt. Adeo ut valde mali exempli ea sint quæ ab Authore nostro hic dicuntur, præsertim cum eruditus clueat, ostendunt enim ipsum non putare Atheorum Scepticorum errores posse refutari; atque ita illos quantum in se est fulcit, & confirmat. Quippe omnes hodierni Sceptici non dubitant quidem in praxi quin habeant caput, quin 2. & 3. faciant 5. & talia: sed dicunt se tantum iis uti tanquam veris, quia sic apparent; non autem certo credere, quia nullis certis rationibus ad id impelluntur: Et quia non eodem modo ipsis apparet Deum existere, mentemque humanam esse immortalem, ideo his nequidem in praxi tanquam veris utendum putant, nisi prius sibi probata fuerint, rationibus magis certis, quam sint ullæ ex iis, ob quas apparentia omnia amplectuntur. Quæ cum à me sic probata sint, & à nemine ante me, saltem quod sciam, nulla major, & indignior maledicentiâ excogitari posse mihi videtur, quam ea est Authoris nostri, dum in tota hac sua dissertatione, unum illum errorem in quo Scepticorum secta consistit, nempe nimiam dubitationem continuè mihi affingit, & sexcenties inculcat. Estque profecto liberalis in meis peccatis recensendis: etsi enim hic dicat laudem esse non vulgarem Metas promovere, & vadum ab omnibus retro sæculis

ſæculis intentatum pervadere, nullamque habeat rationem ſu-
 ſpicandi, hoc à me factum non eſſe, in eadem illa re de qua agit,
 ut mox oſtendam, Hoc tamen ipſum pro peccato mihi apponit,
 Quia, inquit, eſt ſanè laus eximia, at dum vadum vadari
 poſſit citra naufragium, Nempe vult à Lectoribus credi me ibi
 naufragium feciſſe, ſive errorem aliquem commiſiſſe: quod ta-
 men ipſemet nec credit, nec quidem ulla ratione ſuſpicatur. Nam
 ſanè ſi vel minimam excogitare potuiſſet rationem, ad ſuſpican-
 dum me aliquid erraſſe, in toto illo itinere, in quo mentem à co-
 gnitione propria exiſtentia, ad cognitionem exiſtentia Dei, & di-
 ſtinctionem ſui ipſius à corpore, perduxi, procul dubio ipſam in
 diſſertatione tam longa, tam verboſa, & rationum tam vacua
 non omiſſiſſet; longèque maluiſſet illam proferre, quam mutare
 quaſtionem, ut ſemper fecit, quoties argumentum poſtulabat
 ut ea de re loqueretur, ac ineptè me inducere diſputantem
 An res cogitans eſet Mens. Non habuit itaque rationem ullam ad
 ſuſpicandum me aliquid erraſſe in iis, qua aſſerui, & quibus Sce-
 picorum dubitationem omnium primus everti, Fatetur hoc eximia
 laude dignum eſſe; Ac nihilominus ſatis habet frontis, ut hoc nomine
 me reprehendat, ipſamque illam dubitationem affingat, qua ceteris
 omnibus mortalibus qui eam nunquam reſutarunt, meliori jure
 quam uni mihi tribui poſſet. *Cementarius autem.*

Reſpondebat 5. Peccat defectu. Hoc eſt dum plus molitur
 quàm ſit par, nihil absolvit. Unum te volo teſtem, te judicem.
 Quid præſtititſti apparatu illo magnifico? quid foſſione illa tam
 ſolenni, adeò generali & generoſa, ut ne quidem firmiſſimis
 lapidibus peperceris, niſi hoc tritum, Saxum, quod invenitur
 infra omnem arenam, eſt ſolidum & firmum? Hoc inquam ita
 vel plebecula familiare &c. ut ſupra.

Hicque expectabam, tum à Cementario, tum etiam ab Authore
 noſtro, ut aliquid probaretur: Sed ut ille petebat tantum quid Ar-
 chitectus præſtititſſet foſſione, niſi quod ſaxum retexiſſet, diſſimulando
 ipſum ei ſaxo ſacellum ſuum ſuperſtruxiſſe; ita noſter quaerit dum-
 taxat quid præſtiterim dubiorum rejectione, niſi hoc tritum Cogito,
 ſum: quia nempe pro nihilo ducit, quod ex his, & Dei exiſtentiam,
 & reliqua multa demonſtrarim. Atque unum me vult teſtem,

tam insignis scilicet audacia suæ; ut & alibi, de aliis etiam non veris, ait Credere ad unum omnes. Vbiq; pulpita resonare. Se à præceptoribus suis accepisse, illosque ab aliis, jam inde ab Adamo & talia. Quibus non major debetur fides, quàm juramentis quorundam hominum, qui eò pluribus uti solent, quo id, quod volunt persuadere, magis incredibile, ac falsum putant. Alter vero.

Respondebat 6. Peccat commune peccatum, quod in cæteris arguit. Nempe miratur mortales omnes omninò hæc dicere, & ponere tam confidenter, Satis firma est arena quæ nos sustinet. Hoc solum in quo stamus non movetur &c. Et se ipsam non miratur, dum pari confidentia dicit, Arena est rejicienda &c.

Quod non magis erat ineptum, quàm quod Author noster in re simili affirmat.

Respondebat 7. Peccat peculiare sibi peccatum. Nempe quod cæteri hominum aliquatenus firmum habent, & sufficienter, terram in qua stamus, arenam, lapides; illa singulari sibi consilio oppositum, fossam scilicet ex qua arena lapides & reliqua sublata sunt, non modò pro re firma, sed pro tam firma, ut in ea fundari possit solidissimum sacellum, sumit, eoque nititur usque eò, ut hoc si fulcrum removeris in vultum procumbat.

Vbi non magis hallucinatur, quam Author noster, dum immemor est verborum Nec pones, nec negabis, &c.

Respondebat 8. Peccat imprudens. Nempe non advertens instabilitatem soli esse gladium ancipitem, dum alteram fugit aciem, ab altera læditur. Arena non est illi solum latis stabile; quia illam removet, & ponit oppositum, fossam scilicet arena vacuum, atque in hac fossa tanquam si esset res firma, dum imprudens nititur, vulneratur.

Vbi rursus meminisse tantum oportet verborum, Nec pones nec negabis. Hocque de gladio dignius est sapientia Cementarii, quam Authoris nostri.

Respondebat 9. Peccat prudens, dum sciens, ac volens, & monita occæcat sese, & voluntaria rejectione eorum, quæ sunt necessaria ad ædificandas domos, sua deludi se sinit regula,

non modò id conficiens quod non intendit, sed illud etiam, quod maximè reformidat.

Quod quam verum esset de Architecto constructio sacelli; & quam simile verum sit de me, qua demonstravi declarant.

Respondebat 10. Peccat commissione, dum, quod vetat solenni edicto, redit ad vetera, & contra leges fossionis, res mit rejecta. Sat recordaris.

Quod imitando Author noster non recordatur verborum Nec pones, nec negabis &c. Alioqui enim qua fronte fingeret, id solenni edicto vetitum, quod nequidem negandum esse prius dixit.

Respondebat 11. Peccat omissione, dum quod præscribit, uti firmamentum, Summoperè cavendum est, ne quid ut verum admittamus, quod non possimus probare verum esse, non semel prætergreditur, impune assumens, uti summè certum & verum, nec probans, Arenosum solum non satis firmum est ad ædificia sustinenda, & alia id genus.

Vbi planè, ut Author noster, hallucinabatur, applicans fossioni, ut noster dubiorum rejectioni, quod pertinet tantum ad structionem, tam adificiorum, quam Philosophia: Verissimum enim est nihil admittendum esse ut verum, quod non possimus probare esse verum, cum de eo statuendo, vel affirmando questio est; sed cum tantum de effodiendo, vel abdicando, sufficit quod suspicemur.

Respondebat 12. Ars illa aut nihil habet boni, aut nihil novi, plurimum verò superflui. Etenim, 1. si dicat, sua illa rejectione arenæ se intelligere fossionem illam qua cæteri utuntur Architecti, dum arenam non rejiciunt, nisi quatenus non est satis firma ad ædificiorum molem sustinendam, Boni aliquid dicet, sed nihil novi, nec nova erit illa fossio, sed vetus, & omnium Architectorum ad unum.

2. Si fossione illa arenæ ita velit amandari omnem arenam, ut tollatur, & nihil ejus retineatur, & ea tanquam nulla, aut ejus opposito, nempe vacuitate loci quem illa prius implebat, tanquam re solida & firma utamur; Novi dicet aliquid, sed nihil Boni, eritque fossio illa quidem nova, sed spuria.

3. Si dicat se vi & momento rationum id conficere certò & evidenter, Ego sum peritus Architecturæ, illamque exerceo;

& ta-

& tamen qua talis nec sum Architectus, nec Cæmentarius, nec bajulus, sed res ab iis sic abducta, ut possim intelligi, nondum intellectis illis, perinde atque intelligitur animal, sive res sentiens, nondum intellecta re hinniente, rugiente, &c. Boni aliquid dicet, sed nihil Novi, cum id ubique compita resonent, ac disertis verbis doceant quotquot homines aliquos censent Architecturæ esse peritos; ac, si Architectura etiam parietum constructionem complectitur, ut illi quoque Architecturam sciant, qui calcem cum arena temperant, qui lapides cædunt, qui materiam apportant, quotquot existimant operarios id agere, hoc est ad unum omnes.

4. Si dicat probatum à serationibus validis, & meditati se revera existere, & esse Architecturæ peritum, & dum existit, non existere reapse Architectum, non Cæmentarium, non bajulum. Novi dicet aliquid, sed nihil boni, & nihilo plus quam si diceret existere animal, nec esse tamen leonem, aut vulpem, &c.

5. Si dicat se ædificare, hoc est Architectura uti in ædificiis construendis, & sic ædificare ut suam illam actionem actu reflexo intueatur, & consideret, adeòque sciat & consideret se ædificare (quod verè est esse conscium, & actus alicujus habere conscientiam) id verò esse proprium Architecturæ, sive artis quæ sit posita supra peritiam bajulorum, eoque pacto se esse Architectum, dicet quod nondum dixit, & quod debuit dicere, & quod expectabam ut diceret, & quod sæpius sæpè, ubi vidi parturientem sed inani conatu, volui suggerere, dicet inquam boni aliquid sed novi nihil, cum illud nos à nostris olim præceptoribus acceperimus, & illi à suis, atque opinor alii ab aliis, jam inde ab Adamo.

Id porro si dicat, quæ & quanta supererunt? quæ redundabunt? quanta battologia? quæ machinæ aut ad pompam aut ad præstigias? Quorsum arenæ instabilitas, & terræ commotiones, & Lemures, sive inania terriculamenta? quis finis fossionis illius adeò profundæ, ut ne nobis plus residui esse patiatur quam hilum? Cur peregrinationes tam longæ, ita diuturnæ, exteras in oras, procul à sensibus, umbras inter & spectra? Quid faciunt illa

illa tandem ad stabiliendum sacellum, perinde quasi stare illud non possit, nisi omnia susque deque vertantur? sed cur interpolationes materiaram tot ac tantæ, ut veteres ponantur, eligantur novæ, iisque abjectis rursus veteres assumantur? An fortè, ut dum sumus in templo, vel coram magnatibus, aliter nos gerere debemus, quàm in gurgustio vel popina, ita hæ novorum arcanorum novæ sunt cerimonix? At quin illa procul amissis ambagibus, nitidè, clarè, breviter, sic verbo veritatem exhibuit. Ædifico, habeo istius ædificationis conscientiam, ergo sum Architectus?

6. Denique si dicat domos construere, earum cubicula, cellas, porticus, janus, fenestras, columnas, & reliqua mente præordinare, disponere, ac deinde ad ea construenda materiariis latomis, cæmentariis, scandulariis, bajulis, operariisque cæteris præesse, ipsorumque opera dirigere, ita esse proprium Architecti, ut nulli prorsus alii artifices id possint, novi dicet aliquid, sed nihil boni, & illud quidem gratis & ingratis, nisi fors aliquid asservat & abscondit (quod unum superest perfugium) suo tempore velut è machina stupentibus exhibendum. At illud quamdiu est, ex quo expectatur? ut planè sit desperandum.

Resp. ult. Hic vereris opinor arti illi tuæ, quam amas, quam amplecteris. Ignosco, quam uti filiulam oscularis tuam, times ut ne, quia tot peccatorum feci ream, quia ut ipse vides, rimas agit & undique diffluit, veteres ad testas abjiciendam putem. Ne vereare, amicus sum. Vincam expectationem tuam, aut sanè fallam; Silebo & expectabo. Novite, & aciem ingenii tui acrem, ac perspicacem. Ubi temporis aliquid ad meditando acceperis, ac maximè ubi regulam illam tuam fidam secreto in recessu consulueris, pulverem excuties, sordes abluet, tersam, & politam Architecturam nostris sistes aspectibus. Interea hoc habe, meque audi tuis dum quæsitis pergo respondere, iisque complector benè multa, quæ brevitatis studio perstrinxi leviter, ut ea, quæ fornices attinent quæ fenestrarum aperturas, quæ columnas, quæ porticus, & similia. Sed en Pro-gramma novæ Comædix.

An possit instaurari Architectura.

Quæris 3. an * Ad qua verba cum pervenisset, aliquot ejus amici, videntes nimiam invidentiam, & odium, quibus percellabatur, jam planè in morbum transisse, non passi sunt ipsum diutius ita in plateis declamare, sed protinus ad Medicum deduxerunt.

Ego certè non ausim quidquam tale de Authore nostro suspicari: sed pergam tantum hic notare, quàm accuratè illum in omnibus sit imitatus. Eodem planè modo agit judicem, integerrimum scilicet, ac valdè circumspèctè ac religiosè caventem, ne quid temerè pronunciet, Cum postquam undecies me condemnavit, ob id unum quod dubia rejecerim, ad certa stabilienda; & quasi fossas fecerim, ad jacienda aedificii fundamenta, duodecima demum vice rem examinat, aitque 1. Si eam intellexerim, ut revera scit me intellexisse, patetque ex verbis Nec pones nec negabis &c. ab ipso mihi tributis: tunc quidem me aliquid Boni habere sed nihil Novi; 2. Si verò intellexerim alio illo modo, ex quo præcedentia undecim peccata desumpsit, & quem tamen ab omni sensu meo tam remotum esse novit, ut supra in 3. S. prima suæ questionis induxerit me de ipso cum admiratione ac risu dicentem, Id sano homini quî veniat in mentem? Tunc me scilicet aliquid Novi habere sed nihil Boni. Quis unquam in conviciando, non dicam tam impudens, tam mendax, tam veri omnis verisimilisque contemptor; sed tam imprudens & immemor fuit, ut in meditata, atque elaborata dissertatione, sexcenties unam & eandem opinionem alicui exprobraret, à qua fassus esset, in principio ejusdem dissertationis, illum ipsum, cui eam exprobrabat, aded abhorrere, ut ipsam nulli homini sano in mentem venire posse putaret?

Quantum ad questiones quæ sequuntur (n. 3. 4. 5.) tam apud Authorem nostrum quàm apud Cementarium, nihil planè ad rem pertinent, nec à me vel Architecto unquam sunt motæ; Sed verisimile est ipsas primùm à Cementario fuisse excogitatas, ut, cum nihil eorum quæ ab Architecto facta fuerant auderet attingere, ne imperitiam suam nimis declararet, aliquid tamen amplius quam solam ejus fossionem reprehendere videretur; Authoremque nostrum illum
etiam

etiam hac in parte esse imitatum. 3. Cum enim ait, rem cogitantem posse intelligi non intellecta mente, nec animo, nec corpore, non melius philosophatur quam Camentarius, cum ait Architectura peritum non esse magis Architectum, quam Camentarium, aut Bajulum, & sine ullo ex iis posse intelligi. 4. Ut etiam sanè aequè ineptum est, dicere rem cogitantem euisere non existente mente, quam Architectura peritum non existente Architecto (saltem cum sumitur nomen mentis ut illud usu consentiente à me sumi significavi) Et non magis repugnat rem cogitantem existere sine corpore, quam Architectura peritum sine Camentario, vel Bajulo. 5. Item cum ait non sufficere, quòd substantia aliqua sit cogitans, ut sit posita supra materiam, & planè spiritualis, quam solam vult vocari mentem; sed insuper requiri ut actu reflexo cogitet se cogitare, sive habeat cogitationis suae conscientiam, aequè hallucinatur ac Camentarius, cum ait Architectura peritum debere actu reflexo considerare se habere illam peritiam, priusquam esse possit Architectus: Etsi enim revera nemo sit Architectus qui non sapè considerarit, aut saltem considerare potuerit, se habere adificandi peritiam, manifestum tamen est istam considerationem non requiri ut sit Architectus: Nec magis etiam similis consideratio, sive reflexio requiritur, ut substantia cogitans sit posita supra materiam. Etenim prima quævis cogitatio per quam aliquid advertimus, non magis differt à secunda per quam advertimus nos istud prius advertisse: quàm hac à tertia per quam advertimus nos advertisse: nec ulla vel minima ratio afferri potest, si prima concedatur rei corporea, cur non etiam secunda. Quapropter notandum est Authorem nostrum, multò periculosius errare hac in parte quam Camentarium: tollendo enim veram & maximè intelligibilem differentiam, quæ est inter res corporeas & incorporeas, quod nempe hæc cogitent, illa non item, & aliam in ejus locum substituendo, quæ nullo modo essentialis videri potest, quod nempe hæc considerent se cogitare, illa non considerent, facit omne quod in se est ad impediendum ne realis humane mentis à corpore distinctio intelligatur. 6. Minus etiam est excusandus quod brutorum animalium causa faveat, eisque non minus quam hominibus cogitationem tribui velit, quam Camentarius quod sibi, & sui similibus, Architectura peritiam, non minus quam Architectis arrogare sit conatus.

Ac denique in omnibus satis apparet, utrumque eodem modo, non quid verum aut verisimile esset cogitasse, sed tantummodo quid fingi posset ad detrahendum de inimico, illumque apud eos qui ipsum non nosset, nec de rei veritate curiosius inquirere curarent, ut planè imperitum & stultum describendum. Et quidem appositè Historicus Cementarii, ad insanam ejus invidiam exprimendam refert illum Architecti fossionem, ut apparatus magnificum, extulisse, saxum verò fossione ista reiectum, sacellumque ipsi superstructum, ut rem nullius momenti contempserit; nec minus tamen pro amicitia, & singulari erga ipsum voluntate gratias egisse, &c. Itemque in conclusione inducit ipsum egregia hæc epiphonemata profertentem. Id porro si dicat, quæ & quanta supererunt? quæ redundabunt? quanta battologia? quæ machinæ aut ad pompam aut ad præstigias? &c. Et paulo post. Hic vereris opinor arti illi tuæ, quam amas, quam amplecteris. Ignosco &c. Itemque Ne vereare amicus sum &c. Hæc enim omnia Cementarii morbum tam graphice representant, ut nihil ad id aptius ab ullo poeta fingi potuisse videatur. At mirum est Authorem nostrum eadem omnia tanto cum affectu imitari, ut quid ipse agat non advertat, illoque cogitationis actu reflexo, quo mox aiebat homines à brutis distingui, non utatur. Non enim profecto diceret nimium esse apparatus verborum in meis scriptis, si consideraret quanto majorem habeat, ad unicam dubitationem de qua egi, non dico impugnandam, quia nullis rationibus impugnat, sed, liceat uti verbo duriusculo, quia nullum aliud æquè aptum ad rei veritatem exprimendam occurrit, allatranda, quàm ego ad eandem proponendam. Nec etiam battologia meminisset, si adverteret quàm proluxa, quàm superflua, quàm inani loquacitate usus sit in tota sua Dissertatione, in cujus tamen fine affirmat se brevitati studuisse. Quia vero ibidem ait se mihi esse amicum, ut quam amicissimè cum ipso agam, quemadmodum Cementarius ab amicis suis ad Medicum ductus fuit, ita ego hunc nostrum Superiori suo commendabo.

Admodum

Admodum Reverendo Patri

P A T R I D I N E T

Societatis Iesu

Præposito provinciali per Franciam

R E N A T V S D E S G A R T E S S. D.

Um nuper R. P. Mercenno per literas significafem me valde cupere, ut dissertatio, quam audiebam à R. P. * in me scriptam esse, vel ab ipso R. P. * in lucem ederetur, vel saltem ad me mitteretur, ut eam cum reliquis objectionibus ab aliis ad me missis edi curarem, rogassemque ut hoc, vel ab illo, vel certè, quia æquissimum esse judicabam, à Reverentia tua impetrare conaretur: Respondit se literas illas meas R. tuæ legendas tradidisse; ipsasque non modò tibi fuisse gratas; sed & multa singularis prudentiæ, humanitatis, ac benevolentia erga me tuæ signa sibi à te esse demonstrata. Hocque etiam re sum expertus, quia statim postea ista dissertatio ad me fuit missa. Quæ me non modò ad agendas tibi maximas gratias impellunt, sed etiam ad opinionem meam de illa dissertatione liberè aperiendam, simulque ad consilium de studiorum meorum instituto petendum invitant. Equidem cum primùm illam in manibus meis tenui, tanquam de magno thesauro gauderam: Nihil enim mihi optatius est quàm, vel opinionum meorum certitudinem experiri, si fortè à magnis viris examinatae nulla in parte falsæ reperiatur; vel saltem errorum admoneri, ut ipsos emendem. Et quemadmodum in corporibus bene constitutis talis est partium omnium inter se communicatio & consensus, ut singulæ non suis privatis viribus tantùm utantur; sed præcipuè etiam commune quoddam sit totius robur, quod ad unamquamque dum operatur accedit: Ita cum scirem quàm arcta

soleat esse inter omnes vestros animorum conjunctio, non
 unius R. P. * dissertationem, sed totius Societatis æquum, &
 accuratum de opinionibus meis judicium habere me arbitra-
 bar. Vbi verò illam legi plane obstupui, & longe aliud mihi de
 ipsa credendum esse cognovi. Nam sane, si profecta esset ab
 Authore, qui eodem spiritu, quo tota vestra Societas, regeretur,
 major, aut saltem non minor in ea benignitas, & mansuetudo,
 & modestia, quàm in privatorum eadem de re scriptis, appare-
 ret: At contrà si cum aliorum in meas meditationes objectioni-
 bus conferatur, nemo non crederet illas potius à Religiosis factas;
 hanc tunc tanta cum acerbitate scriptam esse, ut ne privatum
 quidem, & nullis specialibus votis magis quàm reliquos homi-
 nes ad virtutem impulsus decere possit. Appareret etiam
 amor Dei, ejusque promovendæ gloriæ desiderium ardens: At
 contra principia ex quibus existentiam Dei & humanæ animæ
 à corpore distinctionem deduxi, magno in ea studio, contra rã-
 tionem ac veritatem, falsa autoritate ac figmentis impugnan-
 tur. Appareret quoque doctrina, & ratio, & ingenium: At, nisi
 forsan latinæ linguæ notitiam, qualem olim plebecula Romæ
 habebat, pro doctrina numeremus, nullam plane in ea inveni;
 nullumque ratiocinium non illegitimum, aut falsum; nec etiam
 ullum acumen ingenii, quod non cæmentario dignius sit, quàm
 patre Societatis. Omitto prudentiam, cæterasque virtutes,
 quæ cum in societate vestra eximiæ sint, nullæ tamen in ista
 Dissertatione apparent, nec ullum vel minimum sui odorem
 in ipsam transfuderunt. Sed appareret saltem veritatis reve-
 rentia, & probitas, & candor: At contrà patet ex notis, quas ei
 adjunxi, nullum convicium fingi posse ab omni veri specie ma-
 gis remotum, quàm id totum quod mihi in ipsa exprobratur.
 Ac proinde ut magna unius partis à communi totius corporis
 lege dissensio indicat ipsam morbo aliquo sibi peculiari labora-
 re; ita omnino ex dissertatione R. P. * manifestum est ipsum ea
 sanitate non frui, quæ in reliquo vestro corpore existit. Neque
 verò minoris facimus, vel caput, vel totum hominem, ob id
 quod fortè pravi humores; contra ejus voluntatem, ac citra
 cupam, in pedem, aut digitum influxerint; sed contra æstima-
 mus

mus constantiam, ac virtutem cum dolorem curationis ferre non recusat: Et nemo unquam contempfit C. Marium quod varices in cruribus haberet; sed non minus sæpe laudatur quod unam forti animo secari sit passus, quàm op septem suos consulatus, & plurimas victorias ab hostibus reportatas. Eodemque modo, cum non ignorem quàm pio & paterno affectu omnes tuos prosequaris, quò deterior dissertatio illa mihi videtur, eò pluris facio integritatem, ac prudentiam tuam, quod illam ad me mitti volueris, eòque magis totam Societatem suspicio, & colo. Sed quia ipsemet R. P. * suam Dissertationem ad me mittendam dedit, ne temere videar id judicare illum spontè non fecisse, quid me ad hoc credendum impellat, & simul omnia quæ mihi hæctenus cum ipso intercesserunt enarrabo. Scripsit jam antè anno 1640. alios quosdam in me tractatus de Opticis, quos audio ipsam discipulis suis legisse, ac etiam exscribendos dedisse, non fortè omnibus, id enim ignoro, sed saltem nonnullis (nempe, ut credibile est, maxime charis & fidelibus, cum enim ab uno, in cujus manibus visæ fuerant, exemplar peti curassem, non potuit impetrari) Deinde theses de iis edidit, quas per triduum in collegio vestro Parisiensi, magno cum apparatu, & insolita celebritate ventilavit: Vbi quidè de nonnullis etiam aliis rebus, sed præcipue de meis opinionibus disputavit, multasque de me (nempe haud difficiles de absente) victorias reportavit. Quin & vidi velitationem, sive præfationem istarum disputationum initio recitatam, & à R. P. * elucubratam, in qua de nulla plane alia re quàm de me impugnando agebatur, & nullum tamen verbum ut meum reprehendebatur, quod unquam scripserim aut cogitarem, quodque non sit tam aperte absurdum, ut non magis, quam ea quæ in dissertatione mihi affingit, ulli homini sano venire possit in mentem, ut notis in ipsam factis, & ad authorem quem nondum sciebam esse ex Societate, privatim missis, tunc explicui. In thesibus autem non modò quasdam meas opiniones falsas esse ajebat, quod sane cuilibet licet, præsertim si rationes habeat ad id probandum; sed etiam, ut candore solito uteretur, verborum quorundam significationes mutabat, ut exempli cau-

fa angulo, qui hætenus ab opticis *Refractus* fuit appellatus, dabat nomen anguli *Refractionis*, pari acumine, quo in sua Dissertatione per corpus dicit à se intelligi id quod cogitat, & per animam id quod est extensum; Atque hujus artificii ope, nonnulla mea inventa, verbis, à meis valde diversis, expressa, tanquam sua proferebat, meque, tanquam si de illis aliud quid plane ineptum sensissem, arguebat. Quorum ubi fui admonitus, dedi statim literas ad R. P. Rectorem ejus Collegii, quibus rogabam, *ut quandoquidem opiniones meae dignæ visæ fuerant quæ ibi publicè refutarentur, me quoque non indignum judicaret ad quem refutationes istas mitteret, quique inter vestros discipulos censerî possem;* Aliaque multa addebam quibus omninò mihi videbar id debere impetrare, ut inter cætera, *quòd longè malim à vestris quàm ab ullis aliis doceri, quia vos ut Præceptores adhuc meos, & totius meæ primæ ætatis institutores unicos, summopere colo & observo;* Quodque tam expressè in Dissertatione de Methodo pag. 75. rogârim omnes ut me errorum quos in scriptis meis invenirent monere dignarentur, tamque paratum ad illos emendandos me esse ostenderim, *ut non putârim quemquam fore, præsertim religiosam vitam professum, qui me mallet absentem apud alios erroris condemnare, quàm mihimet ipsi meos errores ostendere, de cujus saltem charitate erga proximum non mihi liceret dubitare.* Ad quæ, non ipse R. P. Rector, sed R. P. * principio respondit se tractatus suos, sive rationes quibus meas opiniones impugnabat, intra octiduum esse missurum; Ac paulò post alii quidam Patres Societatis idem intra sex menses ejus nomine promiserunt: fortè quia cum tractatus istos non probarent (expressè enim eorum quæ ab illo in me suscepta fuerant conscios se non fuisse fatebantur) id temporis ad illos emendandos requirebant; Ac denique R. P. * literas ad me dedit, non solum sua manu scriptas, sed etiam communi Societatis sigillo munitas, ut tunc tandem illum ex Superiorum voluntate scribere appareret: iisque significavit 1. sibi à R. P. Rectore præceptum esse, *ut cum litera quas ad illum scripseram se præsertim spectarent, ipse ad eas responderet, sui que instituti rationem aperiret.* 2. Nullum à se suscipi, sed nec iri susceptum peculiare prælium adversus meas opiniones, 3. Quod nihil

dedisset

dedisset petitioni quam proposui Methodi p. 75. id sua tribuendum ignorantia, quia Methodum non perlegerat. 4. De Notis meis in suam prolusionem se nihil addere, ab eo quod pridem significarat, fuissetque scripturus, nisi aliter suavisent amici, hoc est, nihil omnino, quia nihil antea significarat, nisi tantum se rationes, quas contra me habebat, esse missurum, adeo ut tantum per hæc verba declararet se nunquam eas esse missurum, quia disuaseraut amici. Ex quibus omnibus etsi erat manifestum illum summo de me maledicendi studio flagrasse; Idque privato consilio, & non consentientibus reliquis Patribus Societatis suscepisse, ac proinde alio quam vos spiritu agi; Et denique nihil minus velle, quam ut ea videam, quæ in me scribit: Etsi etiam mihi valde indignum videretur hominem religiosum, cum quo nulla mihi unquam inimicitia, nec quidem notitia intercesserat, tam publicè, tam apertè, tam insolenter de me maledixisse, nihilque aliud habere excusationis, quam quod diceret se Dissertationem meam de Methodo non legisse, quod quàm verum esset, clarè patebat ex eo, quod Analysin meam, tum in thesibus, tum in prolusione, aliquoties reprehendisset, quamvis nullibi de ipsa egissem, nec quidem nomen Analyseos scripseram, præterquam in ea Dissertatione de Methodo quam se non legisse fingeat. Verumtamen quia se in posterum quieturum esse promittebat, libenter præterita dissimulabam. Et minimè mirabar R. P. Rectorem nihil severius pro prima vice in illum decrevisse, quàm ut ipsemet mihi facti sui rationem aperiret, atque ita non occultè fateretur, se nihil eorum, quæ contra me in thesibus, disputatione, ac tractatibus suis magno cum fastu protulerat, coram me tueri posse; nihilque habere, quod ad Notas, quas in ejus velitationem scripseram, responderet. At certè miror hunc R. P. * tanto me lacessendi desiderio arsisse, ut quamvis ei prior illa velitatio tam parum feliciter successisset; atque ex quo nullum se peculiare prælium in meas opiniones suscepturum esse promiserat, nihil mihi novi cum illo, vel alio ullo ex vestris intercessisset, Dissertationem tamen suam postea scripserit. Nisi enim in ea peculiare prælium adversus meas opiniones contineatur; ne-

scio certè quidnam sit in opiniones alicujus præliari : Nisi for-
 san eo nomine se excuset, quod non revera meas opiniones, sed
 alias planè insanas mihi à se per calumniam affectas impugnet ;
 Vel etiam quod non sperarit illam unquam ad manus meas esse
 perventuram. Nam sane patet ex stylo non eo instituto fuisse
 conscriptam, ut objectionibus in meas Meditationes factis an-
 numeraretur ; Patetque etiam ex aliis illis tractatibus quos
 à me noluit videri, quid enim in iis pejus quàm in ipsa potuit
 esse ? Patet denique ex mira ejus licentia opiniones à meis
 quammaximè diversas mihi affingendi : neque enim tanta
 usus fuisset, si hoc sibi unquam à me publice exprobratum iri
 putasset. Ideoque quod ipsam acceperim non sane illi, sed
 Societati, ac tibi, maximas gratias habeo, atque ago, Vellemque
 ut ea qualiscunque occasio, quæ mihi nunc datur gratiam referendi,
 cum ejus in me injuriarum dissimulatione, potius quàm cum aliqua ultione,
 conjungi posset : ne id mea causa facere videar, quod revera non
 committerem, nisi etiam ad laudem Societatis, & tuam, veritatumque
 scitu perutilium patefactionem conducere existimarem. Sed cum R. P. *
 Mathesim doceat in vestro Collegio Parisiensi, quod spectari potest
 ut primarium totius orbis terrarum, Mathesis autem sit facultas,
 qua ego præcipue uti dicor, ut nullus est in tota vestra Societate
 qui auctoritate sua plus possit ad meas opiniones impugnandas,
 ita nullus etiam est cujus errores ea in re admissi facilius vobis
 omnibus tribuerentur, si de ipsis tacerem. Multi enim sibi
 persuaderent illum unum ex universo vestro corpore fuisse delectum,
 ad judicium de meis ferendum, ideoque non minus ei soli, quàm
 vobis omnibus simul sumptis, hac de re credi oportere; nec etiam
 aliter de vobis, quàm de ipso esse judicandum. Ac præterea
 consilium sequutus est ut ad cognitionem veritatis aliquandiu
 impediendam & retardandam valde efficax, sic ad ipsam planè
 suppressendam non sufficiens, quodque cum tandem detegeretur
 nullo vobis honori esset. Quippe non conatus est meas opiniones
 rationibus refutare, sed alias plane ineptas & absurdas, verbis
 ferè meis expressas, pro meis proposuit, ac tanquam refutatione
 indignas derisit. Quo artificio

cio facillè omnes eos, qui me non nôrunt, nec scripta mea viderunt, ab iis legendis avertisset; ac etiam eos, qui viderunt quidè, sed nondum satis intelligunt, hoc est, fere omnes qui viderunt, ab ipsis ulterius examinandis revocâisset; nunquam enim suspicati fuissent hominem religiosum, præsertim ex vestra Societate, adeò confidenter opiniones pro meis proponere, & irridere, quæ revera meæ non essent. Atque ad hoc multum juvisset, quod suam dissertationem non palam omnibus, sed privatim tantum amicis suis lectitâisset: ita enim facile cavisset, ne ulli eam viderent, qui possent ejus figmenta dignoscere: ac cæteri majorem ei fidem ideo habuissent, quod putâissent, cum nolle ipsam in lucem edere ne famæ meæ noceret, ac mihi esse amicum. Nec interim fuisset periculum ne à non satis multis legeretur: Nam si tantum Sociis suis, in vestro Parisiensi Collegio, id quod sperabat persuasisset, hinc facillè ad omnes alios vestræ Societatis, toto orbe sparsos, eadem opinio transiisset; atque ab his etiam ad alios homines ferè omnes qui Societatis vestræ authoritati credidissent. Nec sanè mirarer si hoc contigisset: nam cum vestri sint semper suis quisque studiis quammaximè occupati, fieri non potest, ut singuli examinent omnes novos libros, qui quotidie magno numero prodeunt in lucem, sed crediderim expectari judicium ejus qui primus ex Societate quemque librum legendum suscipit, ac prout ille de eo judicat, cæteros postea, vel etiam legere, vel abstinere. Iamque mihi videor ejus rei fecisse experimentum circa tractatum quem edidi de Meteoris; cum enim partem Philosophiæ contineat, quæ nisi admodum fallor accuratius, & verius in ipso explicatur, quàm in ullis scriptis aliorum, nullam puto esse causam cur Philosophi, qui Meteora singulis annis in unoquoque ex vestris Collegiis docent, illum prætermittant, quàm quia forte, falsis de me R. P. * judiciis credentes, nunquam legerunt. At quando tantum illa ex meis, quæ ad Physicam aut Mathesim pertinebant, impugnavit, parum curavi; cum autem in sua Dissertatione principia illa Metaphysica, quorum ope Dei existentiam, realemque humanæ animæ à corpore distinctionem demonstravi, non rationibus, sed maledictis evertenda suscepit,

harum veritatum cognitio tanti est momenti, ut nemini probo possit displicere, quod ea quæ de illis scripsi pro viribus defendam. Nec sanè difficulter id præstabo, cum enim mihi nihil aliud quàm nimiam dubitationem objecerit, non opus est ad ostendendum quàm injustè ipsam mihi affingat, ut referam loca omnia mearum Meditationum, in quibus eam diligenter, ac, ni fallor, accuratius quàm ullus alius cujus scripta habeamus, refutavi & sustuli; Sed satis est si moneam ejus quod expresse scripsi initio meæ responsionis ad tertias Objectiones, Nempe nullas dubitandi rationes fuisse à me propositas, eo fine ut ipsas persuaderem, sed contrà ut refutarem: eodem planè modo quo Medicinæ scriptores morbos describunt quorum curandorum Methodum volunt docere. Quis tam audax, & tam impudens in calumniando unquam fuit, ut accusaret Hippocratem, aut Galenum, quod causas ex quibus morbi nasci solent exponant, atque inde concluderet, ipsos nihil aliud docere quàm Methodum ægotandi? Certè qui tantam in R. P. * audaciam fuisse sciunt, non facile sibi persuaderent ipsum hac in re privato tantùm consilio usum esse, nisi ego ipse testarer; notumque facerem quo pacto, & ea quæ prius in me scripserat non probata sint à vestris, & ultima ejus dissertatio tuo jussu ad me fuerit missa: Quod cum nullibi commodius possim quàm in hac epistola, non abs re esse puto eam simul cum notis meis in Dissertationem, edi curare.

Atque, ut ego etiam ex ipsa fructum percipiam dicam hinc aliquid de Philosophia quam conscribo, & quam, nisi quid obstiterit, post annum unum aut alterum in lucem edere decrevi. Cum anno 1637. nonnulla ejus specimina vulgarem nihil non facere conatus sum ut præcaverem invidiam, quam mihi, licet indigno, imminere advertēbam; Hæc causa fuit cur nomen meum istis speciminibus præfigi noluerim, non, ut quibusdam forte visum est, quod rationibus in iis contentis non fiderem, vel eorum me puderet; Hæcque etiam fuit causa, cur declararim expressis verbis in Dissertatione de Methodo pag. 66. mihi non in animo esse ut dum viverem Philosophia mea vulgaretur. Quo in instituto adhuc manerem, si ut sperabam,

& ratio postulabat, hoc me, saltem aliqua ex parte, invidia liberasset. At plane secus accidit. Ea enim est fortuna speciminum meorum, ut, quamvis non à multis intelligi potuerint, quia tamen à nonnullis, iisque maximè ingeniosis, & doctis, qui ea dignati sunt examinare curiosius, multas veritates, nondum antè vulgatas, continere comperta sunt, hæc fama transferit ad multos, qui statim idè sibi persuaserunt me aliquid in Philosophia certi, & nullis controversiis obnoxii posse explicare. Unde sequutum est, ut maxima quidem pars, nempe non tantum ii qui extra scholas liberè philosophantur, sed plerique etiam ex iis qui docent, præsertim juniores, & qui magis ingenio, quàm immeritâ doctrinæ famâ, nituntur, ac verbo omnes qui amant veritatem, integram à me Philosophiam in lucem edi oprârint. Sed alia pars, ii scilicet qui docti videri malunt quàm esse, jamque aliquod nomen inter eruditos ex eo se habere putant, quod de scholæ controversiis acriter disputare didicerint, timentes ne detecta veritate controversiæ istæ abrogenentur, ac simul eorum doctrina omnis abeat in contemptum, meaque Philosophiæ editione veritatem detectum iri existimantes, non ausi quidem sunt apertè ostendere se non cupere ut ederetur, sed summâ in me invidiâ exarserunt. Et quidem perfacile mihi fuit hos ab aliis distinguere: qui enim Philosophiam meam optârunt, optime recordati sunt, me de illa, dum viverem, non vulganda consilium sumpsisse, ac nonnulli etiam sunt conquesti, quod eam mallet nepotibus quàm coævis meis concedere, quanquam omnes ingenui, causam cur id facerem advertentes, & mihi non deesse voluntatem publicis commodis serviendi, non ideo minus me amârint? Qui autem ipsam timuerunt, nullo modo id recordati sunt, aut saltem credere noluerunt, sed contrâ supposuerunt, ejus me editionem promississe. Hinc vocabar apud illos *celebris promissor*; Hinc comparabar nonnullis, qui librorum, quos à se scribi simulabant, editionem per multos annos frustra minati sunt? Hincq; etiam R. P.* ait hoc *tandiu à me expectari, ut deinceps sit desperandum*: ridiculè profectò, si putat aliquid ab homine nondum sene potuisse diu expectari, quod ab aliis in multis sæculis nondum

est præstitum; ac imprudenter, quod ubi me conatur vituperare, talem esse concedat, ut id à me intra paucos annos diu potuerit expectari, quod ego ab illo intra sexcentos, si tandiu vita utriusque prorogaretur, non expectarem. Huiusmodi autem homines cum plane sibi persuaderent me decrevisse Philosophiam illam, quæ à metuebant, emittere, statim atque esset parata, non modò eas opiniones quæ in scriptis jam à me editis explicantur, sed etiam præcipue istam ipsam Philosophiam, sibi nondum cognitam, multis maledictis, qua occultis, qua etiam apertis & publicis sunt prosequuti, ut scilicet vel me ab ea edenda absterrent, vel editam statim everterent, & tanquam in canis suffocarent. Risi quidem initio illorum conatus, & quanto vehementiores in meis impugnantibus esse animadverti, tanto plures me ab ipsis fieri exillimavi: Sed ubi eorum numerum indies augeri vidi, atque, ut fit, multo diligentiores eos esse ad occasiones mihi nocendi quærendas, quàm ullos benevolentes ad me protegendum, veritus ne fortè clandestinis moliminibus aliquid possint, ac ne otium meum magis inturbent si permaneam in instituto Philosophiam meam non edendi, quàm si apertè ipsis me opponam; At, præstando id totum quod timent, ne amplius timendum habeant efficiam, Pauca illa omnia, quæ de Philosophia cogitavi, publici iuris facere institui, ac contendere, ut, si vera sint, à quam plurimis recipiantur. Quapropter illa non eodem ordine ac stylo proponam, quo magnam eorum partem ante conscripsi eo in tractatu, cuius argumentum in Dissertatione de Methodo explicui, sed alio ad scholarum usum magis accommodato, brevibus scilicet articulis singulas quæstiones includendo, talique ordine ipsas exequendo, ut sequentium probatio ex solis præcedentibus dependeat, omnesque in unum corpus redigantur. Qua ratione spero me veritatem, eorum omnium de quibus in Philosophia solet disputari, tam clarè esse expositurum, ut quicumque illam quærent, perfacile ipsam ibi sint inventuri. Quærent autem profectò veritatem juvenes omnes cum primum ad discendam Philosophiam se accingunt; Quærent etiam illam cæteri omnes cujuscunque ætatis, cum soli apud se de rebus Philosophicis

phicis meditantur, easque in proprium usum examinant; Sed & Principes omnes, & Magistratus, aliive qui Academias aut Gymnasia instituunt, sumptusque suppeditant ut Philosophia in iis doceatur, non nisi veram, quantum fieri potest, volunt doceri; nec patiuntur dubias, & controversas opiniones ibi ventilari, ut ex disputandi consuetudine subditi magis contentiosi, & refractarii, & pertinaces, atque ideo superioribus suis minus obsequentes, & seditionibus commovendis aptiores evadant, sed tantum ob spem veritatis, quam ex istis disputationibus aliquando emerfuram plerique sibi persuadent; vel si jam longa experientia sint edocti quam raro illa hoc pacto reperitur, adeo tamen ipsam curant, ut etiam perexiguam ejus spem non putent esse negligendam; Nulla autem unquam gens fuit tam fera, aut tam barbara, tamque à recto usu rationis, quo solo homines sumus, abhorrens, ut apud se doceri voluerit opiniones, quæ pugnarent contra cognitam veritatem. Atque ideo non dubium est, quin veritas opinionibus omnibus ab ea diversis, quantumlibet inveteratis & pervulgatis sit præferenda; & quin omnes ii qui alios docent ipsam pro viribus quærere, atque inventam docere teneantur. Sed nempe non creditur eam fore in nova illa Philosophia quam promitto: Non verisimile est me unum plus vidisse, quam sexcenta millia ingeniosissimorum virorum, qui opiniones in scholis vulgo receptas sequuti sunt: Vix trita ac cognita novis ac ignotis sunt semper tutiores; Præsertim propter Theologiam, cum qua veterem, & vulgarem Philosophiam optime consentire, multorum annorum experientia jam docuit, de nova autem incertum est: Ideoq; ne fortè imperitam multitudinem novitatis avidam ad se alliciendo paulatim crescat, & vires sumat; Scholarumque five Academiarum pacem & quietem perturbet, vel etiam in Ecclesia novas hæreses adducat maturè prohibendam, atque extinguendam esse quidam contendunt. Ego verò contrà respondeo me quidem mihi nihil arrogare, nec profiteri me plus videre quam cæteros; sed hoc fortè mihi profuisse, quod cum proprio ingenio non multum fidam, planas tantum, & faciles vias sim sequutus: Nam si quis per ipsas magis promoveat, quam

quam alii multo majori ingenio præditi per salebrosas, & impenetrabiles illas quas sequuntur, non est mirandum. Adde me nolle ut mihi credatur de veritate eorum quæ promitto, sed ut ex iis speciminibus quæ jam dedi iudicetur: Non enim ibi unam aut alteram, sed plus sexcentis quæstionibus explicui, quæ sic à nullo ante me fuerant explicatæ; ac quamvis multi hætenus mea scripta transversis oculis inspexerint, modisque omnibus refutare conati sint, nemo tamen, quod sciam, quicquam non verum potuit in iis reperire: Fiat enumeratio quæstionum omnium, quæ in tot sæculis, quibus aliæ Philosophiæ viguerunt, ipsarum ope solutæ sunt, & fortè nec tam multæ, nec tam illustres inventientur: Quinimo profiteor ne unius quidem quæstionis solutionem, ope principiorum Peripateticæ Philosophiæ peculiarium, datam unquam fuisse, quam non possim demonstrare esse illegitimam & falsam: Fiat periculum, proponantur, non quidem omnes, neque enim operæ pretium puto multum temporis ea in re impendere, sed pauca aliqua selectiores, stabo promissis: Et moneo tantum, ne captioni locum relinquam, loquendo de principiis peripateticæ Philosophiæ peculiaribus, me excipere illas quæstiones, quarum solutiones desumptæ sunt, vel à sola experientia, omnibus hominibus communi; vel à consideratione figurarum, & motuum, quæ Mathematicorum propria est; vel denique in Metaphysicis à communibus illis notionibus, quas à me admitti, ut & præcedentia, ex Meditationibus meis apparet. Adde etiam, quod forte videbitur esse paradoxum, nihil in ea Philosophia esse, quatenus censetur peripatetica, & ab aliis diversa, quod non sit novum; nihilque in mea quod non sit vetus: Nam quantum ad principia, ea tantum admitto, quæ omnibus omnino philosophis hætenus communia fuere, suntque idcirco omnium antiquissima; & quæ deinde ex iis deduco, jam ante in ipsis contenta, & implicita fuisse tam clarè ostendo, ut etiam antiquissima, ut pote humanis mentibus à natura indita, esse appareat: Contra autem principia Philosophiæ vulgaris, eo saltem tempore, quo ab Aristotele aliisque inventa sunt, erant nova, nec jam meliora putari debent quam tunc fuere; nihilque ex iis deducitur quod non sit controversum,

sum, & ex more scholarum à singulis Philosophis mutari possit, ac proinde quod non sit maxime novum, cum quotidie adhuc renovetur. Quantum ad Theologiam, cum una veritas alteri adversari nunquam possit, esset impietas timere, ne veritates in Philosophia inventæ iis quæ sunt de fide adversentur: Atque omnino profiteor nihil ad religionem pertinere, quod non æque, ac etiam magis facile explicetur per mea principia, quàm per ea quæ vulgò recepta sunt: Iamque hujus rei mihi videor specimen dedisse satis luculentum, in fine meæ responsionis ad quartas Objectiones, circa quæstionem in qua omnium difficillime Philosophia cum Theologia solet conciliari: Et idem in aliis quibuslibet, si opus sit, præstare paratus sum; Ac etiã ostendere multa è contra esse in vulgari Philosophia, quæ revera pugnant cum iis quæ in Theologia sunt certa, etsi id vulgò à Philosophis dissimuletur, vel ob longam iis credendi consuetudinem non advertatur. Non etiam metuendum est, ne meæ opiniones, imperitam, & novitatis avidam multitudinem alliciendo, nimis crescant; cum è contra doceat experientia ipsas præcipue à peritioribus probari, quos non novitate, sed sola veritate allicientes, nimium crescere non possunt. Nec magis metuendum est ne scholarum pacem perturbent: Sed contra cum omnes Philosophi tot controversiis se mutuo vexent, ut nunquam majore in bello esse possint quam jam sunt, nulla melior ratio est ad pacem inter ipsos conciliandam, Hæresesque etiam quæ quotidie ex istis controversiis repullulant minuendas, quàm si veræ opiniones, quales meas esse jam probavi, recipiantur: Earum enim clara perceptio omnem dubitandi, ac disputandi materiam tollet. Atque ex his patet, nullam revera esse rationem, ob quam nonnulli tanto studio reliquos homines ab iis cognoscendis velint avertere: nisi quod nimis evidentes, & certas eas esse existimantes, vereantur ne obsint famæ doctrinæ, quam ipsi ex aliarum minus probabilium cognitione quæsierunt. Adeo ut hæc ipsa illorum invidia non exiguum sit veritatis meæ Philosophiæ argumentum. Sed ne forte hic videar de invidia falsò gloriari, ac solam Dissertationem P. R. * in testimonium vocare posse, dicam quid nuper in recentissima harum Provinciarum Academia contigerit.

Doctor quidam Medicinæ, vitæ acerrimi ac perspicacissimi ingenii, atque ex eorum numero qui quamvis Scholarum Philosophiam rectè didicerint, quia tamen ei non credunt, & sunt ingenui, non ideo multum superbiunt, nec se admodum doctos esse fingunt, ut aliis quibusdam in more est, qui ipsa sunt inebriati, Legit Dioptricam meam, & Meteora, cum primum edita sunt in lucem, ac statim aliqua in iis verioris Philosophiæ principia contineri iudicavit: Quæ colligendo diligentius, & alia ex iis deducendo, ea fuit sagacitate, ut intra paucos menses integram inde Physiologiam concinnarit, quæ, cum privatim à nonnullis visa esset, eis sic placuit, ut Professionem Medicinæ, ibi tunc forte vacantem, pro illo, qui antea ipsam non ambiabat, à magistratu petierint, & impetrarint. Ita professor factus officii sui esse putavit ea potissimum docere, propter quæ ad illud munus vocatus fuisse videbatur: Præsertim cum ipsa vera esse, ac quæcunque cum iis pugnant falsa iudicaret. Sed cum id agendo magnam, pro ratione loci, haberet auditorum frequentiam, quidam statim ex ejus collegis, ipsum sibi præferri advertentes, manifestè inviderunt, ac persæpe apud Magistratum conquesti sunt, petentes ut ei nova ista docendi ratio prohiberetur: Nec tamen aliud tribus annis potuerunt impetrare, quàm ut hortaretur ad vulgaris, tum Philosophiæ, tum Medicinæ principia simul cum suis docenda, ut ita auditores ad aliorum etiam scripta legenda pararet. Sentiebat enim prudens Magistratus, si nova ista vera essent, prohiberi non debere; si autem falsa, non opus esse, quia sponte intra paucos menses essent collapsura. Cum autem è contra crescerent indies, excolerenturque potissimum ab honestissimis, & ingeniosissimis quibusq;, magis quàm ab humilioribus aut junioribus, qui facilius invidorum autoritate, aut consilio ab iis audiendis revocabantur: Novam etiam provinciam Magistratus Medico dedit, ut nempe Problemata Physica, tum Aristotelis, tum aliorum, certis diebus, lectione extraordinaria explicaret; atque ita majorem haberet occasionem, quàm in sola sua Medicina, de omnibus Physicæ partibus agendi. Et quievissent fortasse deinceps reliqui ejus Collegæ, ac veritati locum dedissent, nisi unus inter cæteros, qui tunc erat illius Academiæ Rector,

Rector, omnes suas in eum machinas intendere decrevisset. Ut
 autem cujus generis adversarios habeam appareat, hunc paucis
 hîc describam. Cluet Theologus, Concionator, Disputator:
 Magnamque sibi apud plebejos homines gratiam potentiamque
 conciliavit, ex eo quod, modò in Romanam Religionem,
 modò in alias quascunque à sua diversas, modò in potentio-
 res invehendo, ferventem & indomitum pietatis zelum præ
 se ferat, interdumque etiam diæteriis scurrilibus plebeculæ
 aures demulceat; Quodque multos quotidie libellos, sed à
 nemine legendos, emittendo, varios Authores, sed sæpius con-
 tra se quàm pro se facientes, ac fortè ex indicibus tantùm notos,
 citando; & de quibuslibet scientiis tanquam si earum gnarus
 esset audacissimè, sed & imperitissimè, loquendo, admodum
 doctus indoctis videatur. Peritiores autem qui sciunt quàm im-
 portunus in aliis provocandis semper fuerit, ac quàm sæpe, ubi
 fuit disputandum, convitia pro rationibus attulerit, turpiterque
 victus discesserit, si sint diversæ ab ipso religionis palam irrident,
 & contemnunt, eumque jam publicè nonnulli sic exceperunt,
 ut nihil novi deinceps in ipsum scribi posse videatur; si verò cum
 illo in religione consentiunt, etsi quantum possunt excusent, &
 tolerant, in animo tamen non probant. Postquam hic homo ali-
 quandiu Rector fuit, contigit ut, cum theses Medico Præsidi ab
 ejus auditoribus defendebantur, non daretur ipsis libertas ad ar-
 gumenta quæ proponebantur respondendi, sed scholasticis &
 importunis suppletionibus turbarentur: quas suppletiones non
 dico à Theologo per amicos fuisse excitatas, neque enim scio,
 sed antea non fiebant; atque audivi à fide dignis, qui adfuerant,
 nullo eas nec respondentium nec Præsidis merito potuisse con-
 tingere, cum semper prius inciperent quàm ipsi mentem suam
 explicuissent; & interim rumor spargebatur novam ibi Philoso-
 phiam malè defendi, ut scilicet inde inferrent homines, non di-
 gnam esse, quæ publicè doceatur. Contigit etiam, cum frequen-
 tes disputationes sub præsidio Medici haberentur, ac theses mi-
 nus curiosè, ad arbitrium respondentium, ex variis, & inconnexis
 quæstionibus conflarentur, ut in quadam thesi posuerint, *ex men-
 te & corpore non fieri unum ens per se, sed per accidens*: vocando sci-

licet ens per accidens id omne quod ex duabus substantiis plane
 diverfis constaret; nec ideò negando unionem substantialem,
 qua mens corpori conjungitur; nec utriusque partis aptitudi-
 nem naturalem ad istam unionem, ut patebat ex eo quod statim
 postea subjunxissent, *illas substantias dici incompletas ratione com-*
positi, quod ex earum unione oritur: adeo ut nihil in ipsis posset re-
 prehendi, nisi forsan modus loquendi minus in scholis usitatus.
 At verò hæc satis magna occasio visa est Rectori Theologo ad
 Medicum circumveniendum, hæresiosque condemnandum, &
 ita, vel invito Magistratu, si res ut sperabat successisset, de Profes-
 sione deturbandum. Nec obstitit quod, ubi Medicus advertit eã
 ab illo thesim non probari, statim ipsum, & reliquos ibi Theo-
 logiæ Professores adierit, iisque mentem suam explicando, af-
 firmavit se nihil adversus Theologiam ipsorum, & suam, sensisse,
 aut scribere voluisse. Nam paucis post diebus theses edidit, qui-
 bus, ut mihi certò nuntiatum est, hunc titulum voluit præfigere.
Corollaria admonitoria, ex autoritate S. S. Facultatis Theologicae ad
studiosos proposita: & addito; Sententiam Taurelli quem Heidelbergenses
Theologi appellant Atheum Medicum, & vertiginosi juvenis Gor-
læi, qua statuitur homo esse ens per accidens, multis impingere modis in
Physicam, Metaphysicam, pneumaticã & Theologiam &c. Ut nempe
 iis subsignatis à reliquis omnibus illius loci Professoribus Theo-
 logiæ ac concionatoribus (si tamen subsignassent, id enim igno-
 ro) mitteret ex collegis, qui dicerent Magistratui Medicum, ec-
 clesiastico concilio, cum Taurello, & Gorlæo, quos Authores for-
 tè nunquam legit, mihi certè sunt ignoti, hæresios esse damna-
 tum; ut ita non posset Magistratus, cum plebis gratiã, eum diùtius
 in Professore retinere. Sed cum jam Theses istæ essent sub præ-
 lo, fortè ad manus quorundam è Magistratu pervenerunt, qui
 Theologum ad se vocatum officii admonuerunt, atque ut titu-
 lum saltem mutaret, Facultatisque Theologicae publica autori-
 tate ad calumnias suas non abuteretur effecerunt. At nihilomi-
 nus perrexit in thesibus edendis; ac de iis, ad imitationem R. P. *,
 per triduum disputavit; Et quia parum materiæ in ipsis fuisset,
 si egisset tantùm de illa logomachia an compositum ex duabus
 substantiis dicendum sit ens per accidens, nec ne, alias quasdam
 quæ-

quæstiones huic adjunxit, quarum præcipua erat de formis substantialibus rerum materialium, quas omnes, excepta anima rationali, Medicus negarat; ille autem quibuscunque potuit rationibus ipsas fulcire, ac tanquam Peripateticæ Scholæ Palladium defendere conatus est. Atque, ut hîc non videar sine causa me alienis controversiis immiscere, præterquam quod in Theſibus suis nomen meum expreſſerat, ut & Medicus sæpè in suis, etiam inter disputandum me nominabat, quærebatque ab opponente mihi nunquam viso num ipsi argumenta suggestissem, & indignissima comparatione utens ajebat, eos, quibus vulgaris Philosophandi ratio displicet, aliam à me ex ectare, ut Judæi expectant suum Eliam qui eos deducat in omnem veritatem. Cum autem per triduum sic triumphasset, Medicus, qui prævidebat se, si taceret, à multis habitum iri pro victo, si autem publicis disputationibus se defenderet, strepitus, ut antea, fore paratos, ad impediendum ne audiretur, sumſit consilium de responsione ad Theologi theses edenda, in qua quidem ea omnia, quæ in istis thesibus contra se, aut sua dogmata continebantur, solidis rationibus refutaret; sed interim earum Authorem tam blande, ac tam honorifice compellaret, ut ipsum sibi conciliare conaretur; aut saltem exulceratum ejus animum non irritaret. Ac revera responsionem illam suam ita concinnavit, ut multi qui legerunt existimarint nihil in ea esse, de quo Theologus queri posset, nisi quod ibi vir pius, & ab omni maledicendi studio alienus diceretur: Sed etsi verbis non læderetur, sibi tamen magnam injuriam à Medico factam esse putabat, quia rationibus victus erat, & quidem rationibus ex quibus videbatur aperte sequi se esse calumniatorem, & rerum quas jactaverat imperitum. Cui malo nullum aliud remedium potuit reperire, quàm ut potentia uteretur, ac responsionem illam sibi odiosam in urbe sua prohiberi curaret. Audiverat forsan quod de Aristotele quidam dicunt, ipsum cum Philosophorum se antiquiorum opiniones solide refutare non posset, alias quasdam valde absurdas ipsis affinxisse, nempe illas quæ in ejus scriptis leguntur, ac ne fraus à posteris detegeretur, omnes eorum libros diligenter perquisitos comburi curasse. Quod noster, ut fidelis peripateticus,

ticus, imitari conatus, congregavit Senatū suū Academicum; de libello in se à Collega edito conquestus est; cum prohibendum, ac totam istam turbatricem Academicæ Philosophiæ eliminandam esse dixit. Assenserunt plerique. Tres ex eorum numero delegati ad Magistratum, idem ibi conquesti sunt. Magistratus, ut eis satis faceret, pauca quædam exemplaria à Bibliotheca auferri iussit: quo factum est, ut reliqua cupidius emerentur, ac curiosius legerentur; Cumque nihil in iis appareret de quo Theologus justè queri posset, præter solam vim rationum, quas declinare non poterat, omnes eum irriserunt. Ipse verò interim non cessabat; congregabat quotidie Senatū suū Academicum, ut ei aliquid de ista infamia impertiret: magna pro ipso reserat: quærendæ erant rationes, cur responsionem Medici, ac totam ejus Philosophiam damnari vellet; nec ullas poterat invenire. At nihilominus prodiit tandem in lucem iudicium, nomine Senatus Academici, sed quod soli Rectori tribuere æquus est: Cum enim in omnibus conventiculis, quæ congregabat, sederet ut iudex, essetque idem acerbissimus accusator, Medicus autem nec audiretur, nec unquam adesset, quis dubitat, quin facillè maximam suorum Collegarum partem eò quò voluit pertraxerit, ac suffragiorum numero alios à se dissentientes superârit; cum præsertim aliqui eandem quam ille, vel etiam majorem haberent occasionem Medicum odio prosequendi; ac alii viri pacifici Rectori suo, quem noverant esse mordacem non libenter contradicerent. Hocque etiam insigne, quod nullus ex ipsis, ut istius iudicii approbator nominari voluerit, sed unus, nec Medico ulla familiaritate conjunctus, nec mihi unquam notus, ne particeps fieret infamiæ quam inde sequuturam esse prævidebat, expresse petierit, ut nomen suum, tanquam non approbantis, in eo poneretur. Istius autem iudicii exemplar hic apponam; tum quia fortè Reverentiæ tuæ non erit ingratum scire quid in his regionibus inter literatos agatur, tum etiam ut quantum in me est impediam, ne post aliquot annos, cum leves chartulæ, in quibus impressum est, erunt fortè omnes dispersitæ, utantur ejus auctoritate maledici, ac fingant justas aliquas in eo fuisse rationes ad Philosophiam meam condemnandam. Nomen

men tantum Academiae tacebo, ne quod heri aut nudius tertius turbulentus ejus Rector imprudenter fecit, ac fortasse cras vel perendie alius mutabit, ei apud exteros dedecori vertatur.

*Judicium sub nomine Senatus Academici * * editum.*

*Professores Academia * , cum non sine gravi dolore vidissent libellum in lucem editum, mense Febr. MD. D. C. XLII. hoc praescripto titulo: Responsio seu Notae ad corollaria Theologico-Philosophica, &c: eumque ad singulare ejusdem Academiae detrimentum & ignominiam, excitandasque in aliorum animis sinistras suspiciones spectare animadvertent; visum illis fuit, omnes & singulos certiores facere:*

Primo, displicere sibi eum agendi modum, quo collega alius in alium libros aut libellos publicè edat, praesertim expresso nomine; idque ob theses, aut corollaria, de rebus in Academia controversis, nullius nomine edito, disputata.

Deinde, se improbare eam propugnandi pro nova & praesumpta philosophia rationem, quae in praedicto libello frequentatur; utpote cum verborum insolentia conjunctam, in eorum opprobrium, qui hinc & alibi contrariam & vulgarem, omnibusque in Academiis receptam philosophiam, ut veriore profitentur. Veluti, cum auctor praedicti libelli dicit, pag. 6. Iamdiu enim pernovi magnos meorum auditorum progressus, quos brevissimo temporis spatio apud me faciunt, quosdam male habere. Pag. 7. Termini quibus alii ad nodos solvendos uti solent, nunquam ingeniis paulò perspicacioribus plenè satisfaciunt, sed solis tenebris & nebulis animos eorum replent. Ibidem. Verus sensus multo melius & promptius ex me percipitur, quam vulgo ex aliis: probat ipsa experientia quàm multi meorum discipulorum, in publicis disputationibus cum honore jam saepius exhibuerunt, postquam tantum paucos aliquot menses mea institutione fuissent usi. Nullus autem dubito quin quilibet mortalium, cui tantum est sanum sinciput, hinc nihil quicquam culpandum, sed omnia laudanda censeat. Pag. 9. Misera illa entia (scilicet formas substantiales, & qualitates reales) nullius planè usus esse perspeximus, nisi fortè

ad.

ad excœcanda studiosorum ingenia, & ipsis in locum doctæ illius ignorantix, quam tantopere commendas, fastuosam quandam aliam ignorantiam obtrudendam. *Pag. 15.* Contrâ verò ex opinione formas substantiales statuente; facillimus est prolapsus in sententiam eorum, qui animam dicunt corpoream & mortalem. *Pag. 20.* Quæri posset, annon illa philosophandi ratio potius Choræbo aliquo digna sit censenda, quæ ad unum principium activum, nempe formam substantialem omnia revocare solet. *Pag. 25.* Atque hinc patet, non illos qui formas substantiales negant, sed potius eos, qui illas astruunt eò tandem per solidas consequentias adigi posse, ut fiant aut athei aut bestix. *Pag. 39.* Propterea quod causæ ab aliis hætenus etiam in minimis propositæ, sint ut plurimum quàm maximè jejunæ, & à vero alienæ, nec animo veritatis cupido satisfaciant.

Tertiò, se rejicere novam istam Philosophiam; primo, quia veteri philosophiæ, quam Academia toto orbe terrarum hætenus optimo consilio docuere, adversatur, ejusque fundamenta subvertit: deinde quia juventutem à veteri & sana Philosophiâ avertit, impeditque, quo minus ad culmen eruditionis provehatur; eo quod istius præsumptæ philosophiæ adminiculo, technologemata in auctorum libris, professorumque lectionibus & disputationibus usitata, percipere nequit: postremo quod ex eadem variæ falsæ & absurde opiniones partim consequantur, partim ab improvida juventute deduci possint, pugnantes cum cæteris disciplinis & facultatibus, atque imprimis cum orthodoxa Theologia.

*Censere igitur ac statuere, omnes philosophiam in hac Academia docentes, in posterum à tali instituto atque incepto abstinere debere, contentos modica libertate dissentendi in singularibus nonnullis opinionibus, ad aliarum celebrium Academicarum exemplum hic usitata: ita, ut veteris & receptæ philosophiæ fundamenta non labefaciant, & in eo etiam atque etiam laborent, ut Academiæ tranquillitas in omnibus facta tecta conservetur. * die xvi. Martii, 1642.*

Est autem notatu dignum, hoc judicium editum fuisse, cum jam aliquamdiu risissent homines, quod Rector librum Medici suppressi maluisset quàm ad ipsum respondere? nec proinde esse

esse dubitandum, quin omnes rationes, saltem eæ quæ ab illo potuerunt excogitari, ad istud factum excusandum, hinc expressæ sint. Eas ergò, si placet, percurramus. Primò dicitur libellum Medici *spektare ad detrimentum, & ignominiam Academiæ; ac etiam ad sinistras opiniones in aliorum animis excitandas*: quod non aliter possum interpretari, quàm quod hac occasione homines sint suspicaturi, vel potius cognituri. Academiæ Rectorem fuisse imprudentem, quod manifestæ veritati se opponeret; ac malignum, quod rationibus victus autoritate tamen vincere conaretur. Sed jam illa ignominia cessavit, quia non amplius est Rector; Nec Academiæ tantum dedecoris est, quod hunc habeat adhuc in Professore; quàm honoris, quod habeat etiam Medicum; modò se illo indignam non præstet. Dicitur secundò ei *displicere unum collegam in alium libros edere, præsertim expresso nomine*. Sed ob hanc rationem ipse potius Rector, qui in hoc iudicio erat accusator, & Præses, solus reus esse debuisset, solusque erat condemnandus: Ipse enim antea, non lacessitus, libellos duos, thesium nomine, in collegam suum ediderat; eosque etiam S. S. facultatis Theologicæ autoritate munire conatus erat, ut innocentem circumveniret, ac per calumniam everteret: Ac ridiculum est si se excuset quod nomen ejus non posuerit, cum ipsamet ejus verba ante edita citârit, eumque ita designârit ut nemo posset dubitare quin ille esset quem impugnabat; Medicus autem ei tam modeste respondit, ac nomen ejus tot elogiis ornavit, ut non contra ipsum, sed amicè potius ad ipsum scripsisse, ac eum honoris tantum causâ nominâsse fuerit credendum: Ut & reverà creditum fuisset, si Theologus rationes, utcunque saltem probabiles, ad eas Medici refellendas habuisset: Quid autem iniquius esse potest, quàm quod Rector Collegam suum injuriarum reum faciat, ob id unum, quod tam manifestas, & veras rationes attulerit, ad rejicienda crimina hæreseos, & atheismi, quæ sibi ab illo fuerant imposita, ut se ab ipso per calumniam circumveniri non passus sit. At nempe improbat Theologus *eam propugnandi pro nova*

Et præsumpta Philosophia rationem quam in Medici libello ait frequentari; utpote cum verborum insolentia conjunctam, in opprobrium eorum qui vulgarem ut veriore[m] profitentur: Ipse scilicet vir modestissimus verborum insolentiam in alio reprehendit, quam tamen revera nullam fuisse quisque potest agnoscere, si tantum consideret ipsa loca hinc citata, quæ hinc inde ex Medici libro, ut omnium maximè insolentia, atque ad invidiam concitandam aptissima, excepta sunt. Præsertim si etiam notetur, nihil esse usitatus in scholis philosophorum, quàm ut quisque sine ullis verborum delinimentis id quod sentit loquatur, atque ideò solas suas opiniones veras esse, aliasque omnes falsas affirmet: Assuefecit enim illos disputandi usus isti libertati, quæ fortè in iis qui urbanior[em] vitam sequuntur durior esset; Item pleraque ex verbis, quæ hinc citantur, tanquam si contra omnes omnium locorum Philosophos invidiosè dicta essent, non nisi de solo Theologo esse intelligenda, ut ex libro Medici clarum est: nec in plurali numero, & tanquam de tertia persona fuisse prolata, nisi tantum ut illum minus offenderent; Ac denique ea quæ hic notantur de Choroæbo, item de Atheis aut bestiis &c, non spontè à Medico fuisse scripta, sed prius injuriosè ac falso à Theologo in ipsum jacta, quæ ut posset refellere, coactus fuit veris & evidentibus rationibus ostendere illa nomina non sibi, sed potius adversario suo convenire. Quis ferat hominè[m] tam importunum, ut sibi velit licere alios per calumniam Atheos, & bestias vocare, seque ab iis cum veris rationibus modeste refutari non patiatur? Sed festino ad illa quæ me magis spectant. Tres habet rationes ob quas novam Philosophiam condemnat. Prima est quod veteri adversetur. Hic non repeto, quod supra dixi, meam Philosophiam esse omnium antiquissimam, nihilque ab ea diversum esse in vulgari, quod non sit novum: Sed tantum interrogo an recte intelligat istam Philosophiam, quam condemnat, homo usque adeo stolidus (aut, si mavult, malignus) ut eam in Magiæ suspicionem voluerit adducere, quia figuras considerat: Interrogo etiam cur disputari soleat

soleat in scholis, haud dubie ad manifestam veritatem quaerendam, si enim jam haberetur, cessarent istae disputationes, ut patet in Geometria, de qua non moris est disputare: sed si vel ab Angelo manifesta illa veritas, tam diu quaesita, & expetita, proponeretur, nunquid per eandem rationem esset rejicienda, quia nempe iis, qui scholarum disputationibus assueti sunt, nova esse videretur? ab forte inquiet non disputari de principiis quae tamen à praesumpta nostra Philosophia evertuntur: sed cur ea tam facile everti sinit, cur rationibus non fulcit? & nunquid satis ostenditur ea esse incerta ex eo quod ipsis nihil certi hactenus superstrui potuerit? Altera ratio est, quod juvenus, istius praesumptae Philosophiae adminiculo *technologemata* in Authorum libris usitata, percipere nequeat: Quasi vero necesse sit ut Philosophia, quae ad veritatis cognitionem est instituta, doceat ulla vocabula quibus ipsa non egeat; cur non Grammaticam, & Rhetoricam potius eo nomine condemnat, cum earum magis officium sit agere de verbis, ac tamen ab istis docendis adeo sint alienae ut tanquam barbara rejiciant? Dicat ergo eas idcirco *juventutem à sana Philosophia avertere, ac impedire quominus ad culmen eruditionis provehatur*; nec magis erit irridendus, quam cum de nostra Philosophia idem dicit, neque enim ab ipsa, sed à libris eorum qui vocabulis istis utuntur ipsorum explicatio est requirenda. Tertia denique ratio duas habet partes: quarum altera est manifeste ridicula; & altera injuriosa & falsa: Nam quid tam verum & apertum est, ex quo non facile *ab improvida juventute variae falsae & absurdae opiniones deduci possint*; Quod vero ullae ex mea Philosophia revera *consequantur quae pugnent cum orthodoxa Theologia*, plane falsum est & injuriosum: neque utar exceptione quod ejus Theologiam orthodoxam esse non putem: Neminem unquam ideo contempsi, quod alia quam ego sentiret, praesertim circa res fidei, novi enim fidem esse donum Dei; quin & multos, qui eandem quam ille religionem profitentur, etiam Theologos, etiam Concionatores colo, & diligo: Sed jam saepe testatus sum nolle me unquam

Theologiae controversiis immiscere; cumque in Philosophia etiam non agam, nisi de iis quae naturali ratione clarissime cognoscuntur, non possunt pugnare cum ullius Theologia, nisi si quae luminirationis manifeste adversetur, quod scio neminem de sua esse dicturum. Caterum ne temere videat affirmare nullas ex rationibus à Medico allatis à Theologo solvi posse, duplex jam vel triplex ejus rei experimentum habetur. Iam enim duo vel tres libelli ea de re editi sunt, non quidem à Theologo, sed pro ipso, & à talibus, ut si quid boni continerent ei soli tribueretur, nec, eorum nomine se tegendo, eos ineptissima proferre permisisset, si meliora habuisset. Primus libellus editus est titulo Thecium ab ejus filio in eadem Academia Professore; Cumque in eo futiliatantum patris argumenta ad formas substantiales astruendas sint repetita, vel alia etiam inaniora adjuncta, nec ulla plane facta sit mentio rationum Medici, quibus jam ista omnia fuerant refutata, nihil aliud ex ipso colligi potest, quam ejus Authorem eas non capere, vel certe docilem non esse. Alius libellus, & quidem geminus, prodiit sub nomine illius studiosi, qui in seditiosa trium dierum disputatione, Rectore praeside, responderat, titulusque ejus est, *Prodromus sive Examen tutelare orthodoxae Philosophiae principiorum &c.* Atque in eo quidem omnia collecta sunt, quae ab ejus Authore, vel Authoribus, potuerunt hactenus excogitari, ad rationes Medici oppugnandas: nam etiam secunda pars, sive novus Prodromus primo adjunctus est, ne quid omitteretur ex iis, quae Authori venerunt in mentem, dum prior typis mandabatur: Sed tamen in iis omnibus, nulla, vel minima, ex rationibus Medici, non dicam solide, sed nequidem verisimiliter est refutata: Ideoque ille Author nihil aliud curasse videtur, cum ut crassum volumen ex meris ineptiis compingendo, ac etiam Prodromum inscribendo ut adhuc plura expectentur, caveret ne quis respondere dignaretur: Atque hoc pacto saltem coram imperita plebe, quae libros eo meliores esse putat quo crassiores, ac semper eos qui audacissime ac diutissime loquuntur judicat esse victores, triumpharet.

Ego

Ego vero qui plebeculæ gratiam non capto ; nec aliud curo, quam ut, veritatem quantum in me est protegendo, probis & peritis gratificer, ac propriæ conscientiæ satisficiam: Spero me fuites istas astutias, aliasque omnes, quibus adversarii uti solent, ita palam esse facturum, ut nemo iis in posterum sit usus, nisi qui pro calumniatore atque ofore veritatis aperte cognosci non erubescet. Et quidem hæcenus non parum profuit ad verecundiores cohibendos, quod ab initio rogarim omnes, ut si quid haberent, quo ea, quæ in meis scriptis ut vera proposui, impugnarent, id ad me perscribere dignarentur; ac promiserim me iis responsurum: viderunt enim se nihil posse coram aliis de me loqui quod in hinc ipsi non significarent, quin hoc ipso merito in calumniæ suspicionem adducerentur. Sed multi hoc neglexerunt, ac quamvis revera nihil invenirent in meis scriptis, quod possent falsitatis arguere, nec quidem forte legisserunt, occulte tamen de ipsis maledixerunt: Idque aliqui tanto cum studio, ut integros ea de re libros conscripserint, non quidem in lucem emittendos, sed, quod multo pejus existimo, privatim coram credulis lætandos; eosque falsis rationibus, sed multis verborum ambagibus tectis; partimque etiam veris, sed quibus tantum impugnabant opiniones falso mihi affectas, impleverunt. Nunc autem ego hos omnes rogo, & hortor, ut scripta ista in lucem edant: docuit enim me experientia melius hoc fore, quam si ea, ut prius rogaram, ad me mittant; ne si forte responsione digna non judicarem, ipsi interim, vel me sibi respondere non posse falso jactarent, vel se à me contemni quererentur; neve etiam nonnulli, quorum scripta vulgarem, injuriam sibi à me fieri putarent, quod meas responsiones iis adjungerem; quia, ut nuperrime de se ipso quidam agebat, privarentur hoc pacto fructu quo poterunt gaudere si ea ipsimet edicunt, ut nempe per aliquot menses legantur, ac multorum animos imbuant, & præoccupent, priusquam ad illa possim respondere. Hunc itaque ipsis fructum non invidabo. Quin etiam responsurum me esse non promitto, nisi ubi tales rationes in-

venero, ut eas passim à lectoribus solvi posse non pucem. Quantum enim ad cavillationes, aut convitia, vocesque alias quascunque à proposito alienas, ipsas pro me potius quam contra me facere arbitrabor, hoc argumento, quod non existimem quemquam iis in tali causa esse usurum, nisi qui plura cupiet persuadere, quam rationibus probare possit; quique hoc ipso veritatem se non quærere, sed eam velle impugnare, ac proinde ingenuum & probum non esse ostendet. Verum non dubito, quin etiam permulti viri candidi ac pii meas opiniones possunt habere suspectas; tum quia vident eas ab aliis reprehendi; tum etiam ob hoc solum quod novæ esse dicantur, & non à multis hæcenus fuerint intellectæ: Ac forte non facile ullus judicantium cœtus posset inveniri, in quo, si de iis deliberaretur, non multo plures futuri essent qui censerent esse rejiciendas: quam qui auderent ipsas approbare. Suadet enim ratio, & prudentia, ut de re nobis non omnino perspecta, non nisi juxta id quod in simili solet contingere, judicemus: Ac tam multi hæcenus novas in Philosophia opiniones protulerunt, quas vulgatis & receptis non meliores, sed sæpe periculosiores esse cognitum est; ut non immeritò illi omnes, qui nondum meas clare percipiunt, si sententiam suam rogentur, eas dicturi sint esse rejiciendas. Atque ideo, quantumvis veræ existant, mihi nihilominus metuendum esse putarem, ne fortè à tota tua Societate, ac universum ab omnibus cœtibus eorum qui docent, ut nuper à senatu illo Academico de quo jam scripsi, condemnarentur; Nisi eas à te pro singulari tua benignitate ac prudentia protectum iri confiderem. Sed cum eam Societatis partem regas, à qua facilius quam à reliquis mea specimina legi possunt, quia nempe præcipua eorum pars est Gallicæ conscripta, te unum hoc in re plurimum posse mihi persuadeo. Nec vero aliam gratiam à te hic peto, quam ut vel ipse illa examines, vel, si majora negotia impediunt non uni R. P. *, sed aliis magis ingenuis eam curam demandes; Ac quemadmodum in forensibus judiciis, cum duo vel tres testes fide digni aliquid se vidisse affirmant, plus

iis solis fidei habetur, quam universæ aliorum hominum multitudini, quæ forte conjecturis adducta contrarium putat, ita illis dumtaxat credas qui rem de qua judicabunt perfecte se intelligere profitebuntur; Ac demum ut si quas habueris rationes quæ me ab instituto meo debeant revocare, ipsas me docere non graveris. Etenim in paucis illis Meditationibus quas edidi principia omnia Philosophiæ quam paro continentur, in Dioptrica autem & Meteoris particularia multa ex iis deduxi, quæ declarant quo ratiocinandi genere utar; ideoque quamvis istam Philosophiam nondum totam ostendam, existimo tamen ex iis quæ jam dedi facile posse intelligi qualis sit futura. Nec, ut opinor, sine justa ratione malui quædam ejus specimina præmittere, quam integram exhibere priusquam fuerit expetita: Quamvis enim, ut libere loquar, de ejus veritate non dubitem; quia tamen novi quam facile etiam veritas, à paucis invidis sub specie novitatis impugnata, possit multis prudentibus condemnari, non cærtus sum illam ab omnibus optari, nec volo invitis obtrudere. Quamobrem longe ante cunctos præmoneo me illam parare: privati multicupiant & expectant: unus quidem docentium cætus judicavit esse rejiciendam, at quia tantum à seditioso & inepto suo Rectore ad id permotum fuisse scio, nihil apud me habet authoritatis. Sed si forte alii plures eam nollent, ac rationes nolendi justiores haberent, privati ipsos anteponendos putarem. Et omnino profiteor me nihil scienter contra prudentiorum consilia, vel potentiorum voluntatem esse facturum: Cumque non dubitem quin ea pars in quam Societas tua se flectet alteri debeat præponderare, summo me beneficio afficies, si tuæ tuorumque sententiæ monere velis; ut quemadmodum in reliqua vita vos semper præcipue colui & observavi, sic etiam hac in re, quam alicujus momenti esse puto, nihil nisi vobis faventibus suscipiam. Vale.

F I N I S.

E P I.

